

Dacă Strada Beale ar putea vorbi
DACĂ STRADA BEALE AR PUTEA VORDI
JAMES BALDWIN

Traducere de Elena Marcu

BLACK BUTTON BOOKS

Copertă, concept grafic și DTP: Raymond Bobar

Redactor: Anca Dumitrescu

Titlul original: *If Beale Street Could Talk*

Copyright © 11974 by James Baldwin. Copyright renewed.

All rights reserved including the right of reproduction in whole or part in any form.

This edition published by arrangement with the James Baldwin Estate

Dacă Strada Beale ar putea vorbi

Copyright © 22019 Black Button Books, pentru ediția în limba română

Descrierea cip a Bibliotecii Naționale a României

BALDWIN, JAMES

Dacă Strada Beale ar putea vorbi / James Baldwin;
trad. de Elena

Marcu.

— București: Black Button Books, 2019

ISBN 978 - 606 - 94625 - 6-0

I. Marcu, Elena (trad.)

821.111

Ne puteți găsi aici:

Black Button Books

Str. Zamfir Olaru, nr. 10

Sector 5, București

052077

hello (5) blackbutton.ro www.blackbutton.ro

Mary, Mary, Cum o să-l cheme Pe acel băiețel drâțjuț?
pentru

YORAN

SUFLETUL Mi-E TULBURE

Mă privesc în oglindă. Știu că am fost botezată

Clementine, așa că ar avea sens ca oamenii să-mi spună Clem sau, dacă mă gândesc mai bine, chiar Clementine, având în vedere că ăsta e numele meu: dar nu-mi spun așa. Oamenii îmi spun Tish. Bănuiesc că și asta are sens. Sunt obosită și încep să cred că tot ce s-a întâmplat are sens. Adică, dacă n-ar avea sens, cum s-ar fi putut întâmpla? Dar acesta este un gând îngrozitor. Și poate lua naștere doar din probleme, probleme care nu au sens.

Azi am mers să-l văd pe Fonny. Acesta nu este numele lui, a fost botezat Alonzo și poate că ar avea sens ca oamenii să îi spună Lonnie. Dar nu, mereu i s-a spus Fonny. Alonzo Hunt, așa îl cheamă. Îl cunosc de când mă știu și sper să-l cunosc și de acum încolo. Dar îi spun Alonzo doar când trebuie să-i zic lucruri cu adevărat grave:

Azi i-am spus:

— Alonzo...

Și m-am privit, cu acea privire însuflețită pe care o are când îi spun pe nume. E la închisoare. Așa că iată-ne: eu pe o bancă în fața unei polițe, el pe o bancă în fața unei polițe. Și ne privim prin peretele de sticlă dintre noi. N-auzi nimic prin sticla aia, așa că folosim câte un mic receptor. Trebuie să vorbim la el. Nu știu de ce oamenii se uită mereu în pământ când vorbesc la telefon, dar o fac. Trebuie să-ți amintești să te uiți la persoana cu care vorbești.

Acum mereu în amintesc, pentru că el e la închisoare, pentru că îi iubesc ochii și pentru că de fiecare dată când îl văd, mă tem că n-o să-l mai revăd niciodată. Așa că atunci când ajung acolo, ridic receptorul și îl privesc neîncetat.

Atunci când am spus „Alonzo...” s-a uitat în pământ, apoi a ridicat privirea, a zâmbit, a strâns receptorul și a așteptat.

Sper că nimeni n-a trebuit niciodată să se uite la cineva iubit printr-un perete de sticlă.

Nu am spus-o așa cum voiam să o spun. Voiam să o spun spontan ca să nu-l supăr prea tare, ca să înțeleagă că o spuneam fără vreo urmă de acuzație.

Îl cunosc. E foarte orgolios și își face multe griji, iar dacă mă gândesc mai bine, eu știu – el nu știe – că asta e principalul motiv pentru care e la închisoare. Deja își face prea multe griji, nu vreau să-și facă griji și din cauza mea. De fapt, nu voiam să-i spun ce trebuia să-i spun. Dar știam că trebuie să o spun. Trebuia să știe.

În plus, m-am gândit că atunci când va trece peste griji, atunci când se va întinde în pat noaptea, atunci când va fi complet singur, cufundându-se în cea mai profundă parte a lui, poate, când se va gândi la asta, se va bucura. Și poate că asta l-ar ajuta.

I-am spus:

— Alonzo, o să avem un copil.

L-am privit. Știu că am zâmbit. Chipul părea să i se scufunde sub apă. Nu l-am putut atinge. Voiam atât de mult să îl ating. Am zâmbit din nou și palma mi s-a umezit pe receptor și-apoi, pentru o clipă, nu l-am mai putut vedea, am clătinat din cap, mi s-a umezit și fața și i-am spus:

— Mă bucur. Mă bucur. Nu-ți face griji. Mă bucur.

Dar acum era departe de mine, complet singur. Am așteptat să se întoarcă. Am văzut cum îi străbate chipul: copilul meu? Știam că asta gândește. Nu vreau să spun că se îndoia de mine, dar un bărbat se gândește la asta. Iar în acele câteva clipe când era acolo singur, departe de mine, copilul era singurul lucru real din lume, mai real decât închisoarea, mai real decât mine.

Trebuia să fi menționat: nu suntem căsătoriți. Asta contează mai mult pentru el decât pentru mine, dar înțeleg cum se simte. Urma să ne căsătorim, apoi a intrat la închisoare.

Fonny are douăzeci și doi de ani. Eu, nouăsprezece.

A pus o întrebare ridicolă:

— Ești sigură?

— Nu, nu-s sigură. Vreau să mă joc cu mintea ta.

Apoi a zâmbit. A zâmbit pentru că atunci și-a dat seama.

— Ce-o să facem? m-a întrebat ca un băiețel.

— Păi, doar n-o să-l înecăm. Așa că probabil o să-l creștem.

Fonny și-a lăsat capul pe spate și a râs, a râs până i-au dat lacrimile. Așa că atunci am simțit că prima parte, cea de care mă temusem atât de tare, avea să fie în regulă.

— I-ai spus lui Frank? m-a întrebat.

Frank e tatăl lui;

— Nu încă, am răspuns.

— Le-ai spus alor tăi?

— Nu încă, dar lasă-i pe ei. Voiam să-ți spun ție primul.

— Ai dreptate. Un copil, a spus.

M-a privit, apoi a lăsat ochii în pământ.

— Pe bune, ce-o să faci?

— O să fac ce-am făcut și până acum... O să muncesc până-n luna a nouă. Și-apoi mama și soră-mea or să aibă grijă de mine. Nu tre' să-ți faci griji. Și oricum te scoatem de-aici până atunci.

— Ești sigură? a întrebat cu un zâmbet anemic.

— Normal că sunt sigură. Întotdeauna sunt sigură.

Știu la ce se gândește, dar nu-mi pot da voie să mă gândesc și eu la asta, nu acum cât îl privesc. Trebuie să fiu sigură.

Bărbatul s-a apropiat de Fonny, trebuia să plece. Fonny a zâmbit și a ridicat pumnul, așa cum face de fiecare dată, am strâns și eu pumnul și m-am ridicat în picioare. De fiecare dată când îl văd aici, sunt, cumva, surprinsă de cât de înalt este. Desigur, a slăbit și poate că asta îl face să pară și mai înalt.

S-a întors cu spatele și a ieșit pe o ușă, iar ușa s-a închis în urma lui.

Am amețit. Nu mâncasem mai nimic toată ziua și se făcea târziu.

Am ieșit pe coridoarele alea mari și late pe care am ajuns să le urăsc, coridoare mai late decât deșertul Sahara. Sahara nu e niciodată pustie; acele coridoare nu sunt

niciodată pustii. Dacă traversezi deșertul Sahara și te prăbușești, vulturii îți dau târcoale, mirosindu-ți, simțindu-ți moartea. Coboară tot mai jos, așteaptă. Știi. Știu exact când carnea e gata, când sufletul nu mai poate riposta. Săracii traversează neîncetat Sahara. Iar avocații din oficiu și toți cei de-aici le dau târcoale săracilor exact la fel ca vulturii. Nu sunt mai bogați decât săracii, firește, de aceea au devenit vulturi, necrofagi, gunoieri obsceni, și mă refer și la negrii care, din multe puncte de vedere, sunt și mai răi. Cred că mie mi-ar fi rușine. Dar a trebuit să mă gândesc la asta și acum cred că poate nu mi-ar fi. Nu-mi pot închipui ce n-aș face ca să-l scot pe Fonny din închisoare. Aici, n-am întâlnit niciun fel de rușine, decât rușinea pe care o simt eu, rușinea femeilor de culoare care muncesc din greu și îmi spun „fata mamei”, rușinea portoricanelor mândre care nu înțeleg ce s-a întâmplat – dintre cei care le vorbesc, nimeni nu vorbește spaniolă – și le e rușine că cei pe care-i iubesc sunt la închisoare. Dar nu trebuie să le fie rușine. Celor responsabili de aceste arestări ar trebui să le fie rușine.

Nu mi-e rușine cu Fonny. De fapt, sunt chiar mândră. E bărbat. Îți dai seama după felul în care a reacționat la toată mizeria asta că e bărbat. Recunosc, uneori mi-e frică, nimeni nu poate suporta la nesfârșit tot rahatul cu care se aruncă în noi. Dar trebuie să-ți pui în cap să trăiești fiecare zi în parte. Dacă gândești în perspectivă, dacă încerci măcar să gândești în perspectivă, n-o să supraviețuiești.

Uneori iau metroul spre casă, alteori autobuzul. Astăzi am luat autobuzul pentru că drumul durează puțin mai mult și mi se învânteau multe gânduri în cap.

Problemele au un efect straniu asupra minții. Nu știu cum să explic asta. Zilele trec și pare că auzi oamenii, pare că le vorbești și pare că îți faci treaba la muncă sau, cel puțin, treaba pare făcută, dar, de fapt, n-ai văzut și n-ai auzit nimic, iar dacă cineva te întreabă ce ai făcut în ziua respectivă trebuie să te gândești o vreme înainte să poți răspunde. Dar în același timp, poate chiar în aceeași zi – și

asta e partea greu de explicat vezi oamenii ca și cum i-ai vedea pentru prima dată. Strălucesc precum tăișul unei lame. Poate pentru că vezi oamenii altfel decât îi vedeai înainte să înceapă problemele. Poate că îți pui mai multe întrebări în legătură cu ei, dar altfel de întrebări, și asta îi face foarte străini pentru tine. Poate că ești paralizată de frică pentru că nu știi dacă te mai poți bizui pe ei.

Și chiar dacă și-ar dori să facă ceva, ce-ar putea face? Nu le pot spune celor din autobuz: „Fonny are probleme, e la închisoare – ce-ar putea spune oricine din autobuzul ăsta dacă ar afla chiar din gura mea că iubesc pe cineva care e la închisoare? –, iar eu știu că nu a comis nicio infracțiune și că e un om minunat, vă rog ajutați-mă să-l scot de acolo. Ce-ar putea spune orice om din autobuz? Ce-ai spune tu? Nu le pot spune nici că o să păstrez acest copil și că mi-e teamă, că nu vreau să i se întâmple nimic rău tatălui copilului meu, Doamne, te rog nu-l lăsa să moară în închisoare, te rog! Nu poți spune aceste lucruri. Iar asta înseamnă, de fapt, că nu poți spune nimic. Problemele înseamnă singurătate. Te așezi pe scaun și te uiți pe geam și te întrebi dacă îți vei petrece tot restul vieții pe drum, în acest autobuz. Și dacă da, ce se va întâmpla cu copilul tău? Ce se va întâmpla cu Fonny?

Iar dacă mi-a plăcut vreodată orașul, acum nu-mi mai place. Dacă ies cu bine din asta, dacă ieșim cu bine din asta, jur că nu mai pun piciorul în centrul New York-ului.

Poate că mi-a plăcut, demult, când tata ne aducea pe mine și pe soră-mea aici și ne uitam la oameni și la clădiri și ne arăta diferite obiective, iar apoi ne opream în Battery Park să mâncăm înghețată și hotdogi. Acelea erau vremuri frumoase, iar noi eram mereu fericite, însă datorită tatii, nu datorită orașului. Pentru că știam că tata ne iubea. Iar acum, pot spune cu certitudine că orașul nu ne iubea. Ne priveau de parcă eram zebre, și știi cum e: unora le plac zebrele, altora nu. Dar pe zebre nu le întreabă nimeni.

Este adevărat că nu am fost în multe alte orașe, doar la Philadelphia și la Albany, dar jur că New York pare să fie

unul dintre cele mai urâte și mai murdare orașe din lume. Trebuie că are cele mai urâte clădiri și cei mai răi oameni. Trebuie că are cei mai proști polițiști. Dacă există vreun loc mai rău, trebuie să fie atât de aproape de iad încât simți miros de oameni sfârâind. Și, dacă mă gândesc mai bine, exact așa miroase New York-ul vara.

L-am cunoscut pe Fonny pe străzile acestui oraș. Eu eram mică, el, nu chiar atât de mic. Eu aveam în jur de șase ani și el în jur de nouă. Locuiau peste drum el și familia lui: mama lui, două surori mai mari și tatăl său, iar tatăl său avea un atelier de croitorie. Privind în urmă, mă întreb pentru cine lucra în atelier. Nu cunoșteam pe nimeni care să aibă destui bani ca să-și facă hainele la croitor, poate doar o dată la un știu cât timp. Dar nu cred că noi i-am fi putut ține atelierul în viață. Desigur, așa cum mi s-a spus, cei de culoare nu mai erau atât de săraci ca atunci când mama și tata încercau să se pună pe picioare. Nu erau la fel de săraci cum fuseserăm în sud. Dar eram destul de săraci și încă mai suntem.

Nu l-am remarcat pe Fonny până când nu ne-am luat la bătaie odată, după ore. Bătaia nu avusese nimic de-a face cu mine și cu Fonny. Aveam o prietenă, Geneva, o fată zgomotoasă, grosolană, cu părul strâns împletit pe cap, cu genunchi mari și cenușii, cu picioare lungi și tălpi late. Mereu intra în câte-o belea. Evident, era prietena mea cea mai bună, de vreme ce eu nu intram niciodată în nicio belea. Eram slăbănoagă și fricoasă, așa că mă țineam după ea și mă băgăm în toate încurcăturile ei. Nimeni altcineva nu mă voia și e limpede că nimeni altcineva nu o voia pe ea. Îmi spusese că nu îl poate suferi pe Fonny. De fiecare dată când se uita la el, i se întorcea stomacul pe dos. Mereu îmi spunea cât de urât i se părea, cu pielea lui cenușie ca un cartof ud, cu ochii de chinez, cu părul umflat și buzele alea groase. Cu paranteze între picioare și monturi groase, cu fundul proeminent de parcă mama lui era o gorilă. Fusesem de acord cu ea pentru că trebuia, dar nu credeam că arăta chiar atât de rău. Îmi plăceau

ochii lui și, ca să fiu sinceră, mă gândeam că dacă în China așa au oamenii ochii, nu m-ar fi deranjat să merg acolo. Nu văzusem niciodată o gorilă, așa că fundul lui mi se părea foarte normal, și dacă mă gândesc mai bine, nu era la fel de mare ca fundul Genevei și doar mai târziu am observat că, într-adevăr, avea o mică paranteză între picioare. Dar Geneva îl provoca mereu pe Fonny. Nu cred că a băgat-o în seamă vreodată. Era prea ocupat să stea cu prietenii lui care erau cei mai răi băieți de pe stradă. Veneau mereu cu hainele rupte, sângerând, plini de cucuie și, chiar înainte de acea bătaie, Fonny își pierduse un dinte.

Fonny avea un prieten pe nume Daniel, un băiat robust de culoare care avea o treabă cu Geneva, la fel cum avea și Geneva cu Fonny. Nu-mi amintesc cum a început, dar, dintr-odată, Geneva și Daniel se rostogoleau pe jos, eu încercam să-l trag pe Daniel de deasupra ei, iar Fonny trăgea de mine. M-am întors și l-am lovit cu ce mi-a venit la mână, ceva scos din tomberon.

Era doar un băț, dar avea un cui. Cuiul l-a zgâriat pe obraz, i-a rupt pielea și sângele a început să picure. Nu-mi venea să-mi cred ochilor, mi-era atât de frică. Fonny și-a dus mâna la obraz, apoi m-a privit, apoi și-a privit mâna, iar mie nu mi-a trecut prin cap decât să arunc bățul și să fug. Fonny a fugit după mine și, ca să înrăutățească lucrurile, Geneva a văzut sângele și a început să zbiere că l-am omorât, l-am omorât! Fonny m-a prins imediat, m-a înșfăcat strâns și m-a scuipat prin gaura unde fusese dintele. M-a nimerit chiar pe gură și - atât de tare m-a umilit, cred - pentru că nu mă lovise, nu mă rănise și poate pentru că am simțit ce nu făcuse, am început să țip și să plâng. Cumva e amuzant. Poate că viața mea s-a schimbat chiar în acel moment în care Fonny m-a scuipat în gură. Geneva și Daniel, care începuseră toată chestia asta, și care nu aveau nici măcar o zgârietură, au început amândoi să țipe la mine. Geneva a spus că sigur îl omorâsem, da, îl omorâsem, oamenilor li se încleșta maxilarul și mureau de la cuie ruginite. Iar Daniel a spus că da, și el știa, că

avusese un unchi care murise exact la fel. Fonny asculta toate astea în timp ce sângele continua să i-i picure de pe obraz, iar eu continuam să plâng. Probabil că și-a dat seama până la urmă că vorbeau despre el și că era un om mort – sau un băiat mort – pentru că a început și el să plângă, iar atunci, Daniel și Geneva l-au luat între ei și au plecat lăsându-mă acolo, singură.

Câteva zile nu l-am mai văzut pe Fonny. Eram sigură că i se încleștase maxilarul și că era pe moarte. Geneva mi-a spus că de îndată ce avea să moară, adică în orice clipă, poliția avea să vină, să mă ia și să mă pună în scaunul electric. Treceam pe la atelierul de croitorie, dar totul părea ca de obicei. Domnul Hunt era acolo, cu râsul lui, cu pielea lui maroniu deschis, călcând pantaloni și spunându-i glume oricui intra în atelier – mereu era cineva în atelier – și, din când în când, doamna Hunt venea și ea. Era o femeie pocăită care nu zâmbea prea mult, și totuși, niciunul dintre ei nu se purta de parcă fiul lor ar fi fost pe moarte.

Așa că atunci când nu l-am mai văzut pe Fonny câteva zile, am așteptat până când mi s-a părut că domnul Hunt e singur în atelierul de croitorie și m-am dus la el. Pe atunci, domnul Hunt mă cunoștea destul de puțin, așa cum ne cunoșteam cu toții în cartier.

— Bună, Tish, ce faci? Ce fac ai tăi? a întrebat.

— Bine, domnule Hunt, i-am răspuns.

Voiam să îi spun: Ce fac *ai dumneavoastră*? întrebare pe care o puneam mereu și pe care îmi propusesem să o pun și acum, dar n-am putut.

— Cum merge la școală? m-a întrebat după o clipă și mi s-a părut că mă privește într-un fel ciudat.

— Ăăă, bine, am spus și inima a început să-mi bată de parcă voia să-mi sară din piept.

Domnul Hunt a apăsât pe presa aia de călcat pe care o au în atelierele de croitorie, care arată ca două mese de călcat puse una peste alta, a apăsât pe ea și m-a privit pentru o clipă, a râs și-apoi a spus:

— Căpățânosul ăla de fii-miu se întoarce curând.

Am auzit ce a spus și am înțeles ceva, dar nu știam exact ce-am înțeles.

M-am îndreptat către ușa atelierului ca și cum aș fi vrut să ies și apoi m-am întors și am întrebat:

— Ce ai spus, domnule Hunt?

Domnul Hunt încă zâmbea. A ridicat presa, a întors pantalonii, sau ce călca acolo – și a spus:

— De Fonny ziceam. L-a trimis mama lui puțin la părinții ei la țară. Spune că aici intră prea des în belele.

A apăsât din nou presa.

— Nu știe încă în ce fel de belele poate să intre acolo.

M-a privit și a zâmbit. Când am ajuns să îi cunosc mai bine pe Fonny și pe domnul Hunt, mi-am dat seama că Fonny are zâmbetul lui.

— O să-i spun că ai trecut pe-aici, a zis.

— Să-i salutați pe toți din partea mea, i-am spus și am fugit peste drum.

Geneva era în față pe trepte și mi-a spus că arăt ca o fraieră și că era să mă și calce mașina.

M-am oprit și i-am spus:

— Ești o mincinoasă, Geneva Braithwaite. Lui Fonny nu i s-a încheștat maxilarul și nu o să moară. Iar eu n-o să ajung la închisoare. Du-te și întreabă-l pe tatăl lui.

Și apoi Geneva mi-a aruncat o privire atât de stranie, încât am urcat scările în fugă și m-am așezat pe ieșirea de incendiu, dar lângă fereastră, unde ea nu mă mai putea vedea.

Peste patru sau cinci zile s-a întors Fonny și a venit la mine în fața blocului. Nu avea nicio cicatrice. Avea două gogoși. S-a așezat pe trepte.

— Îmi pare rău că te-am scuipat în față, a spus și mi-a întins una dintre gogoși.

— Îmi pare rău că te-am lovit, i-am răspuns.

Și apoi niciunul nu a mai spus nimic. El a mâncat gogoșa lui, iar eu am mâncat-o pe a mea.

Oamenii nu cred asta despre fete și băieți la acea

vârstă - oamenii nu cred multe și încep să înțeleg de ce -, dar după aceea am devenit prieteni. Sau poate, deși e cam același lucru - un alt lucru pe care oamenii nu vor să îl știe -, i-am devenit un fel de soră mai mică, iar el mi-a devenit un fel de frate mai mare. El nu le plăcea pe surorile lui, iar eu nu aveam niciun frate. Astfel, am ajuns să fim unul pentru celălalt exact ceea ce ne lipsea.

Geneva s-a supărat pe mine și a încetat să mai fie prietena mea; deși, dacă mă gândesc mai bine, fără să îmi dau seama, cred că eu am încetat să mai fiu prietena ei. Pentru că acum - deși nu știam ce însemna asta - îl aveam pe Fonny. Daniel s-a supărat pe Fonny, i-a zis că e fătălău că vorbește cu fete și a încetat să mai fie prietenul lui pentru multă vreme. Ba chiar s-au bătut o dată și Fonny a mai pierdut un dinte. Cred că toți cei care-l cunoșteau pe Fonny pe-atunci s-au gândit că va crește fără niciun dinte în gură. Îmi aduc aminte că i-am spus lui Fonny că iau foarfecă mamei de sus și mă duc să-l omor pe Daniel, dar Fonny a spus că sunt fată și că n-am eu treabă cu asta.

Duminica, Fonny trebuia să meargă la biserică - și vreau să spun că trebuia să meargă -, deși reușea să o păcălească pe mama lui mai des decât își dădea ea seama sau mai des decât voia să își dea seama. Mama lui - mai târziu am ajuns să o cunosc mai bine și pe ea, dar o să vorbim imediat și despre asta - era, așa cum am mai spus, o femeie pocăită și, dacă nu își putea salva soțul, era al dracului de convinsă că avea să-și salveze fiul. Pentru că era fiul ei, nu era fiul lor.

Cred că de aceea Fonny era un copil atât de rău. Și cred că de aceea era atât de bun, odată ce ajungeai să îl cunoști, un om cu-adevărat bun, un bărbat cu-adevărat blând care avea ceva foarte trist, odată ce ajungeai să îl cunoști. Domnul Hunt, Frank, nu a încercat să și-l revendice, dar l-a iubit, îl iubește. Cele două surori mai mari nu erau chiar pocăite, dar ar fi putut fi cu ușurință, cu siguranță semănau cu mama lor. Așa că mai rămâneau doar Frank și Fonny. Într-un fel, Frank îl avea pe Fonny

toată săptămâna și Fonny îl avea pe Frank toată săptămâna. Amândoi știau asta și de aceea Frank i-l putea ceda pe Fonny mamei sale duminica. Ceea ce Fonny făcea pe stradă era exact ceea ce Frank făcea în atelierul de croitorie și acasă. Era rău. De aceea râdea. De aceea a ținut cu dinții de atelierul său cât a putut de mult. De aceea, când Fonny a venit acasă sângerând, a putut avea grijă de el. De aceea au putut amândoi, tată și fiu, să mă iubească. Nu e chiar un mister, poate doar în sensul în care oamenii sunt mereu un mister. Mai târziu, m-am întrebat dacă mama și tatăl lui Fonny făceau vreodată dragoste. L-am întrebat pe Fonny. Și el a spus:

— Da. Dar nu ca noi. Înainte îi auzeam. Ea se întorcea de la biserică, stoarsă de puteri, learcă de apă sfințită și emoționată. Se purta de parcă era atât de obosită că abia se mai putea mișca și se prăbușea pe pat îmbrăcată; uneori, poate mai găsea putere să-și dea jos pantofii. Și pălăria. Și mereu își punea geanta pe jos pe undeva. Parcă încă aud acel zgomot: ceva greu cu argint înăuntru prăbușindu-se greoi oriunde ar fi fost aruncat. O auzeam spunând: Dumnezeu mi-a binecuvântat sufletul astă-seară. Dragul meu, când ai de gând să-ți dăruiești viața Domnului? Iubita mea, îi spunea el, și îți jur că stătea acolo și i se scula și, iartă-mă, dar nici ea nu era mai brează, pentru ăsta era ca jocul pisicilor de pe stradă, știi ce zic? Să mor eu. Ea miorlăia și se învârtea continuu, alerga motanul ăla pe toată aleea, îl alerga până când o mușca de ceafa - acum el nu mai voia decât să doarmă, dar ea avea discursul pregătit, el trebuia să-i oprească perorația și exista doar un mod de a face asta -, o mușca de ceafa, iar ea îl avea. Așa că tata stătea întins, dezbrăcat, cu puia din ce în ce mai sculată, și spunea: cred că a venit vremea ca Dumnezeu să-mi dea mie viața lui. Iar ea spunea: Frank, lasă-mă să i te dăruiesc Domnului. Iar el spunea: La naiba, femeie, ți-l dăruiesc eu pe Dumnezeu. Eu sunt Dumnezeu. Și ea începea să strige și să geamă, Doamne ajută-mă, ajută acest bărbat. Tu mi l-ai dat,

Doamne. Nu am ce face. Ajută-mă, Doamne. Iar el spunea: Domnul o să te-ajute draga mea, de îndată ce vei redeveni copil, goală ca un copilaș. Haide, hai la Dumnezeu. Iar ea striga numele lui Iisus în timp ce el o dezbrăca – îi puteam auzi foindu-se, șuierând, smucindu-se și doborând lucruri pe podea și uneori dădeam cu piciorul în ele când treceam dimineața prin camera lor să mă duc la școală – și când era deasupra ei, mama încă striga: Ajută-mă, Iisuse! Ajută-mă, Doamne!

Iar tata spunea: Iată-l pe Dumnezeu chiar aici. Unde vrei să te binecuvânteze? Unde vrei să te atingă mâinile Domnului? Aici? Aici? Sau aici? Unde vrei să te lingă limba Domnului? Unde vrei să te pătrundă Dumnezeul tău, târfa spurcată? Târfa, târfa. Și o plesnea, tare, zgomotos. Iar ea spunea: Doamne, ajută-mă să-mi duc povara. Și el răspundea: Uite-ți povara, ia să vezi cum o duci. Ia să vezi. Iisus e prietenul tău și-ți spun eu când se pogoară. Prima dată. Nu știm nimic despre a doua pogorâre. Încă. Și patul se zgâlțâia, iar ea gema și gema și gema. Iar dimineața nimic nu părea să se fi întâmplat. Mama era la fel ca înainte. Ea îi aparținea lui Iisus, iar el ieșea pe stradă, la atelierul lui de croitorie.

Apoi Fonny a spus:

— Dacă nu eram eu, motanul clar se căra. O să-l iubesc mereu pe tata pentru că nu m-a părăsit.

Îmi voi aminti mereu chipul lui Fonny când vorbea despre tatăl lui. Apoi se întorcea spre mine și mă lua în brațe și spunea râzând:

— Îmi amintești de mama, da? Acum hai să cântăm împreună, păcătoaso, îmi iubești Dumnezeul și dacă nu aud niciun geamăt o să știu că sufletul nu-ți va fi salvat.

Probabil că nu se întâmplă prea des ca doi oameni să și râdă și să și facă dragoste, să facă dragoste pentru că râd și să râdă pentru că fac dragoste. Dragostea și râsul vin din același loc, dar puțini oameni ajung acolo.

Într-o sâmbătă, Fonny m-a întrebat dacă puteam merge cu el la biserică a doua zi de dimineață și i-am spus

că da, deși noi eram bapțiști și nu trebuia să mergem la o biserică evanghelică. Dar acum deja știa toată lumea că eu și Fonny suntem prieteni, era un dat. La școală și peste tot prin cartier, ne spuneau Romeo și Julieta, dar nu pentru că citiseră piesa de teatru. Și iată-l pe Fonny care părea foarte nefericit, cu părul atât de lipit de cap și de strălucitor, cu o cărare atât de dreapta că părea făcută cu securea sau cu lama, în costumul lui albastru, și soră-mea mă gătise și pe mine și am pornit. Acum, că mă gândesc mai bine, a fost cumva prima noastră întâlnire. Mama lui ne aștepta jos.

Era chiar înainte de Paște, așa că nu era nici frig, nici cald.

Deși eram mici și nici n-aș fi visat să i-l iau pe Fonny și deși nu îl iubea pe Fonny cu adevărat, se gândea doar că trebuia să îl iubească pentru că îl aruncase în lumea asta printr-un spasm, mama lui Fonny deja nu mă plăcea. Îmi puteam da seama după o mulțime de lucruri, ca de exemplu că eu mergeam foarte rar pe la Fonny, iar el era tot timpul pe la noi. Și nu era din cauză că Fonny și Frank nu mă voiau în casa lor. Ci pentru că mama și cele două surori nu mă voiau acolo. Mi-am dat seama mai târziu că, într-un fel, nu mă considerau suficient de bună pentru Fonny – ceea ce înseamnă de fapt că nu mă considerau suficient de bună pentru *ele dar* în același timp, cumva, li se părea că sunt exact ceea ce merită Fonny. Ce pot spune? Am pielea închisă la culoare și părul meu e banal și nu am nimic extraordinar și nici măcar Fonny nu se ostenește să se prefacă vreo clipă că aș fi frumoasă, doar spune că fetele frumoase dau mari bătăi de cap.

Când spune asta știu că se gândește la mama lui, de-aia când vrea să mă tachineze îmi spune că-i amintesc de ea. Nu-i amintesc deloc de mama lui și el știe asta, dar știe și că eu știu cât de mult a iubit-o: cât de mult și-a dorit să o iubească, să i se dea voie să o iubească, să îi fie descifrată această interpretare a iubirii.

Doamna Hunt și fetele au pielea deschisă la culoare

și-ți poți da seama că doamna Hunt fusese o fată foarte frumoasă acolo în Atlanta, de unde era. Și încă avea - are - acea expresie, acea expresie care spune: nu mă atinge, acea expresie pe care femeile frumoase o iau cu ele în mormânt. Surorile nu erau la fel de frumoase ca mama lor și, desigur, nu au fost niciodată tinere în Atlanta, dar aveau pielea deschisă la culoare - *au* pielea deschisă la culoare - și părul lung. Fonny are pielea mai deschisă la culoare decât mine, dar mai închisă decât ele, părul lui e umflat și încâlcit și, cu oricât ulei l-ar fi dat mama lui în fiecare duminică, nu reușea să-l netezească.

Fonny seamănă și cu tatăl lui: așa că doamna Hunt mi-a zâmbit blând și răbdător în timp ce ieșeam din casă cu Fonny în acea dimineață de duminică.

— Mă bucur tare mult că, în dimineața asta, vii cu noi în casa Domnului, Tish. Vai, dar ce frumoasă ești azi!

Felul în care a spus-o m-a făcut să conștientizez cum trebuie să fi arătat în celelalte dimineți, m-a făcut să *conștientizez* cum arătam de fapt.

I-am zis:

— Bună dimineața, doamnă Hunt, și am pornit.

Era strada de duminică dimineață. Străzile noastre au zile și chiar ore. Acolo unde m-am născut, acolo unde se va naște copilul meu, te uiți pe stradă și aproape că poți vedea ce se întâmplă în case. Sâmbătă pe la trei după-amiaza, de exemplu, e o oră foarte proastă. Copiii nu sunt la școală. Bărbații nu sunt la lucru. Te-ai gândi că e o reuniune fericită, dar nu este. Copiii văd bărbații. Bărbații văd copiii. Iar asta aproape că înnebunește femeile care găsesc și fac curat și le aranjează părul și văd ceea ce bărbații nu văd. Poți vedea toate astea pe stradă, le poți auzi în felul în care își strigă femeile copiii. Poți vedea toate astea în felul în care ies din casă, în fugă, ca o furtună, își lovesc copiii și îi târăsc înapoi în casă, poți vedea toate astea în copii, poți vedea toate astea în felul în care bărbații, care ignoră totul, se strâng în fața parapetului, se strâng în fața frizeriei, își dau de la unul la

altul o sticlă, se duc la barul de la colț, flirtează cu fata din spatele barului, se contrazic și, mai târziu, și-o trag cu soțiile. Sâmbăta după-amiază e ca norii care se adună, e ca așteptarea dinaintea furtunii.

Dar duminică dimineată norii s-au risipit, furtuna a lovit și s-a dus. Și oricât de tare ar fi lovit, acum toată lumea e curată. Femeile au reușit cumva să adune totul, să țină totul laolaltă. Așa că iată-i pe toți spălați, uscați, pieptănați, aranjați. Mai târziu, vor mânca ciolan sau tocană de mațe, sau pui prăjit sau la cuptor cu igname și orez și varză, sau turtă de mălai sau chifle la cuptor. Se vor întoarce acasă, se vor relaxa și vor fi prietenoși; duminica, unii bărbați își spală mașinile mai atent decât își spală prepuțul.

În acea duminică dimineată, cu Fonny mergând lângă mine ca un prizonier și cu doamna Hunt de cealaltă parte defilând ca o regină prin regat, m-am simțit ca la bâlci. Dar acum mă gândesc că doar Fonny – care n-a scos niciun cuvânt – făcea ca totul să pară un bâlci.

Tamburinele de la biserică se auzeau de la o stradă distanță.

— Tare mi-aș dori să îl convingem pe tatăl tău să vină în casa Domnului într-o dimineată, a spus doamna Hunt. Apoi m-a privit.

— La ce biserică mergeți de obicei?

Așa cum am mai spus, noi eram bapțiști. Dar nu mergeam la biserică prea des, poate de Crăciun sau de Paște, de sărbători. Mamei nu-i plăceau femeile de la biserică și nici ele n-o plăceau pe ea, iar soră-mea seamănă cu mama și tata nu vedea rostul goanei după Dumnezeu și nu părea să îl respecte prea mult.

Am spus:

— Mergem la biserica baptistă Abyssinnia, și m-am uitat la crăpăturile din trotuar.

— E o biserică foarte frumoasă, a spus doamna Hunt de parcă acela era cel mai bun lucru care putea fi spus, și cu siguranță nu era mare lucru.

Era unsprezece dimineața. Slujba abia începuse. De fapt, școala de duminică începea la nouă și de obicei Fonny trebuia să meargă acolo, dar în acea duminică, primise o dispensă specială datorită mie. Și-n plus, adevărul este că doamna Hunt era destul de leneșă și nu-i plăcea să se trezească atât de devreme ca să se asigure că Fonny ajunge la timp la școala de duminică. La școala de duminică nu era nimeni s-o admire, să-i admire trupul atent spălat și înveșmântat și sufletul pur ca neaua. Frank cu siguranță nu s-ar fi trezit să-l ducă pe Fonny la școala de duminică, iar surorile lui nu voiau să se murdărească cu ulei încercând să netezească părul încâlcit al fratelui lor. Așa că doamna Hunt, oftând și slăvind-l pe Dumnezeu, trebuia să se trezească devreme și să-l pregătească pe Fonny. Dar, desigur, dacă nu îl ducea de mână până la școala de duminică, de obicei, nu ajungea la ore. Și, adesea, femeia se destindea fericită în biserică fără să știe pe unde umbla singurul ei fiu.

— Lucrurile cu care Alice n-are chef să-și bată capul le lasă în mâinile Domnului, avea să îmi spună Frank mult mai târziu.

Pe vremuri biserica fusese un oficiu poștal. Nu mai știu de ce clădirea trebuise să fie vândută sau de ce ar fi vrut cineva să o cumpere pentru că încă arăta ca un oficiu poștal, o clădire lungă, întunecată și joasă. Dărmaseră niște pereți și aduseseră niște bănci, niște panouri pe care scria „biserică” și pe care era trecut programul; dar tavanul era din tablă pe care ori o vopsiseră maro, ori o lăsaseră nevopsită. Când intrai, amvonul arăta complet aiurea. Ca să fiu sinceră, cred că oamenii erau pur și simplu mândri că biserica lor e atât de mare și că reușiseră cumva să pună mâna pe ea. Desigur, eu eram (mai mult sau mai puțin) obișnuită cu Abyssinnia. Era mai luminoasă și avea balcon. De obicei stăteam la acel balcon, în brațele mamei. De fiecare dată când îmi amintesc un anumit cântec, Uncloudy Day (O zi senina), mă întorc în acel balcon, în brațele mamei. De fiecare dată când aud Blessed

Quietness (Liniștea binecuvântată), mă gândesc la biserica lui Fonny și la mama lui Fonny. Nu mă refer la faptul că biserica sau cântecul ar fi fost liniștite. Dar nu-mi amintesc să fi auzit vreodată acel cântec în biserica noastră.

Mereu o să asociez acel cântec cu biserica lui Fonny, pentru că, în acea duminică dimineată când l-au cântat, mama lui Fonny s-a înveselit.

Să-i privești pe oameni fericiți și cuprinși de Puterea divină este întotdeauna ceva ce merită văzut, chiar dacă o vezi tot timpul. Dar oamenii nu se înveseleau prea des în biserica noastră: eram mai degrabă respectabili și civilizați, decât evanghelizați. Încă mi se pare că are ceva cu adevărat înfricoșător, dar cred că e din cauză că Fonny o ura.

Biserica era atât de mare încât rândurile de bănci erau despărțite de trei culoare de trecere. În ciuda a ceea ce ai putea crede, era mult mai greu să găsești culoarul principal decât atunci când era unul singur pe mijloc. Trebuia să ai fler pentru asta. Am intrat în acea biserică și doamna Hunt ne-a dus direct pe culoarul cel mai îndepărtat din stânga, astfel încât cei așezați dincolo de celelalte două culoare erau nevoiți să se întoarcă și să se uite la noi. Și, sincer, aveau la ce să se uite. Eram eu, negricioasă, cu picioare lungi, într-o rochie albastră, cu părul îndreptat și prins cu o fundă albastră. Apoi era Fonny, care, într-un fel de agonie, mă ținea de mână, în cămașă albă, costum albastru și cravată albastră, cu părul strălucindu-i întunecat și deznădăjduit, nu atât de la pomadă, cât de la sudoare; și apoi era și doamna Hunt, care, din momentul în care intraserăm în biserică, nu știu cum, devenise copleșită de o iubire gravă pentru cei doi păgâni și ne mîna din spate spre locurile clemenței. Purta ceva roz sau bej, nu-mi aduc aminte exact, dar în toată acea întunecime ieșea în evidență. Și, da, purta una dintre acele pălării oribile, pe care le purtau femeile, care aveau un voal până la sprâncene sau până la baza nasului, care te fac mereu să pari că suferi de vreo boală. Purta și

tocuri, care scoteau un anumit sunet, cam ca pistoalele, și mergea cu bărbia ridicată, nobilă. Din momentul în care a pus piciorul în biserică, a fost mântuită, sfințită, și îmi amintesc și azi cât de tare m-a făcut dintr-odată să mă cutremur. Era ca și cum nimic, nimic, nimic nu puteai spera să-i spui, dacă nu voiai să fii atins de mâinile lui Dumnezeu în carne și oase: iar El se consulta cu ea înainte să-ți răspundă. Locul clemenței: ne-a condus până la primul rând și ne-am așezat. Pe noi ne-a pus să ne așezăm, dar ea a îngenuncheat, adică s-a așezat în genunchi în fața băncii, și-a plecat capul și și-a acoperit ochii, asigurându-se că nu-și deranjează voaleta. M-am uitat cu coada ochiului la Fonny, dar Fonny nu se uita la mine. Doamna Hunt s-a ridicat, cu fața la întreaga congregație, și apoi s-a așezat umilă.

Cineva declama, un tânăr roșcovan; vorbea despre Dumnezeu și despre cum Dumnezeu îi curățase toate petele de pe suflet și îl eliberase de toate poftele trupești. Când am mai crescut, l-am mai văzut prin preajmă. îl chema George: îl vedeam și ne salutam prin cartier și a murit de supradoză. Congregația l-a îngropat în Amin-uri și una dintre surorile din cor, din amvon, a sărit în picioare în roba ei albă și a strigat, și apoi cu toții i-au răspuns Ajutd-l, Doamne, lisuse Hristoase, ajută-l! iar atunci când tânărul s-a așezat, o altă soră, pe nume Rose – care nu peste multă vreme avea să dispară din biserică și să facă un copil, și încă îmi amintesc ultima oară când am văzut-o, aveam vreo paisprezece ani, mergând pe stradă prin zăpadă, cu fața plină de semne, cu mâinile umflate, cu o cârpă înfășurată în jurul capului și cu ciorapii în vine, cântând de una singură –, s-a ridicat și a început să cânte Cum *te-ai* simțit când ai ieșit din sălbăticie, te-ai bizuit pe Dumnezeu? apoi Fonny m-a privit, doar pentru o clipă. Doamna Hunt cânta și bătea din palme. Iar în congregație se înălța un fel de flacără.

Apoi mi-am întors privirea către o altă soră, așezată de cealaltă parte a lui Fonny, mai banală, cu pielea mai

închisă la culoare decât doamna Hunt, dar la fel de bine îmbrăcată, care își arunca mâinile în aer și striga Slduit *fie-ți* numele, Iisuse! *Slăvitfie-ți* numele, Iisuse! Amin! Amin! Și doamna Hunt a început să strige, părând să-i răspundă, de parcă se luaseră la întrecere. Și aceea femeie era îmbrăcată în albastru, un albastru închis, și avea o pălărie asortată, genul de pălărie care se pune pe creștet – ca o cască pentru craniu – și la pălărie avea un trandafir alb și de fiecare dată când se mișca, și trandafirul se mișca, și de fiecare dată când se apleca, și trandafirul se apleca. Trandafirul alb era ca o lumină ciudată, mai ales că ea avea pielea atât de închisă la culoare și rochia era și ea închisă la culoare. Eu și Fonny am stat acolo între ele, în timp ce glasurile congregației se înălțau în jurul nostru, fără niciun pic de clemență. Eu și Fonny nu ne atingeam și nu ne priveam, dar ne susțineam unul pe celălalt, ca niște copii într-un balansoar. Un băiat din spate – mai târziu am ajuns să-l cunosc și pe el, îl chema Teddy, era un băiat robust, cu pielea maronie, solid peste tot în afară de locurile unde ar fi trebuit să fie solid, coapse, mâini, fund și picioare, arăta ca o ciupercă cu fundu-n sus – a început să cânte:

Liniște binecuvântată, liniște sfântă, Ce-mi alină sufletul, cânta doamna Hunt.

Pe marea involburată, cânta femeia cu pielea închisă la culoare de lângă Fonny.

Iisus îmi vorbește, cânta doamna Hunt.

Și valurile se liniștesc! cânta cealaltă femeie.

Teddy avea o tamburină și îi dădea tonul pianistului; pe el n-am ajuns să-l cunosc niciodată: un tip înalt, tenebros, care părea malefic, cu mâini făcute parcă pentru strangulat; și cu mâinile astea lovea clapele ca și cum ar fi snopit în bătaie pe cineva din trecut. Cu siguranță, cei din congregație aveau și ei trecutul lor, acum fărâmițat. Biserica se legăna. Și, deși nu o știa, ne legăna pe mine și pe Fonny, cu totul altfel. Știam că nimeni nu ne iubea sau știam cine ne iubea. Iar cei care ne iubeau nu erau acolo.

E straniu de ce ajungi să te agăți pentru a învinge spaima atunci când te înconjoară. Cred că o s-o țin minte până mor pe acea femeie cu trandafirul alb. Și dintr-odată, trandafirul părea să se înalțe, în acel loc îngrozitor, iar eu l-am luat pe Fonny de mână – nu mi-am dat seama că am făcut-o; și, dintr-odată, lângă noi cele două femei dansau și strigau: dansul sfânt. Femeia cu trandafirul își apleca în față capul, iar trandafirul se mișca precum un fulger în jurul ei, în jurul nostru, iar doamna cu voaletă ținea capul pe spate: voaleta, care acum era deasupra frunții, îi încadra fruntea, semăna cu niște stropi de apă neagră, care ne botezau pe toți. Oamenii din jur le făceau loc, iar ele dansau pe culoarul din mijloc. Amândouă cu gențile pe umăr. Amândouă pe tocuri.

Eu și Fonny n-am mai mers niciodată la biserică. N-am vorbit niciodată despre prima noastră întâlnire. Doar când a trebuit să merg prima dată să-l văd în Cavouri¹ și am urcat acele trepte și am pășit pe acele coridoare, m-am mai simțit ca în acea biserică.

Acum, că îi spuseseam lui Fonny despre copil, știam că trebuie să le spun mamei și soră-mii – o cheamă Ernestine și e cu patru ani mai mare ca mine –, lui tata și lui Frank. M-am dat jos din autobuz și n-am știut încotro s-o apuc: câteva străzi spre Vest, către casa lui Frank, sau o stradă spre Est, către ai mei. Dar mă simțeam atât de ciudat, încât m-am gândit că mai bine mă duc acasă. Chiar voiam să-i spun lui Frank înainte să-i spun mamei. Dar nu mă simțeam în stare să merg până acolo.

Mama e o femeie ciudată – așa spun oamenii –, și avea douăzeci și patru de ani când m-am născut, deci acum e trecută de patruzeci. Trebuie să spun c-o iubesc. Cred că este o femeie frumoasă. Nu e o frumusețe pe care să-ți placă s-o privești, orice dracu' ar însemna asta în acest regat al orbilor. Mami a început să se îngrășe puțin. Încărunțește, dar numai pe la ceafa și în creștet, așa că e

1 în original, Tombs, denumire colocvială pentru un centru de detenție din Lower Manhattan, situat pe Strada White la numărul 125 (n.t.)

grizonantă doar când stă cu capul aplecat sau când se întoarce cu spatele, și se știe că nu face asta prea des. Dacă stă cu fața la tine, e negru pe negru. O cheamă Sharon. Pe vremuri a încercat să devină cântăreață, s-a născut în Birmingham; a reușit să evadeze din acel colț de iad înainte să împlinească nouăsprezece ani fugind cu o trupă în turneu, mai exact cu toboșarul. N-a mers, pentru că, așa cum spune ea, „nu știu dacă l-am iubit vreodată cu adevărat. Eram tânără, dar acum îmi dau seama că eram mai tânără decât ar fi trebuit să fiu la vârsta mea. Dacă înțelegi ce vreau să spun. Oricum, știu sigur că nu eram suficient de femeie să-mi ajut bărbatul, să-i dau ce-avea nevoie”.

A mers fiecare pe drumul lui și, dintre toate locurile de pe pământ, ea a ajuns în Albany, chelneriță într-un bar. Avea douăzeci de ani și ajunsese să înțeleagă că, deși avea voce, nu era cântăreață, că pentru a suporta și a accepta viața de cântăreață e nevoie de mult mai mult decât de voce. Asta însemna că era ușor pierdută. Simțea că se scufundă; oamenii se scufundau în jurul ei în fiecare zi, iar Albany nu e chiar raiul pe pământ pentru negri.

Desigur, trebuie să spun: nu cred că America este raiul pe pământ pentru nimeni, iar dacă este, probabil că Dumnezeu are zilele numărate. Acel Dumnezeu pe care îl slăvesc acești oameni – și chiar îl slăvesc, în feluri pe care nu le cunosc – are un simț al umorului foarte perfid. De parcă ai vrea să-L snopești în bătaie, dacă ar fi om. Sau dacă tu ai fi.

În Albany l-a cunoscut pe Joseph, tatăl meu, l-a cunoscut în stația de autobuz. Ea tocmai renunțase la slujba ei și el la slujba lui. E cu cinci ani mai mare ca ea și lucrase ca hamal în autogară. Venise din Boston și, de fapt, era marinar, dar rămăsese blocat în Albany în principal din cauza unei femei mai în vârstă cu care umbla pe-atunci, căreia nu-i plăcea să-l știe plecat pe mare. Atunci când Sharon, mama mea, a intrat în autogară cu mica ei valiză de carton și cu ochii ei mari și temători, relația lui cu acea

femeie era pe terminate - lui Joseph nu-i plac autogărilor - și era pe vremea războiului din Coreea, iar el știa că, dacă n-avea să plece pe mare curând, ar fi fost pe front și cu siguranță că asta nu i-ar fi plăcut. Așa cum se întâmplă uneori în viață, la un moment dat lucrurile trebuie să se schimbe: și iat-o pe Sharon.

El spune, și îl cred, că a știut că n-o s-o mai scape din ochi din momentul în care a văzut-o îndepărtându-se de ghișeu, așezându-se singură pe o bancă și privind în jur. Începea să pară dură și nepăsătoare, dar părea speriată. El spune că îi venea să râdă și că, în același timp, era ceva în ochii ei temători care-l făcea să plângă.

Fără să piardă vremea, s-a dus la ea.

— Nu vă supărați, domnișoară, mergeți în oraș?

— Adică în New York?

— Da, domnișoară, la New York.

— Da, i-a răspuns ea privindu-l fix.

— Și eu, dar nu cunosc orașul prea bine. Dumneavoastră? a spus el, hotărându-se chiar în aceeași clipă și fiind destul de sigur că are suficienți bani pentru bilet.

— Nu, nu prea bine, a răspuns ea, părând mai speriată ca până atunci, pentru că nu știa cine era acel nebun sau ce urmărea.

Fusese la New York de câteva ori cu toboșarul ei.

— Am un unchi care stă acolo și mi-a dat adresa și mă întrebam dacă știți pe unde e.

Nu cunoștea New York-ul aproape deloc, lucrase mereu cu precădere în San Francisco, și i-a spus mamei o adresă inventată, ceea ce a făcut-o să pară și mai speriată. Era o adresă pe undeva pe lângă Wall Street.

— Da, știu unde este, dar nu știu dacă locuiesc acolo oameni de culoare.

N-a îndrăznit să-i spună nebunului că nimeni nu locuia acolo, că acolo nu erau decât cafenele și depozite și clădiri de birouri.

— Doar albi, a spus ea, căutând parcă o cale de

scăpare.

— Așa este, unchiul meu e alb, a spus și s-a așezat lângă ea.

Trebuia să se ducă să-și ia bilet, dar încă se temea să se îndepărteze de ea, se temea că o să dispară. A venit autobuzul și ea s-a ridicat. Așa că s-a ridicat și el, i-a luat bagajul și a spus:

— Dați-mi voie!

Și a luat-o de braț și a condus-o la casa de bilete, iar ea a stat lângă el cât și-a cumpărat biletul. N-avea ce să facă decât, poate, să strige după ajutor; și oricum n-avea cum să-l împiedice să se urce în autobuz. A sperat că-i vine o idee înainte să ajungă la New York.

Acea a fost ultima dată când tata a văzut acea autogară și ultima dată când a cărat bagajul unui necunoscut.

Desigur, nu reușise să scape de el până să ajungă la New York, iar el nu părea prea nerăbdător să-și găsească unchiul alb. Au ajuns în New York și a ajutat-o să se cazeze, iar el s-a dus la motelul ymca. Și a doua zi dimineață a venit s-o ia la micul dejun. Într-o săptămână erau căsătoriți, iar el s-a întors pe mare și mama, puțin uimită, s-a așezat la casa ei.

Cred c-o să reacționeze bine când o să audă de copil, și la fel și soră-mea Ernestine. E posibil ca tata s-o ia mai rău, dar numai pentru că nu știe atâtea pentru fiica lui, ca mama și ca Ernestine. În fine. O să se și îngrijoreze în alte feluri și o s-o și arate.

Când, în sfârșit, am ajuns la noi, la ultimul etaj, nu era nimeni acasă. Stăm aici de aproape cinci ani și nu e un apartament rău pentru o locuință subvenționată. Eu și Fonny plănuiam să găsim o mansardă în East Village și văzuserăm câteva. Părea să fie mai bine pentru noi, pentru că nu ne puteam permite să trăim într-un complex subvenționat, Fonny le urăște și nu e suficient spațiu să poată lucra la sculpturile lui. Celelalte locuințe din Harlem sunt și mai rele decât complexe subvenționate. N-ai

putea niciodată să începi o viață în astfel de locuri, ți le-amintești prea bine, și n-ai vrea niciodată să-ți crești copilul acolo. Dar, dacă stai să te gândești, e mare lucru că toți copiii care au fost crescuți în aceste locuri, cu șobolani cât pisicile, cu gândaci cât șoarecii, cu așchii cât un deget ieșite din podele, au supraviețuit. Nu vrei să te gândești la cei care n-au supraviețuit și, ca să fiu sinceră, mereu e ceva foarte trist la cei care au supraviețuit sau supraviețuiesc.

Ajunsesem acasă doar de cinci minute, când mama a intrat pe ușă. Avea în mână o sacoșă și purta ceea ce eu numesc pălăria ei de cumpărături, un fel de beretă bej, lăbărțată.

— Ce faci, micuț? Ce face Fonny? a zâmbit, dar m-a privit cu asprime.

— La fel. E bine. Te salută.

— Asta e bine. Ai vorbit cu avocatul?

— Azi nu. Trebuie să mă duc luni, știi, după muncă.

— A fost la Fonny?

— Nu.

A oftat, și-a dat jos pălăria și a pus-o pe televizor. Eu am luat sacoșă cu cumpărături și ne-am dus în bucătărie. Mama a început să pună lucrurile la locul lor.

Pe jumătate stăteam, pe jumătate mă sprijineam de chiuveță, și o priveam. Apoi, pentru o clipă, m-am speriat și am simțit că mi se strânge stomacul. Apoi mi-am dat seama că eram în luna a treia, trebuia să-i spun. Încă nu se vede, dar într-o zi mama mă va privi din nou cu asprime.

Apoi, dintr-odată, pe jumătate sprijinită, privind-o-era lângă frigider, a studiat atentă puiul, apoi l-a pus la locul lui, fredonând înfundat, așa cum fredonezi când te concentrezi la ceva, la ceva dureros, care pândește după colț, gata să te lovească –, am avut senzația că deja știa, că știuse de la început, că așteptase doar să-i spun.

I-am zis:

— Mami...

— Da, gărgăriță, a răspuns încă fredonând.

Dar n-am zis nimic. Așa că, după o clipă, a închis frigiderul, s-a întors și m-a privit.

Am început să plâng. De la privirea ei.

A rămas nemișcată pentru o clipă. S-a apropiat, mi-a pus o mână pe frunte și o mână pe umăr și a zis:

— Hai la mine în cameră. Tatăl și sora ta or să ajungă în curând.

Ne-am dus la ea în cameră, m-am așezat pe pat și mama a închis ușa. Nu m-a atins. Pur și simplu a rămas neclintită. De parcă trebuia să-și adune puterile pentru că eu aveam mintea risipită. A zis:

— Tish, ascultă-mă! Nu cred că ai de ce să plângi.

S-a apropiat puțin de mine.

— I-ai spus lui Fonny?

— I-am spus azi. M-am gândit că ar trebui să-i spun lui primul.

— Ai făcut bine. Pun pariu că s-a luminat la față, nu-i așa?

Am privit-o cu coada ochiului și am râs.

— Da, așa a făcut.

— Probabil că... ia să vedem... trei luni?

— Aproape.

— Și de ce plângi?

Apoi m-a atins, m-a luat în brațe, m-a legănat, iar eu am plâns.

Mi-a dat o batistă și mi-am suflat nasul. S-a dus la fereastră, și-a suflat și ea nasul.

— Ascultă la mine, ai destule pe cap ca să-ți mai faci griji și pentru că n-ai fost cuminte și rahaturi de genul ăsta. Sper că te-am crescut mai bine de-atât. Dacă n-ai fi fost cuminte, n-ai mai fi stat acum pe patul ăsta și ai fi făcut trotuarul la colț.

S-a așezat din nou pe pat. Părea să-și caute cuvintele.

— Tish, atunci când albi ne-au adus aici n-am avut pe nimeni care să ne binecuvânteze înainte să ne naștem copiii. Și acum, din cauza acelorași nenorociți de albi, tu și Fonny, căsătoriți sau necăsătoriți, nu sunteți împreună. Așa

că fii atentă ce ai de făcut. Trebuie să te gândești la copilul ăsta. Trebuie să ai grijă de copilul ăsta, nu contează ce se mai întâmplă sau nu. Trebuie *să faci* asta. Nimeni n-o poate face în locul tău. Iar noi, ceilalți, o s-avem grijă de tine. Și o să-l scoatem pe Fonny de-acolo. Nu-ți face griji. Știu că e greu, dar nu-ți face griji. Și copilul ăsta e cel mai bun lucru care i s-a întâmplat lui Fonny. Are nevoie de copilul ăsta. O să-i dea curaj.

Mi-a ridicat bărbia cu un deget, cum face uneori, și m-a privit în ochi zâmbind.

— Înțelegi ce-ți spun, Tish?

— Da, mamă, da.

— Când vin acasă tata și Ernestine, o să ne așezăm la masă și eu o să fac anunțul. Cred că o să fie mai ușor așa, ce zici?

— Da, da.

S-a ridicat de pe pat.

— Dă jos hainele astea de stradă și întinde-te puțin. Te chem eu.

A deschis ușa.

— Da, mamă. Mami?

— Da, Tish.

— Mulțumesc, mamă.

A râs.

— Tish, fata mea, nu știu pentru ce-mi mulțumești, dar cu mare plăcere.

A închis ușa și am auzit-o în bucătărie. Mi-am dat jos haina și pantofi și m-am întins pe pat. Era ora la care începe să se întunece, la care încep sunetele nopții.

S-a auzit soneria. Am auzit-o pe mama strigând „Imediat”, și apoi a intrat din nou în cameră. Avea în mână un pahar cu puțin whiskey în el.

— Hai, ridică-te! Bea asta. Îți va face bine.

Apoi a închis ușa de la dormitor în urma ei și i-am auzit tocurile pe holul care duce către ușa de la intrare. Era tata. Era bine dispus, l-am auzit râzând.

— Tish a ajuns?

— Trage un pui de somn. Era destul de ruptă.

— A fost la Fonny?

— Da, a fost la Fonny. A văzut Cavourile pe dinăuntru. De aia am pus-o să se întindă puțin.

— Și avocatul?

— Se duce luni la el.

Tata a mormăit ceva. Am auzit frigiderul deschizându-se și închizându-se și pe el turnându-și o bere.

— Unde e soră-sa?

— Ajunge și ea. A trebuit să lucreze până târziu.

— Cât dracu' or să ne coste avocații ăștia până se termină tot bâlciul ăsta?

— Joe, știi că n-are niciun sens să mă întreb pe mine asta.

— Oricum sunt plini de bani, nenorociții dracu'.

— Amin.

Mama își turnase niște gin cu suc de portocale și stătea la masă în fața tatii. Își bățâia un picior, se gândea la ce avea să urmeze.

— Cum a fost azi?

— Bine.

Tata lucrează în port. Nu mai pleacă pe mare. Bine înseamnă că probabil n-a trebuit să înjure mai mult de doi oameni toată ziua sau că n-a trebuit să amenințe pe nimeni cu moartea.

Fonny i-a dat lui mami una dintre primele lui sculpturi. Cam acum doi ani. Sculptura aia are ceva care mă face să mă gândesc mereu la tati. Mama a pus-o separat pe o măsuță din sufragerie. Nu e prea mare și e dintr-un lemn negru. E un bărbat gol, cu o mână la frunte și cu cealaltă acoperindu-și pe jumătate sexul. Picioarele sunt lungi, foarte lungi, și foarte depărtate, și unul pare bine înfipt în pământ, incapabil să se miște, și întreaga postură pare chinuită. Părea o siluetă foarte stranie ca să fie făcută de un copil sau, cel puțin, părea stranie până te gândeai mai bine la ea. Fonny mergea la o școală vocațională unde copiii învață să facă tot felul de rahaturi

complet inutile, ca măsuțe pliante pentru jocurile de cărți, pernuțe pentru rugăciune și dulapuri cu multe sertărașe, pe care nu le cumpără nimeni, pentru că cine dracului cumpără mobilă făcută manual? Bogății nu cumpără. Spun că sunt făcute de copii proști pe care-i învață cineva la școală să facă ceva cu mâinile. Copiii ăștia nu sunt proști. Dar cei care se ocupă de școlile astea vor să se asigure că nu devin mai deștepți. Învață copiii să fie sclavi. Cu Fonny nu le-a mers, așa că a plecat și a luat cu el aproape tot lemnul din atelier. I-a luat cam o săptămână. Într-o zi a luat uneltele, în altă zi, lemnul. Dar cu lemnul a fost problematic, că nu-l poți băga în buzunar sau sub haină. Până la urmă, el și un prieten au intrat noaptea în școală, au golit atelierul și au încărcat lemnul în mașina altui prieten. Au ascuns o parte din lemn în subsolul unui om de serviciu prietenos și Fonny a adus uneltele la mine, iar o parte din lemnul ăla încă mai e la mine sub pat.

Fonny găsisese ceva ce putea face, ce voia să facă, și asta l-a salvat de la moartea care îi pândește pe copiii de vârsta noastră. Deși moartea lua multe forme, deși oamenii mureau tineri în multe feluri, moartea în sine era foarte simplă, iar cauza era la fel de simplă: La fel de simplă ca ciurma. Copiilor li se spusese că nu fac nici doi bani și tot ce vedeau în jur le dovedea asta. Se luptau și se luptau, dar cădeau ca muștele și tot ca muștele se adunau pe grămezile de gunoi ale propriilor vieți. Și poate că m-am agățat de Fonny, poate că Fonny m-a salvat pe mine, pentru că era singurul băiat pe care îl cunoșteam care nu se prostea cu acele, nu bea vin ieftin, nu jefuia oameni sau magazine, și nici nu-și dădea părul pe spate cu pomadă, îl lăsa natural. Lucra ca ajutor de bucătar, așa că avea ce mânca, și găsisese un subsol în care își putea sculpta lemnul, și stătea pe la noi mai mult decât stătea pe-acasă.

La el acasă erau mereu certuri. Doamna Hunt nu-l suporta pe Fonny, sau comportamentul lui Fonny, și cele două surori se aliau cu doamna Hunt, mai ales acum, când dăduseră de necaz. Fuseseră crescute să se mărite, dar nu

era nimeni în jur suficient de bun pentru ele. Erau pur și simplu niște fete obișnuite din Harlem, deși au reușit să ajungă la City College. Dar nici la City College nu le-a surâs norocul, deloc: băieții cu diplome nu le voiau, cei care își doreau negrese voiau negrese adevărate, cei care voiau femei albe le voiau albe. Așa că, iată-le, și pentru toate astea îl învinuiam pe Fonny. Între rugăciunile mamei, care păreau mai degrabă blesteme, și lacrimile surorilor, care păreau mai degrabă orgasme, Fonny n-avea nicio șansă. Nici Frank nu le putea ține piept acestor trei harpii. Îl înfuriau și vă puteți închipui urletele din casa lor. Și Frank începuse să bea. Nu-l puteam învinui. Uneori venea și el la noi, prefăcându-se că îl caută pe Fonny. Era mult mai rău pentru el decât pentru Fonny; pierduse atelierul de croitorie și acum lucra la fabrica de confecții. Începuse să se bazeze pe Fonny, așa cum Fonny se bazase odată pe el. Dar, evident, niciunul dintre ei nu avea altă casă care să-i primească. Frank se ducea la bar, dar lui Fonny nu-i plăceau barurile.

Aceeași pasiune care l-a salvat i-a făcut și probleme, și l-a băgat la închisoare. Pentru că își găsise echilibrul, echilibrul interior, și asta se vedea. Nu era negrul nimănui. Și în futura asta de țară liberă, asta e o crimă. Trebuie să fii negrul cuiua. Și dacă nu ești negrul nimănui, ești un negru rău: asta au hotărât polițiștii când Fonny s-a mutat în centru.

S-a întors și slăbănoaga de Ernestine. O auzeam tachinându-l pe tata.

Lucrează la un centru special, cu copii până pe la paisprezece ani, de toate culorile, băieți și fete. E o muncă foarte grea, dar îi place, cred că, dacă nu i-ar plăcea, n-ar putea s-o facă. E amuzant. Când era mică, Ernestine era cât se poate de superficială. Își aranja buclele și avea mereu rochii curate și stătea continuu în fața oglinzii, de parcă nu-i venea să creadă cât e de frumoasă. O uram. Pentru că era cu patru ani mai mare, nu se sinchisea să mă bage în seamă. Ne aveam ca șoarecele cu pisica sau mai

degrabă ca două cățele.

Mama încerca să nu-și bată capul cu asta prea mult. Se gândea că soră-mea – eu îi spuneam soră-mea, pentru a o depoveda de numele ei și poate și ca o modalitate de a mi-o revendica – era făcută pentru show business și că va ajunge pe scenă. Acest gând nu-i umplea inima de bucurie: dar mama trebuia să-și amintească de Sharon, care încercase să devină la rândul ei cântăreață.

Dintr-odată, aproape peste noapte, totul s-a schimbat. Soră-mea a crescut înaltă, înaltă și slabă. A început să poarte pantaloni largi, să-și prindă părul și să citească cărți ca și cum cărțile nu mai erau la modă. Ori de câte ori mă întorceam de la școală și era acasă, stătea ghemuită pe undeva sau întinsă pe podea citind. A încetat să mai citească ziare. A încetat să mai meargă la cinema. „Nu mai am nevoie de minciunile albilor. Deja mi-au futut mintea suficient”, spunea ea. În același timp, n-a devenit rigidă sau neplăcută și n-a vorbit, pentru multă vreme, despre ce citea. A început să fie mult mai drăguță cu mine. Și chipul a început să i se schimbe. A devenit mai osos, mai intim, mult mai frumos. Ochii ei alungiți și înguști începuseră să vadă lucruri care îi întunecau. A renunțat la ideea de a merge la facultate și, pentru o vreme, a lucrat într-un spital. Acolo a cunoscut o fetiță, o fetiță pe moarte, care, la doisprezece ani, era deja dependentă de droguri. Și nu era o negresă. Era portorică. Și atunci Ernestine a început să lucreze cu copiii.

— Unde e Jezebel?

Soră-mea începuse să-mi spună Jezebel după ce m-am angajat la raionul de parfumuri unde lucrez și acum. Cei de la magazin s-au gândit că era foarte îndrăzneț, foarte progresist să-i dea această slujbă unei fete de culoare. Stau toată ziua în spatele teighelei, zâmbind până mă doare maxilarul, lăsându-le pe doamnele în vârstă obosite să-mi miroasă încheietura. Soră-mea îmi spunea că ajung acasă mirosind ca o târfă din Louisiana.

— E-acasă, s-a întins puțin.

- E bine?
- E obosită. A fost la Fonny.
- Fonny mai poate?
- Poate.
- Doamne, trebuie să beau ceva. Vrei să gătesc?
- Acu' trec la tigaie.
- A vorbit cu domnul Hayward?

Arnold Hayward e avocatul. Soră-mea îl găsisese prin cei de la centru, care până la urmă erau nevoiți să lucreze și cu avocați.

- Nu, se duce luni la el, după muncă.
- Mergi și tu cu ea?
- Cred că ar fi bine.
- Da, și eu cred. Tați, mai bine ai lăsa berea aia, că te faci cât casa. Îl sun eu de la birou înainte să ajungeți. Îți pun un pic de gin în berea aia, tata? a spus ea ridicând sticla.

- Las-o acolo, fata mea, până nu mă ridic la tine.
- Hai, ridică-te! Poftim!
- Să-ți tăbăcesc curu' ăla. Mai bine ai asculta-o pe Aretha cum cântă Respect. Știi, Tish crede că avocatul vrea mai mulți bani.

— Tata, i-am plătit onorariul. De-aia nu mai avem haine niciunul dintre noi. Și știu că trebuie să-i plătim și cheltuielile. Dar nu trebuie să mai primească bani până nu face în așa fel încât Fonny să fie judecat corect.

- Spune că e un caz dificil.
- Căcat. Și-atunci la ce mai sunt buni avocații?
- Să facă bani, a spus mama.
- A mai vorbit cineva cu ai lui Fonny în ultima vreme?

— Nu vor să știe nimic despre asta, știi bine. Doamna Hunt și poamele alea două sunt rușinate, iar Frank n-are niciun ban.

- Hai să nu vorbim prea mult despre asta de față cu Tish. Ne descurcăm noi cumva.
- Căcat. Trebuie să ne descurcăm. Fonny chiar e

unul de-ai noștri, a spus mama.

Am aprins lumina în dormitorul mamei ca să știe că mă trezisem și m-am privit în oglindă. Mi-am aranjat puțin părul și m-am dus în bucătărie.

— Deși nu pot spune că somnul de frumusețe ți-a făcut prea mult bine, îți admir perseverența, a spus soră-mea.

Mama a spus că dacă voiam să mâncăm am face bine să ieșim din bucătăria ei, așa că ne-am dus în sufragerie.

M-am așezat pe podea, pe o pernuță, sprijinindu-mă de genunchiul lui tata. Era șapte seara și străzile erau zgomotoase. Eram foarte tăcută după acea zi lungă, și copilul începea să devină real pentru mine. Nu vreau să spun că înainte nu fusese real, dar, acum, într-un fel, eram singură cu el. Soră-mea aprinsese doar o lumină slabă. A pus un disc cu Ray Charles și s-a așezat pe canapea.

Am ascultat muzica și sunetul străzii, iar mâna tatii îmi mângâia ușor părul: și toate păreau să aibă legătură: sunetul străzii, vocea lui Ray și pianul, mâna tatii și silueta soră-mii, sunetele și lumina care veneau din bucătărie. Părea că suntem într-un tablou, suspendați în timp: asta se întâmpla de sute de ani, oameni așteptând cina într-o încăpere și ascultând blues. Era ca și cum, din toate aceste elemente – această răbdare, atingerea tatii, sunetele mamei din bucătărie, felul în care cădea lumina, felul în care muzica se auzea dincolo de orice, felul în care Ernestine și-a înclinat capul când și-a aprins o țigară, mișcarea mâinii ei când a aruncat chibritul în scrumieră, vocile înfundate care se auzeau din stradă –, din această furie, din această suferință neclintită, cumva triumfătoare, se forma lent copilul meu. M-am întrebat dacă va avea ochii lui Fonny. La fel cum cineva se întrebasese, de fapt nu cu foarte mult timp în urmă, despre ochii lui Joseph, tata, a cărui mână mă mângâia ușor pe creștet. Lucrul de care mi-am dat brusc seama era ceva ce știam, dar la care nu mă gândisem până atunci: acesta era copilul meu și al lui Fonny, îl făcuserăm împreună, era făcut din amândoi. Nu

știam exact cum suntem, niciunul dintre noi. Oare cum eram împreună? Dar asta, într-un fel, m-a făcut să mă gândesc la Fonny și să zâmbesc. Tata și-a trecut mâna peste fruntea mea. M-am gândit la atingerea lui Fonny, la Fonny în brațele mele, la respirația lui, la atingerea lui, la mirosul lui, la greutatea lui, acea prezență magnifică și frumoasă împingând în mine și la respirația lui întreruptă parcă de un fir aurit, din ce în ce mai adâncă în piept, în timp ce împingea, în timp ce împingea din ce în ce mai adânc, nu atât în mine, cât într-un regat care se întindea doar sub privirea lui. În același fel lucra și lemnul. În același fel lucra și piatra. Dacă nu l-aș fi văzut niciodată lucrând, poate n-aș fi știut niciodată că mă iubește.

E un miracol să-ți dai seama că cineva te iubește.

— Tish?

Ernestine a gesticulat cu țigara.

— Da.

— La ce oră te vezi luni cu avocatul?

— După muncă. O să ajung în jur de șapte. A zis că oricum are de lucru până târziu.

— Dacă zice ceva de mai mulți bani, să-i spui să mă sune, m-ai auzit?

— Nu știu la ce-ar folosi, dacă vrea mai mulți bani, vrea mai mulți bani și gata...

— Să faci cum îți spune sora ta, a zis tata.

— N-o să vorbească cu tine așa cum vorbește cu mine, ce mi înțelege? a zis Ernestine.

— Bine, am înțeles, i-am răspuns în final.

Dar, dintr-un motiv pe care nu-l pot explica, ceva în vocea ei m-a speriat îngrozitor. Mă simțeam așa cum mă simțisem toată ziua: singură cu problemele mele. Nimeni nu mă putea ajuta, nici măcar soră-mea. Deși era foarte hotărâtă să mă ajute, știam asta. Dar poate că mi-am dat seama că și ea era speriată, deși încerca să pară calmă și dură. Mi-am dat seama că știa bine cum merg lucrurile din cauza copiilor de la centru. Voiam s-o întreb cum funcționează. Voiam s-o întreb *dacă* funcționează.

Când suntem doar noi, mâncăm în bucătărie, probabil cea mai importantă încăpere din casă, încăperea în care se întâmplă tot, în care lucrurile încep și prind contur și se sfârșesc. După cină, în acea seară, mama s-a dus la dulap și s-a întors cu o sticlă veche, o sticlă pe care o avea de ani de zile, cu cognac franțuzesc. Era de pe vremea în care fusese cântăreață, de pe vremea când fusese cu toboșarul. Asta era ultima sticlă, încă nedeschisă. A pus sticla pe masă, în fața lui Joseph, și a spus:

— Deschide-o!

A luat patru pahare și apoi a așteptat ca tata s-o deschidă. Ernestine și Joseph arătau de parcă nu puteau ghici ce-o apucase pe mama: dar eu știam ce făcea și inima mi-a luat-o la galop.

Tata a deschis sticla. Mama a zis:

— Ești bărbatul casei, Joe. Toarnă în pahare.

E straniu. Înainte să se întâmple ceva, aproape că știi ce se va întâmpla. Chiar știi ce se va întâmpla, cred eu. Doar că n-ai avut timp – și acum nu vrei să ai timp – să ți-o spui. Tata s-a schimbat la față într-un fel pe care nu-l pot descrie. Chipul i-a devenit neclintit ca stânca, fiecare linie și unghi au devenit dintr-odată statuare, iar ochii lui negri s-au întunecat. Aștepta – deodată, deznădăjduit – să fie rostit ceea ce se știa deja, să devină real, să se nască.

Soră-mea a privit-o pe mama cu ochi calmi, cu ochii ei alungiți și înguști, și a zâmbit puțin.

Nimeni nu m-a privit. Pentru ei atunci, acolo, existam într-un fel care n-avea nicio legătură cu mine. Pentru ei atunci, acolo, existam de parcă Fonny era de față, de parcă copilul meu abia începea, după un somn foarte lung, să se răsucească, să asculte, să se trezească, undeva sub inima mea.

Tata a turnat cognac și mama ne-a dat fiecăruia câte un pahar. S-a uitat la Joseph, apoi la Ernestine, apoi la mine. Mi-a zâmbit.

— Acesta e un moment solemn, și nu, n-am înnebunit.

Bem pentru o nouă viață. Tish și Fonny vor avea un copil.

L-a atins pe Joseph.

— Bea, i-a spus.

Tata și-a umezit buzele privindu-mă fix. Părea că nimeni nu putea vorbi înainte ca el să vorbească. L-am privit fix. Nu știam ce are de gând să spună. Joseph a pus paharul pe masă. Apoi l-a ridicat din nou. Încerca să vorbească, voia să vorbească, dar nu putea. Și mă privea încercând parcă să descopere ceva, ceva ce chipul meu i-ar fi putut spune. Părea să aibă un zâmbet straniu, deși nu i-l puteam vedea încă pe față, și părea să călătorească înainte și înapoi în timp.

— Țsta da anunț.

Apoi a mai băut niște cognac și a spus:

— N-ai de gând să bei pentru ăla micu', Tish?

Am luat o înghițitură de cognac, m-am înecat și Ernestine m-a bătut pe spate. Apoi m-a luat în brațe. Avea lacrimi în ochi. Mi-a zâmbit, dar n-a spus nimic.

— De când? a întrebat tata.

— Aproape trei luni.

— Da, așa mă gândeam și eu, a spus Ernestine, și m-a surprins.

— Trei luni! a exclamat tata de parcă cinci luni sau două luni ar fi fost cu totul altceva și ar fi avut mai mult sens.

— Din martie, am spus.

Fonny fusese arestat în martie.

— În timp ce umblați să vă găsiți apartament, ca să vă căsătoriți, nu? a spus tata.

Pe față i se citeau o mulțime de întrebări, pe care le-ar fi putut rosti dacă ar fi avut un fiu sau, cel puțin, așa cred, dar nu le putea rosti către fiica lui. Pentru o clipă, aproape că am fost furioasă. Apoi n-am mai fost. Tații și fiii sunt una. Tații și fiicele sunt alta.

Nu are sens să ne gândim prea mult la acest mister, e la fel de departe de a fi simplu pe cât e de a fi sigur. Nu știm suficient de multe despre noi înșine. Cred că e mai

bine să știi că nu știi, în felul acesta poți crește cu acest mister în timp ce acest mister crește în tine. Dar, sigur, în prezent, toată lumea știe tot, de aceea atât de mulți oameni, mai ales albi, sunt atât de pierduți.

Dar m-am întrebat cum va primi Frank vestea că fiul lui, Fonny, urma să fie tată. Apoi mi-am dat seama că primul lucru la care se gândeau toți era Dar Fonny e la închisoare! Și Frank avea să se gândească la asta: avea să fie primul lui gând. Frank avea să se gândească: Dacă se întâmplă ceva, băiatul meu n-o să-și vadă niciodată copilul. Și Joseph se gândea: Dacă se întâmplă ceva, copilul fiicei mele n-o să aibă tată. Da. Acela era gândul nerostit care îngreuna aerul din bucătăria noastră. Și am simțit că trebuie să spun ceva. Dar eram prea obosită. Mi-am lăsat capul pe umărul lui Ernestine. N-aveam nimic de spus.

— Ești sigură că vrei copilul ăsta, Tish? m-a întrebat tata.

— Da, am zis, și eu, și Fonny îl vrem! E copilul nostru, nu-ți dai seama? Și nu e vina lui Fonny că e în închisoare. Nu e ca și cum ar fi dispărut, sau așa ceva. Și – ăsta era singurul mod prin care puteam da un răspuns întrebărilor nerostite – am fost întotdeauna cei mai buni prieteni, de când eram mici, știi asta. Și am fi căsătoriți acum dacă...

— Tatăl tău știe asta, a spus mama. Își face griji pentru tine, atâta tot.

— Să nu crezi că te consider o fată rea sau vreo prostie de genul ăsta. Te-am întrebat doar pentru că ești atât de tânără și...

— O să fie greu, dar o să ne descurcăm, a spus Ernestine.

Ea îl știe pe tata mai bine decât mine. Cred că e pentru că, atunci când eram mici, i se părea că tata mă iubea mai mult pe mine. Nu e adevărat și acum știe asta – iubim oameni diferiți în feluri diferite –, dar probabil că așa i se părea când eram mici. Eu par că n-o să mă descurc, ea pare că nimic nu-i poate sta în cale. Dacă pari neajutorat,

oamenii reacționează într-un fel și, dacă pari puternic sau dacă pari hotărât, oamenii reacționează altfel. Și pentru că tu nu vezi ceea ce văd ei, acest lucru poate fi dureros. Poate că de-aia soră-mea stătea mereu în fața oglinzii când eram mici. Își spunea: Nu-mi *pasă*. *Mă am pe mine*. Sigur, asta o făcea să pară și mai puternică, ceea ce nu era efectul pe care și-l dorea: dar așa suntem făcuți și așa putem ajunge futuți în cap uneori. În orice caz, a trecut de faza aia. Acum știe cine e sau, cel puțin, știe exact cine nu e; nu se mai teme de rebeliunile forțelor cu care trăiește și pe care a învățat să le folosească și să le subjuge, poate să se confrunte cu orice; și astfel poate să-l întrerupă pe tata în timp ce vorbește, ceea ce eu nu pot face. S-a depărtat puțin de mine și mi-a pus paharul în mână.

— Capul sus, soră-mea, a spus și a ridicat paharul, ciocnindu-l de al meu. Pentru copii! a zis foarte încet și a golit paharul.

Mama a zis:

— Pentru cel mic!

Și tata a zis:

— Sper că e băiat. Pun pariu că asta o să-l facă praf pe Frank.

Apoi m-a privit și m-a întrebat:

— Tish, te deranjează dacă îi spun eu?

— Nu, nu mă deranjează, i-am răspuns.

— Bun, atunci poate mă duc chiar acum, a spus zâmbind.

— Poate ar trebui să suni înainte. Știi că nu stă prea mult pe-acasă, a zis mama.

— Ce mi-ar plăcea să le spun eu surorilor, a spus Ernestine.

Mama a râs și a zis:

— Joe, nu mai bine suni și îi chemi pe toți aici? E sâmbătă seară, nu e târziu și mai avem o grămadă de cognac în sticlă. Și, dacă mă gândesc mai bine, cred că e cel mai bun mod de a le spune.

— Ești de acord cu asta, Tish? m-a întrebat tata.

— Trebuie s-o facem și pe-asta, am răspuns.

Așa că, după ce m-a privit o clipă, tata s-a ridicat și s-a dus la telefonul din sufragerie. Ar fi putut să folosească telefonul din bucătărie, dar avea pe față acel zâmbet întunecat pe care îl are când știe că are ceva de rezolvat și vrea să se asigure că nu se bagă nimeni.

L-am ascultat formând numărul. Era singurul sunet care se auzea în casă. Apoi am auzit sunând telefonul la celălalt capăt al firului. Tata și-a dres glasul.

Am auzit:

— Doamna Hunt? Bună seara, doamnă Hunt. Joe Rivers la telefon. Aș putea vorbi cu Frank, vă rog, dacă e acasă? Mulțumesc, doamnă Hunt.

Mama s-a încruntat și i-a făcut cu ochiul soră-mii.

— Salut! Ce faci? Da, sunt Joe. Bine, omule, pe-aici, știi cum e... auzi? A, da, Tish a fost la el în după-amiaza asta. E bine. Da. De fapt, avem multe de discutat, de-aia te sun. Nu pot să-ți spun la telefon, omule. Fii atent. Ne privește pe toți, da. Fii atent. Nu mă lua cu de-astea. Urcați-vă toți în mașină și hai încoace. Acum, da. Acum. Ce? Uite ce e, ne privește pe toți. Nici aici nu e nimeni la patru ace, din partea mea, n-are decât să vină în capot. Taci din gură, nebunule. Încerc să fiu drăguț, la dracu'. Nu fi ursuz. Bag-o în mașină și veniți încoace, hai. E important. Auzi, ia și șase beri, îți dau banii când ajungi. Da. Auzi? Nu vrei mai bine să închizi telefonul și să vă mișcați fundul, fundul colectiv, încoace? Vă așteptăm. Pa.

S-a întors în bucătărie zâmbind.

— Doamna Hunt se îmbracă, a spus el și s-a așezat.

Apoi s-a uitat la mine. A zâmbit, avea un zâmbet minunat.

— Vino încoace, Tish, hai la tata.

M-am simțit ca o prințesă. Jur. M-a luat în brațe, m-a așezat la el pe genunchi, m-a pupat pe frunte și apoi mi-a trecut mâna prin păr, mai întâi repezit, apoi cu blândețe.

— Ești o fată bună, Clementine. Sunt mândru de tine. Ține minte asta.

— O să țină minte, altfel îi dau vreo două, a spus Ernestine.

— Dar e însărcinată! a strigat mama și a luat o gură de cognac și apoi am izbucnit toți în râs.

Tata se zguduia de râs, îi simțeam pieptul tresăltând în spatele meu, și în acest râs răsunau o bucurie furioasă și o ușurare de nerostit, în ciuda tuturor apăsărilor. Eram fiica lui și găsisem pe cineva pe care-l iubeam și eram iubită, și asta îl liniștea. Până la urmă, copilul din pântecul meu era și copilul lui, pentru că fără Joseph n-ar fi existat Tish. Râsul nostru din bucătărie era răspunsul nostru neajutorat la un miracol. Acel copil era copilul nostru, era pe drum, mâna tatălui meu pe pântec îl proteja și îl încălzea: în ciuda tuturor apăsărilor, acestui copil i se promitea siguranță. Iubirea ni-l trimisese. Nimeni nu știa unde avea să ne ducă asta, dar acum tata, Joe, era pregătit. Într-un fel mai definitiv și mai profund decât noi, fiicele lui, era sămânță din sămânța lui. Și aproape că simțeam copilul simțind asta, copilul care încă nu mișca, aproape că l-am simțit sprijinindu-se de mâna tatii, împingându-mi coastele. Ceva în mine cânta și fredona și apoi am simțit ucigătoarea greață matinală și mi-am lăsat capul pe umărul tatii. M-a ținut în brațe. Era foarte liniște. Greața a trecut.

Sharon ne-a privit zâmbind, legănându-și un picior, gândind în perspectivă. I-a făcut din nou cu ochiul lui Ernestine.

— Hai să ne gătim pentru doamna Hunt.

Cu toții am izbucnit din nou în râs.

— Măi, trebuie să ne purtăm frumos, a spus Joseph.

— O să ne purtăm frumos, a zis Ernestine. Poți să fii sigur de asta. Ne-ai crescut bine. Doar că nu ne-ai luat și nouă haine. Dar doamna Hunt și fetele ei au *garderobe*! N-are sens să încercăm să concurăm cu ele, a adăugat zeflemitoare și s-a așezat.

— Nici eu n-am avut atelier de croitorie, a zis Joseph privindu-mă în ochi și zâmbind.

Prima dată când am făcut dragoste cu Fonny a fost ciudat. A fost ciudat pentru că amândoi ne așteptam să se întâmple. Dar, de fapt, nu ne așteptam, pentru că s-a întâmplat dintr-odată: și atunci am știut că existase mereu între noi, așteptând. Noi nu văzuserăm momentul venind. Dar momentul ne văzuse pe noi de la distanță, stătuse acolo, așteptându-ne să ajungem.

I-am turnat lui Fonny apă pe frunte și l-am frecat pe spate în cadă, într-un trecut care acum pare foarte îndepărtat. Jur că nu-mi amintesc să-i fi văzut sexul, dar, evident, trebuie să i-l fi văzut. Nu ne jucam niciodată de-a doctorul – și totuși jucase acest joc terifiant cu alți băieți, iar Fonny cu siguranță îl jucase cu alte fete, și băieți. Nu-mi amintesc că vreunul dintre noi să fi avut vreo curiozitate în legătură cu trupul celuilalt, probabil din cauza celui moment care pândeă știind că vom ajunge și acolo. Fonny mă iubea prea mult, aveam nevoie prea mult unul de celălalt. Eu eram parte din el și el era parte din mine, carnea mea era parte din carnea lui, carnea lui era parte din carnea mea, ceea ce însemna că ne vedeam ca un întreg și nu ne-am gândit niciodată la trupurile noastre. El avea picioare și eu aveam picioare și, deși știam mai mult de-atât, doar asta foloseam. Ne purtau în sus și în jos pe scări și, mereu, către celălalt.

Iar asta a însemnat că nu existase niciun moment rușinos între noi. Am avut pieptul plat foarte multă vreme. Abia acum încep să am sâni, datorită copilului, și nici acum nu am șolduri. Fonny mă plăcea atât de mult încât nu i-a trecut prin cap că mă iubește. Eu îl plăceam atât de mult încât niciun alt băiat nu exista pentru mine. Pur și simplu nu-i vedeam. Nu știam ce însemna asta.

Fonny m-a sărutat de noapte bună într-o seară când el avea douăzeci și unu de ani și eu optsprezece, și i-am simțit sexul, iar el s-a îndepărtat. I-am spus noapte bună și am alergat în sus pe scări și el a alergat în jos pe scări. Și n-am putut dormi toată noaptea: ceva se întâmplase. Și n-am mai trecut pe la mine, nu l-am mai văzut două-trei

săptămâni. Atunci a făcut acea sculptură din lemn pe care i-a dat-o mamei.

I-a dat-o într-o sâmbătă. După ce i-a dat sculptura mamei, am ieșit din casă și ne-am plimbat. Eram atât de fericită să-l văd după atâta vreme, încât îmi venea să plâng. Și totul era diferit. Mă plimbam pe străzi pe care nu le mai văzusem. Printre chipuri pe care nu le mai văzusem. Ne mișca printr-o tăcere ca o muzică de pretutindeni. Poate pentru prima dată în viața mea eram fericită și știam că sunt fericită, și Fonny mă ținea de mână. Era ca atunci, în acea duminică dimineată, când mama lui ne-a dus la biserică.

Acum Fonny nu mai avea cărare, părul i se încrețea dezordonat pe tot capul. Nu purta un costum albastru, nu purta costum. Purta un hanorac în carouri negre și roșii și niște pantaloni de reiat gri vechi. Avea niște bocanci ponosiți și mirosea a oboesală.

Era cel mai frumos om pe care-l văzusem în viața mea.

Are un mers lent și picioarele lungi, puțin crăcănate. Am coborât la metrou. El mă ținea de mână. Când a venit, metroul era aglomerat și m-a luat pe după umeri să mă protejeze. I-am privit fața de aproape. Nimeni nu poate descrie asta, chiar n-ar trebui să încerc. Chipul lui era mai vast decât întreaga lume, ochii lui, mai adânci ca soarele, mai întinși ca deșertul, tot ceea ce se întâmplase de la începutul timpurilor se regăsea pe chipul lui. A zâmbit: un zâmbet mic. I-am văzut dinții: am văzut exact locul din care îi căzuse dintele în ziua în care mă scuipase. Trenul s-a clătinat, m-a tras mai aproape de el și un oftat cum nu mai auzisem niciodată s-a stins în el.

E uimitor când îți dai seama pentru prima dată că un străin are trup: faptul că îți dai seama că are trup îl face străin. Asta înseamnă că și tu ai trup. Vei trăi mereu cu asta și îți va articula limbajul întregii vieți.

Și a fost complet uimitor pentru mine să-mi dau seama că eram virgină. Chiar eram. M-am întrebat dintr-

odată cum. M-am întrebat de ce. Pentru că, fără să mă gândesc vreodată la asta, știusem mereu că aveam să-mi petrec viața cu Fonny. Pur și simplu nu-mi trecuse prin cap că viața mea ar putea fi altfel. Asta însemna nu doar că eram virgină, ci că eram încă un copil.

Ne-am dat jos la Sheridan Square, în Village. Am mers spre est, pe West Fourth Street. Pentru că era sâmbătă, străzile erau aglomerate, dezechilibrate de greutatea oamenilor. Majoritatea erau tineri, trebuiau să fie tineri, se vedea cu ochiul liber: dar mie nu mi se păreau tineri. Mă speriau, atunci nu-mi dădeam seama de ce. Mă gândeam că e din cauză că știau mult mai multe decât mine. Și chiar știau. Deși abia acum încep să înțeleg că într-un fel nu știau. Creaseră un întreg: mersul, zgomotul, râsul, hainele neglijente, haine care copiau o sărăcie la fel de inimaginabilă pentru ei pe cât era a lor de îndepărtată de mine. Pe stradă mergeau mulți negri și albi laolaltă: era greu de spus cine imita pe cine. Erau atât de liberi încât nu credeau în nimic și nu-și dădeau seama că această iluzie era singurul lor adevăr și că făceau exact ce li se spusese să facă.

Fonny m-a privit. Era șase-șapte seara.

— Ești bine?

— Sigur. Tu?

— Vrei să mâncăm aici sau vrei să aștepti până ne întoarcem în cartier, sau vrei să mergem la film, sau vrei puțin vin, sau puțină bere, sau o cafea? Sau vrei să ne mai plimbăm puțin până te hotărăști?

Zâmbea blând și mă strângea puțin de mână legănând-o.

Eram foarte fericită, dar și stingheră. Nu mai fusesem niciodată stingheră lângă el.

— Hai să mergem în parc mai întâi.

Voiam să mai stăm puțin pe-afară.

— OK.

Încă avea acel zâmbet bizar pe chip, de parcă tocmai i se întâmplase ceva minunat și nimeni în afară de el nu

știa încă ce. Dar avea să-i spună cuiva în curând, și acel cineva eram eu.

Am traversat aglomeratul Sixth Avenue, tot felul de oameni ieșiseră la vânătoarea de sâmbătă seară. Dar nimeni nu se uita la noi, pentru că eram împreună și pentru că eram amândoi negri. Mai târziu, când am mers singură pe acele străzi, a fost altfel, oamenii erau altfel, iar eu cu siguranță nu mai eram copil.

— Hai pe-aici, a spus el și am pornit pe Sixth Avenue spre Bleecker Street.

Am intrat pe Bleecker și Fonny s-a uitat puțin la vitrina uriașă de la San Remo. Nu era nimeni cunoscut înăuntru și locul părea obosit și deznădăjduit, deși nerăbdător să se ferezească pentru o seară de pomină. Cei de sub lumina slabă erau veterani ai unor războaie de nedescris. Am continuat să mergem. Acum străzile erau foarte pline de tineri, negri și albi, și de polițiști. Fonny mergea cu bărbia ușor ridicată și mă ținea mai strâns de mână. Pe trotuar, în fața cafenelei aglomerate, erau o mulțime de copii. Dinăuntru se auzea Thafs *Life*, al Arethei. Era straniu. Toată lumea era pe stradă, gesticulând și vorbind, așa cum fac oamenii peste tot, dar totul părea ușor ostil. Părea dur și înfricoșător, în felul în care ceva care pare real, dar nu este, te poate face să îți câți te țin plămânii. Într-un fel, era la fel ca în cartier: bătrâni și bătrâne așezați pe trepte, copii alergând pe stradă, mașini mișcându-se lent prin toată agitația, mașina poliției parcată la colț, cu doi polițiști înăuntru, și alți polițiști patrulând pe trotuar. Într-un fel, era la fel ca în cartier, dar îi lipsea ceva sau avea ceva în plus, nu-mi dădeam seama; dar era o imagine care mă înspăimânta. Trebuia să mergi cu grijă pe-aici, toți acei oameni erau orbi. Ne înghionteau și Fonny m-a luat pe după umeri. Am trecut pe lângă Minetta Tavern, am traversat Minetta Lane, am trecut de chioșcul de ziare de la următorul colț și am traversat în diagonală spre parcul care părea să se adăpostească la umbra noilor clădiri masive ale

universității și ale noilor blocuri din Est și Nord. Am trecut pe lângă bărbații care de generații întregi jucau șah la lumina felinarelor și pe lângă cei care își plimbau câinii, pe lângă tineri cu părul strălucitor și pantaloni foarte mulați, care îl priveau fugăr pe Fonny, iar pe mine mă priveau resemnați. Ne-am așezat pe marginea de piatră a fântânii secate. În jurul nostru erau o mulțime de oameni, dar încă simțeam acea ostilitate.

— Am dormit de câteva ori în parcul ăsta. Nu e o idee bună, a spus Fonny, aprinzându-și o țigară. Vrei o țigară?

— Nu acum.

Îmi dorisem să mai stăm pe-afară, dar acum voiam să intrăm undeva, departe de acei oameni, departe de parc.

— De ce ai dormit în parc?

— Se făcuse târziu. N-am vrut să-i trezesc pe ai mei. Și n-aveam niciun chior.

— Puteai să vii la noi acasă.

— Nu voiam să vă trezesc nici pe noi.

Și-a băgat pachetul de țigări în buzunar.

— Mi-am găsit un locșor de dormit pe-aici. Ți-l arăt mai încolo dacă vrei.

M-a privit.

— Ți s-a făcut frig și ai obosit. Hai să mâncăm ceva! Vrei?

— OK. Ai bani?

— Da, am făcut rost de niște mărunțiș, iubito. Hai să mergem.

Am mers mult în acea seară, pentru că Fonny m-a dus în Vest, în Greenwich, dincolo de Penitenciarul pentru Femei, la micul restaurant spaniol unde Fonny cunoștea toți chelnerii, iar ei îl cunoșteau pe el. Toți acei oameni erau diferiți de cei de pe stradă, zâmbetele lor erau diferite, și m-am simțit acasă. Era sâmbătă, dar era devreme, și ne-au așezat la o masuță în spate, nu pentru că nu voiau ca oamenii să ne vadă, ci pentru că se bucurau că veniserăm și voiau să stăm cât mai mult.

Nu mersesem prea mult prin restaurante, dar Fonny,

da; vorbea și un pic de spaniolă și mi-am dat seama că ospătarii îl tachinau în legătură cu mine. Și apoi mi-am amintit, în timp ce îmi făcea cunoștință cu Pedrocito – ceea ce însemna că era cel mai tânăr –, chelnerul nostru, că în cartier ni se spunea Romeo și Julieta și că oamenii mereu ne tachinau. Dar nu așa.

Uneori îmi luam liber, atunci când îl puteam vedea la prânz și apoi din nou la șase, și mergeam de la Strada Centre la Greenwich, mă așezam la masa din spate și îmi dădeau de mâncare, foarte tăcuți și atenți, având grijă să mănânc, să mănânc ceva; nu doar o dată, Luisito, care abia venise din Spania și care abia vorbea engleză, mi-a luat din față omleta rece pe care o pregătise și de care nu mă atinsesem și mi-a dus alta caldă, spunând: „Señorita? *Por favor*”. El și micul muchacho au nevoie să fii puternică. N-o să ne ierte dacă te lăsăm flămândă. Suntem prietenii lui. Are încredere în noi. Și tu trebuie să ai încredere în noi”. Îmi turna puțin vin roșu. „Vinul e bun. Ușoor”. Luam o înghițitură. El zâmbea, dar nu se mișca până nu începeam să mănânc. „O să fie băiat”, a spus, a zâmbit și a plecat. Alături de ei am trecut peste multe, multe zile îngrozitoare. Erau cei mai buni oameni pe care îi cunoscusem în tot New York-ul. Le păsa. Spre finalul sarcinii, când îmi era greu să mă mișc, iar Joseph, Frank și Sharon erau la muncă, și Ernestine era ocupată, făceau în așa fel încât să aibă drum în zona Cavourilor și, de parcă ar fi fost cel mai firesc lucru din lume – și pentru ei era –, mă duceau cu mașina la restaurant și mă aduceau înapoi pentru vizita de la ora șase. Nu o să-i uit niciodată, știau asta.

Dar în acea sâmbătă, nu știam, Fonny nu știa și eram fericiți, eram cu toții fericiți. Am băut o margherita, deși știam cu toții că e interzis de căcatul ăla spurcat de lege, și Fonny a băut un whiskey, pentru că, la douăzeci și unu de ani, ai dreptul să bei. Are mâinile mari. Mi-a luat mâinile într-ale lui. „Vreau să-ți arăt ceva mai târziu”, a spus. Nu-mi puteam da seama ale cui mâini tremurau, mâinile cui le

țineau pe ale cui. „Bine”, am răspuns. Comandase *paella* și când a venit ne-am desprins mâinile și Fonny m-a servit atent. „Data viitoare e rândul tău”, a spus, am râs și am început să mâncăm. Am băut vin și pe masă aveam lumânări, și au venit și alți oameni, care ne-au privit într-un mod straniu, dar „Ne știm cu patronii”, a spus Fonny și am râs din nou și ne-am simțit în siguranță.

Nu-l mai văzusem niciodată pe Fonny în afara lumii noastre. Îl văzusem cu tatăl lui, cu mama lui și cu surorile lui, și îl văzusem cu noi. Dar acum, că mă gândesc mai bine, nu sunt sigură că îl văzusem vreodată cu mine: până în acel moment când am plecat din restaurant și toți chelnerii râdeau și vorbeau cu el în spaniolă și în engleză, și chipul lui Fonny s-a deschis într-un fel pe care nu-l mai văzusem, și un râs puternic l-a străbătut, i-a străbătut; cu siguranță nu-l mai văzusem în lumea lui. Poate că abia acum l-am văzut cu mine, pentru că se uita în altă parte și râdea, dar mă ținea de mână. Îmi era străin, dar eram uniți. Nu-l mai văzusem niciodată cu alți bărbați. Nu văzusem niciodată iubirea și respectul pe care bărbații și le poartă.

De-atunci m-am tot gândit la asta. Cred că prima dată când o femeie vede asta – deși atunci nu eram încă femeie –, o vede, înainte de orice, doar pentru că îl iubește pe acel bărbat: altfel n-ar putea vedea asta. Poate fi o adevărată revelație. Și, în această epocă și în această lume strâmbe, multe femei, poate majoritatea, simt în această căldură și vitalitate o amenințare. Au impresia că sunt lăsate pe dinafară. Adevărul este că se simt puse în fața unui limbaj pe care nu-l pot descifra și, deci, nici manipula și, oricât de mult caz ar face din faptul că sunt lăsate pe dinafară, sunt îngrozite să descopere că, de fapt, sunt încuiate pe dinăuntru. Doar acel bărbat poate întrezări pe chipul acelei femei fata care a fost odată. E un secret ce-i poate fi dezvăluit doar unui anumit bărbat și, chiar și atunci, doar la insistențele lui. Dar bărbații nu au secrete, decât față de femei, și nu sunt crescuți niciodată așa cum

sunt crescute femeile. Este mult mai greu și durează mult mai mult ca un bărbat să crească și n-ar putea-o face niciodată fără femei. Acesta este un mister care poate îngrozi și paraliza o femeie și reprezintă mereu sursa celei mai profunde suferințe a ei. Ea trebuie să-l vegheze și să-l ghideze, dar el trebuie să conducă și va părea întotdeauna să acorde mai multă atenție tovarășilor lui decât ei. Dar această deschidere zgomotoasă și evidentă dintre bărbați le dă voie să înfrunte tăcerea și misterul femeilor, tăcerea și misterul care protejează și eliberează adevărul unui bărbat. Bănuiesc că rădăcina resentimentelor-resentimente care ascund o nesfârșită spaimă - are legătură cu faptul că femeia este incredibil de controlată de forma pe care i-o dă imaginația bărbatului, la modul propriu, oră de oră, zi de zi; astfel devine femeie. Dar bărbatul există în propria imaginație și n-ar putea fi niciodată la mila imaginației femeii. Oricum, în această epocă și în această lume strâmbe, toată chestia asta devine ridicolă când îți dai seama că femeile ar trebui să aibă mai multă imaginație decât bărbații. Aceasta este o idee născocită de bărbați care dovedește exact contrariul. Adevărul este că, din cauza faptului că se confruntă cu realitatea bărbaților, femeile nu mai au timpul sau nevoia de a-și folosi imaginația. Și ai încurcat-o în momentul în care iei în serios ideea că un bărbat care nu se teme să se încreadă în imaginația lui (singurul lucru în care se încred bărbații) este efeminat. Spune multe lucruri despre această țară, pentru că, desigur, dacă tot ce-ți dorești este să faci bani, ultimul lucru de care ai nevoie este imaginația. Sau femeile. Sau chiar bărbații.

— O seară minunată, Señorita! a strigat patriarhul casei, iar eu și Fonny am ieșit din nou pe stradă.

— Hai să-mi vezi bârlogul! Nu e departe, a zis Fonny. Era în jur de zece - unsprezece.

— Bine, am spus.

Pe-atunci nu știam cartierul Village, acum îl știu; pe atunci totul era surprinzător. Strada pe care mergeam era

mult mai întunecată și mai liniștită decât Sixth Avenue. Eram aproape de râu și eram doar noi pe stradă. Nu mi-ar fi fost niciodată frică să merg singură pe strada aia. Aveam senzația că poate trebuia să sun acasă și am început să-i spun asta lui Fonny, dar m-am oprit.

Bârlogul lui era într-un subsol pe Strada Bank. Ne-am oprit lângă un gard negru de fier. Fonny a deschis poarta în liniște. Am coborât patru trepte și la stânga ne-am oprit în fața unei uși. În dreapta noastră erau două ferestre. Fonny a băgat cheia în broască și ușa s-a deschis spre interior. Deasupra noastră era o lumină palidă. Fonny m-a lăsat să intru prima, a închis ușa în urma noastră și m-a condus câțiva pași pe un coridor îngust și întunecat. A deschis o altă ușă și a aprins lumina.

Era o cameră mică, joasă, cu acele ferestre pe care le văzusem de la poartă. Avea șemineu. Alături erau o chicinetă și o baie. Avea duș, dar nu și cadă. În încăpere erau un taburet de lemn, câteva pernuțe, o masă mare de lemn și una mică. Pe cea mică erau câteva doze de bere goale, iar pe cea mare, niște unelte. Camera mirosea a lemn. Era lemn peste tot. În colțul cel mai îndepărtat era o saltea acoperită cu o cuvertură mexicană. Pe perete erau schițele în creion ale lui Fonny și o fotografie cu Frank.

Aveam să petrecem multă vreme în camera asta: toată viața.

Când a sunat la ușă, Ernestine a fost cea care a deschis și doamna Hunt, cea care a intrat prima. Purta ceva care părea foarte elegant până te uitali mai atent. Era maro, era strălucitor, te ducea cu gândul la satin și avea franjuri de dantelă albă în dreptul genunchilor, pe la coate și cred că și în talie; și o pălărioară ca o găleată de cărbuni întoarsă, care îi înăsprea trăsăturile și-așa aspre.

Avea tocuri, se îngrășa. Se lupta cu kilogramele, fără succes. Era speriată în ciuda protecției Sfântului Duh. A intrat zâmbind, fără să știe exact de ce sau la cine, prinsă între judecata Sfântului Duh și oglindirea de odinioară acum încețoșată. Ceva în felul în care a intrat și în felul în

care își mișca mâna, ceva în zâmbetul ei, care cerea milă, deși era incapabilă s-o ofere, o făcea minunată în ochii mei. Era ca nicio altă femeie pe care o văzusem. Fonny fusese în pântecul ei. îl purtase în pântec.

În spatele ei erau cele două surori despre care nu puteai spune același lucru. La ușă („Singurul fel în care vă mai vede omul la față este să vă convoace într-o întâlnire de urgență! Vă dați seama? Hai, intrați!”), Ernestine, a poftit-o călduros în casă pe doamna Hunt, care a trecut rapid pe lângă ea, apropiindu-se de Sharon, care, plină de delicatețe, a condus-o cumva către Joseph care mă ținea pe după umeri.

Deși surorile erau surorile lui Fonny, nu mă gândisem niciodată la ele ca la surorile lui. Bine, asta nu e adevărat. Dacă n-ar fi fost surorile lui Fonny, nu le-aș fi observat deloc. Pentru că erau surorile lui și pentru că știam că nu-l prea plăceau pe Fonny, le uram. Ele nu mă urau pe mine, ele nu urau pe nimeni, și exact asta era în neregulă cu ele. Când au intrat în sufragerie, au zâmbit parcă spre o ceață de iubiți năpăstuiți și Adrienne, cea mare, care avea douăzeci și șapte de ani, și Sheila, care avea douăzeci și patru, s-au dat peste cap să fie foarte drăguțe cu biata de mine, așa cum le învățaseră misionarii. Tot ce au văzut a fost mâna mare și neagră a tatălui meu, care le ținea de talie; desigur, de fapt, tata mă ținea pe mine de talie, dar era ca și cum le-ar fi ținut pe ele. Nu știau dacă dezaprobau culoarea pielii ei, poziția sau forma, dar cu siguranță dezaprobau puterea atingerii acelei mâini.

Adrienne era prea în vârstă pentru ce purta, iar Sheila, prea tânără. În spatele lor era Frank și tata a slăbit puțin strânsoarea din jurul meu. Am intrat în sufragerie tropăind și pălăvrăgind.

Domnul Hunt părea foarte obosit, dar încă avea acel zâmbet. S-a așezat pe canapea lângă Adrienne și a spus:

- Și zici că ai fost pe la căpățânosul de fii-miu azi?
- Da. E bine. Vă salută.
- N-are probleme prea mari acolo, nu? Te întreb

pentru că, știi, poate că ție îți spune lucruri pe care mie nu mi le-ar spune.

— Secrete de iubiri, a spus Adrienne, așezându-se picior peste picior și zâmbind.

Mi s-a părut inutil s-o iau în seamă pe Adrienne, cel puțin în acel moment; la fel și domnului Hunt, care a continuat să mă privească.

— Urăște locul ăla, evident. E normal. Dar e foarte puternic. Citește și studiază mult, am spus și apoi m-am uitat la Adrienne. O să fie bine, dar trebuie să-l scoatem de acolo.

Frank se pregătea să spună ceva când Sheila a zis tăios:

— Dacă ar fi citit și ar fi studiat când ar fi trebuit, n-ar fi ajuns acolo.

Începusem să spun ceva, când tata m-a întrerupt:

— Ai adus berile alea, omule? Că dacă nu, am niște gin, niște whiskey și niște cognac. Dar n-am vin Thunderbird.

S-a întors către doamna Hunt:

— Sunt sigur că asta nu le deranjează pe doamne, nu?

Doamna Hunt a zâmbit:

— Să ne deranjeze? Nu-i pasă lui Frank dacă ne *deranjează*. O să facă doar ce-i place lui. Nu se gândește niciodată la ceilalți.

— Ce-ți aduc, draga mea? Ceai, cafea, avem și înghețată și cola, a spus Sharon.

— Și Seven-Up. Vă putem face o combinație. Hai, Sheila, mă ajuți? Stai jos, mami. Aducem noi, a spus Ernestine și a tras-o pe Sheila în bucătărie.

Mama s-a așezat lângă doamna Hunt.

— Doamne, cum zboară timpul! Nu ne-am mai văzut de când a început tot necazul ăsta.

— Știu ce zici. M-am îmbolnăvit alergând prin întregul Bronx să obțin cele mai bune sfaturi juridice de la niște oameni pentru care am lucrat, unul dintre ei e

consilier la primărie și îi cunoaște cam pe toți și poate să *tragă* niște sfori. Oamenii îl ascultă, știi? Dar asta mi-a ocupat tot timpul. Și doctorul spune că trebuie să am grijă, îmi face rău la inimă. Mi-a zis: Doamnă Hunt, trebuie să ții minte că băiatul ăla n-are nevoie doar de libertate, are nevoie și de mama lui. Dar nu asta mă interesează pe mine. Nu-mi fac griji pentru mine. Dumnezeu mă ține pe picioare. Mă rog și mă rog și mă rog ca Domnul să-mi scoată băiatul la lumină. Doar pentru asta mă rog, în fiecare zi și în fiecare noapte.

Dar uneori mă gândesc că poate așa vrea *Dumnezeu* să-l facă să se gândească la păcatele lui și să-și lase sufletul în mâinile lui Iisus.

— Poate ai dreptate. Necunoscute sunt căile Domnului, a spus Sharon.

— Da, poate că acum te pune la încercare, dar nu și-a lăsat niciodată copiii singuri.

— Cum ți se pare avocatul pe care l-a găsit Ernestine, domnul Hayward?

— N-am apucat să mă întâlnesc cu el. N-am avut timp să ajung în centru. Dar știi că Frank a fost la el...

— Cum ți s-a părut, Frank? a întrebat Sharon.

Frank a ridicat din umeri.

— E un băiat alb care a făcut Dreptul și și-a luat o diplomă. Știi cum e. Nu trebuie să-ți spun eu ce înseamnă asta: un căcat.

— Frank, vorbești cu o femeie, a spus doamna Hunt.

— Așa sunt eu, modern, și e o schimbare binevenită. Revenind: înseamnă un căcat și nu sunt sigur că o să continuăm cu el. Pe de altă parte, nu e atât de rău pentru un băiat alb. Acum, când e flămând, nu mănâncă atât de mult rahat, cum s-ar putea să mănânce mai încolo, când e sătul. Omule, știi că nu vreau să las viața băiatului în mâinile albilor ăstora fără coaie. Să mor dacă te mint. E singurul meu fiu, omule, singurul *meu fiu*. Suntem la mâna albilor, dar știi și niște negri în care n-am deloc încredere, i-a spus el lui Joseph.

— Tot încerc să-ți spun, tot ce încerc să-ți spun: atitudinea asta negativă e atât de periculoasă! Ești atât de plin de ură! Dacă doar ură dai, doar ură primești. De fiecare dată când te aud că vorbești așa, mi se rupe sufletul și mă tem pentru fiul meu, care stă într-o temniță din care doar iubirea lui Dumnezeu poate să-l scoată. Frank, dacă îți iubești fiul, renunță la ura asta, renunță la ea! O să se răsfângă asupra lui, o să-l omoare.

— Frank nu vorbește cu ură, doamnă Hunt. Doar spune adevărul despre viața în țara asta. E normal să fie supărat, a spus Sharon.

— Am încredere în Dumnezeu. Știu că are grijă de mine, a spus doamna Hunt.

— Nu știi cum se așteaptă Dumnezeu să se poarte un tată când fiul lui are probleme. Dumnezeuul tău și-a crucificat fiul și probabil că s-a bucurat să scape de el, dar eu nu sunt așa. Nu ies pe stradă să pup primul polițist alb pe care îl văd. Dar o să fiu al dracului de iubitor în ziua în care fii-miu o să iasă din beciul ăla, liber. O să fiu al dracului de iubitor când o să-l mângâi pe creștet și o să-l privesc în ochi. O să fiu plin de iubire în *acea* zi.

S-a ridicat de pe canapea și s-a dus la soția lui.

— Iar dacă asta n-o să se întâmple, poți să fii sigură că fac măcel. Și dacă mai aud vreun cuvânt despre Iisusul de care te cramponezi de ani de zile, ești prima pe listă. Te-ai cramponat atâta de nenorocitul ăla de evreu alb când ar fi trebuit să fii cu fiul tău.

Doamna Hunt și-a lăsat fruntea în palme și Frank a traversat din nou lent încăperea și s-a așezat.

Adrienne l-a privit și a vrut să spună ceva, dar n-a făcut-o. Eu stăteam pe pernuță, lângă tata. Adrienne a spus:

— Domnule Rivers, care este mai exact scopul acestei reuniuni? Doar nu ne-ați invitat aici să-l vedeți pe tata insultând-o pe mama?

— De ce nu? E sâmbătă seara. Nici nu știi de ce sunt oamenii în stare dacă sunt suficient de plictisiți. Poate că v-

am invitat doar ca să animăm atmosfera, am spus.

— Pot să cred că ești atât de rea. Dar nu pot să cred că ești atât de proastă, a răspuns ea.

— Ea două oară când te văd de când fratele tău a intrat la închisoare și nu te-am văzut niciodată la Cavouri. Fonny mi-a spus că te-a văzut o dată și că te grăbeai. Pun pariu că n-ai spus nimic despre asta la muncă, nu? Și n-ai zis nimic nici vreunui dintre fandosii ăia cu care umbli acum, foști pești și curve care au profitat de programul antisărăcie. Și stai acum pe canapeaua asta, gândindu-te că ești mai frumoasă ca Elizabeth Taylor, bosumflată că ai vreun hăndrălau care te așteaptă pe undeva și te-ai săturat să-ți faci timp să afli ceva despre frate-tău.

Doamna Hunt mă fixa aspru cu privirea. Un zâmbet rece și amar s-a întrezărit pe chipul lui Frank. A lăsat ochii în pământ. Adrienne m-a privit distantă, adăugând încă o bilă neagră lângă numele fratelui ei și pe urmă și-a aprins o țigară, așa cum știusem de la început că-și dorea. A suflat fumul atentă, cu delicatețe, și a părut să-și promită, în tăcere, că nu-și va mai permite niciodată, sub nicio formă, să fie prinsă între oameni infinit inferiori ei.

Sheila și Ernestine s-au întors în încăpere. Sheila părea speriată, Ernestine părea mulțumită. A servit-o pe doamna Hunt cu înghețată, a pus o cola lângă Adrienne, i-a dat lui Joseph o bere, lui Frank, un Seven-Up cu gin, Sheilei, o cola, lui Sharon un Seven-Up cu gin, mie mi-a dat cognac, iar ea și-a pus un whiskey cu sifon.

— Bine ne-am regăsit! a spus veselă, ridicând paharul, și s-a așezat și toată lumea s-a așezat.

Se lăsase o tăcere stranie și toată lumea se uita la mine. Am simțit privirea doamnei Hunt mai răutăcioasă, mai speriată ca oricând. Stătea aplecată în față, ținând strâns lingurița din înghețată. Sheila părea îngrozită. Buzele lui Adrienne s-au curbat într-un zâmbet disprețuitor și s-a aplecat în față să vorbească, dar tatăl ei i-a făcut cu mâna un semn ostil, amenințător să se oprească. S-a lăsat din nou pe spate. Frank s-a aplecat în față.

Până la urmă, lui voiam să-i dau vestea. Și privindu-l am spus:

— Eu am convocat această reuniune. L-am rugat pe tata să vă cheme ca să vă pot spune ce i-am spus și lui Fonny în după-amiaza asta. Fonny o să fie tată. O să avem un copil.

Ochii lui Frank i-au lăsat pe ai mei, căutându-i pe ai tatii. Cei doi bărbați s-au îndepărtat de noi, rămânând perfect neclintiți, pe scaun, pe canapea: s-au îndepărtat împreună, într-o călătorie stranie. În această călătorie chipul lui Frank era împietrit, în sensul biblic al cuvântului. Aduna cele douăsprezece pietre², încercând să-și ascută privirea pentru a vedea dincolo de orizonturi, mai departe decât visase vreodată. Când s-a întors, încă însoțit de tata, avea chipul liniștit.

— Noi doi ieșim în oraș și ne îmbătăm, i-a spus lui Joseph.

Apoi a zâmbit, semănând cu Fonny, și a spus:

— Mă bucur, Tish. Mă bucur tare mult.

— Și cine o să aibă grijă de copilul ăsta? a întrebat doamna Hunt.

— Tatăl și mama lui, am spus.

Doamna Hunt m-a privit fix.

— Sigur nu Sfântul Duh, a spus Frank.

Doamna Hunt s-a uitat la Frank, apoi s-a ridicat și s-a îndreptat spre mine, foarte lent, ținându-și parcă respirația. M-am ridicat și eu și m-am îndreptat către mijlocul încăperii, ținându-mi la rândul meu respirația.

— Bănuiesc că numiți acest desfrâu iubire. Eu, nu. Mereu am știut că o să-l distrugi pe fiul meu. Ai diavolul în tine, am știut-o mereu. Dumnezeuul meu mi-a arătat-o cu mulți ani în urmă. Sfântul Duh va face ca acel copil să ți se usuce în pântec. Dar fiul meu va fi iertat. Rugăciunile mele îl vor salva.

Era ridicolă și maiestuoasă; ținea o pledoarie. Dar

2 Referință la cele douăsprezece pietre din Cartea lui Iosua din Vechiul Testament (n.t.)

Frank a râs, s-a îndreptat spre ea și, cu dosul palmei, a trântit-o la pământ. Da, era la podea, cu pălăria pe ceafa și rochia ridicată deasupra genunchilor, iar Frank stătea aplecat asupra ei. Ea n-a scos niciun sunet, nici el.

— Inima ei! a murmurat Sharon și Frank a râs din nou.

— O să vedeți că încă bate. Deși n-aș numi-o inimă.

S-a întors către tata.

— Joe, lasă femeile să aibă grijă de ea și hai cu mine. Te rog, te rog, Joe, haide, a spus, văzând că tata ezita.

— Du-te cu el. Du-te! a spus Sharon.

Sheila s-a așezat în genunchi lângă mama ei. Adrienne și-a stins țigara în scrumieră și s-a ridicat. Ernestine s-a întors din baie cu niște spirt și s-a așezat în genunchi lângă Sheila. A turnat spirt pe o bucată de vată și a frecat-o pe doamna Hunt pe tâmpile și pe frunte, cu grijă, scoțându-i pălăria și dându-i-o Sheilei.

— Du-te, Joe. N-avem nevoie de tine aici, a spus Sharon.

Cei doi bărbați au ieși, ușa s-a închis în urma lor, iar acum au rămas șase femei care trebuiau să se suporte, chiar și numai pentru o clipă. Doamna Hunt s-a ridicat ușor, s-a îndreptat către scaun și s-a așezat. Și înainte să poată spune ceva am zis:

— E îngrozitor ce mi-ați spus. E cel mai îngrozitor lucru pe care l-am auzit în viața mea.

— Tata nu trebuia să o lovească. Chiar are o problemă la inimă.

— Are o problemă la cap. Sfântul Duh ți-a încetșat mintea, fata mea. Ai uitat că pe nepotul lui Frank îl blestemai? Și, bineînțeles, pe nepotul meu. Știu câțiva oameni care ți-ar fi scos inima aia bolnavă din piept și ar fi fost fericiți să ajungă în iad pentru asta. Vrei niște ceai sau altceva? Ți-ar prinde bine niște cognac, dar îmi închipui că ești prea sfântă pentru asta.

— Nu cred că aveți dreptul să batjocoriți credința mamei, a spus Sheila.

— Hai, scutește-mă cu căcaturile astea. Ți-e atât de rușine că maică-ta e pocăită, că nu știi ce să mai faci. Tu să n-o batjocorești. Tu ești aia care spune că asta o face să aibă „suflet”, ca nu cumva să creadă oamenii că e contagios și în felul ăsta să vadă ce fată deșteaptă ești tu. Îmi faci greață, a zis Ernestine.

— Tu îmi faci greață, a spus Adrienne. Poate că mama n-a spus-o exact cum ar fi trebuit s-o spună, e foarte supărată! Și chiar are suflet! Iar voi, negri împuțiți, ce credeți că aveți? Până la urmă a pus doar o întrebare – și-a ridicat mâna, nelăsând-o pe Ernestine s-o întrerupă –, cine va crește copilul ăsta? Și cine îl va crește? Tish n-are educație și, să mă ierte Dumnezeu, dar nici altceva, iar Fonny n-a fost niciodată în stare de nimic. Asta știi și tu. Deci, cine o să aibă grijă de copilul ăsta?

— Eu, pizdă proastă, și, dacă mai scoți un cuvânt, să vezi ce grijă am de tine, am spus.

Și-a pus mâinile în șold proasta și Ernestine s-a băgat între noi și a spus mieroasă:

— Adrienne, draga mea. Pot să-ți zic ceva, puiule? Drăguța mea?

Și-a pus mâna ușor pe obrazul lui Adrienne. Adrienne a tresărit, dar nu s-a mișcat. Ernestine și-a luat mâna de pe ea.

— Dulceață, din prima clipă în care te-am văzut, mi-a rămas gândul la gâtul tău, la mărul lui Adam. L-am visat. Știi ce zic? Când rămâi cu gândul la ceva? N-ai rămas niciodată cu gândul la nimic sau la nimeni, așa e? Eu, da. E chiar sub ochii mei. Nu ți-ai privit niciodată mărul lui Adam mișcându-se, nu-i așa? Eu, da. îl privesc chiar acum. Hmmm! Arată delicios. Doar că știi ce, drăguță, nu-mi dau seama dacă să ți-l smulg cu mâna sau cu dinții sau dacă să ți-l scot ca pe un sâmbure dintr-o piersică. E ceva superb. Înțelegi ce zic, dulceață? Dar dacă te atingi de soră-mea, trebuie să mă hotărâsc destul de repede. Așa că – s-a îndepărtat de Adrienne atinge-o! Hai, te rog! Scoate-mi lanțurile astea din inimă, eliberează-mă!

— Știam eu că nu trebuie să venim. Știam eu, a spus Sheila.

Ernestine s-a uitat la Sheila până când Sheila și-a ferit privirea. Apoi Ernestine a râs și a spus:

— Vai de mine, Sheila. Trebuie că am o minte tare spurcată. Nu mi-am închipuit nici măcar că ai putea rosti acel cuvânt.

O ură palpabilă îngreuna aerul. Apoi s-a întâmplat ceva nesfârșit care nu avea nicio legătură cu ceea ce se întâmpla în încăpere. Brusc mi-a fost milă de surori, dar lui Ernestine, nu. Rămăsese pe poziții, cu o mână în șold și cealaltă pe lângă corp, mișcându-și doar ochii. Avea niște pantaloni gri, o bluză veche, părul dezordonat și era nemachiată. Zâmbea. Sheila părea că abia mai poate sta în picioare și respira, de parcă ar fi vrut să alerge la mama ei care nu se mișcase de pe scaun. Adrienne, care avea șolduri late, purta o bluză albă, o fustă neagră plisată, o jachetă neagră pe corp și tocuri joase. Avea cărare pe mijloc și își prinsese părul la spate cu o fundă albă. Nu-și mai ținea mâinile în șold. Pielea ei, doar cu o nuanță mai închisă decât a unei mulatre, i se întunecase și se pătase. Fruntea părea acoperită de ulei. Ca și pielea, ochii i se întunecaseră și tenul ei refuza orice machiaj de parcă ar fi fost colb. Se vedea că de fapt nu era frumoasă, că fața și corpul aveau să se înăsprească și să se îngroașe cu timpul.

— Hai să plecăm de la gurile astea spurcate, i-a spus Sheilei cu o oarecare demnitate.

Amândouă s-au îndreptat către mama lor, care era, mi-am dat acum seama, gardianul castității lor.

Apoi doamna Hunt s-a ridicat, surprinzător de liniștită.

— Sper că ești mulțumită de felul în care ți-ai crescut fetele, doamnă Rivers, a spus.

Sharon era și ea liniștită, dar totodată uluită: a privit-o fix pe doamna Hunt fără să spună nimic. Iar doamna Hunt a adăugat:

— Fetele astea n-or să-mi aducă niciun bastard la

ușă, asta îți garantez.

— Dar copilul ăsta e nepotul tău. Nu te înțeleg. E nepotul tău. Ce contează cum vine pe lume? Copilul n-are nicio legătură cu asta; niciunul dintre noi n-are nicio legătură cu asta!

— Copilul ăla, copilul ăla, a spus doamna Hunt, uitându-se la mine pentru o clipă, apoi îndreptându-se spre ușă, sub privirea atentă a lui Sharon.

Am lăsat-o să ajungă la ușă. Ca prin vis, mama s-a dus să descuie, dar am ajuns înaintea ei; m-am așezat cu spatele la ușă. Adrienne și Sheila erau în spatele mamei lor.

Sharon și Ernestine au rămas pe loc.

— Copilul ăla e la mine în pântec. Așa că, hai, lovește-l cu genunchiul sau cu tocul de la pantof. Nu vrei copilul ăsta? Hai, omoară-l acum! Te provoc.

Am privit-o în ochi.

— N-ar fi primul copil pe care ai încerca să-l omori.

— M-am uitat la Adrienne și la Sheila - Cu astea două ți-a ieșit - am deschis ușa, dar nu m-am mișcat -, dar hai, încearcă și cu Fonny. Te provoc, am spus și i-am pus mâna pe găleata aia de cărbuni pe care o avea pe post de pălărie.

— Acum putem să plecăm? a întrebat Adrienne cu un ton pe care îl voia glacial.

— Tish, a spus Sharon, dar a rămas nemișcată.

Ernestine a venit, m-a luat din fața ușii și m-a dus lângă Sharon.

— Doamnelor, a spus, ducându-se la lift și apăsând pe buton.

Trecuse peste un anumit prag al furiei. Când a ajuns liftul și s-au deschis ușile, le-a șoptit, ținând ușile deschise cu un umăr:

— Nu vă faceți griji. N-o să-i spunem nimic copilului despre voi. N-ai cum să-i spui unui copil cât de infecți pot fi oamenii!

Apoi, pe un alt ton, un ton pe care nu-l auzisem

niciodată, i-a spus doamnei Hunt:

— Binecuvântat este rodul pântecelui tău. Sper să fie cancer uterin. Și chiar vorbesc serios.

Apoi s-a întors către surori:

— Dacă vă mai apropiați vreodată de casa asta, vă omor. Copilul ăsta nu e copilul vostru, tocmai ați spus-o. Dacă aud și că doar v-ați apropiat de locul de joacă și că v-ați uitat la copil, n-o să trăiți să faceți niciun fel de cancer. Acum. Eu nu sunt soră-mea. Țineți minte asta. Soră-mea e drăguță. Eu, nu. Tata și mama sunt drăguți. Eu, nu. Pot să vă spun și de ce n-o fute nimeni pe Adrienne. Vreți să vă spun? Pot să vă spun și despre cum Sheila le-o ia la labă tuturor distrușilor prin mașini și la cinema. Vreți să vă spun?

Sheila a început să plângă și doamna Hunt s-a apropiat de ușa liftului. Ernestine a râs și și-a schimbat din nou tonul.

— Tocmai ai blestemat copilul din pântecele soră-mii. Să nu-mi mai ieși niciodată în cale, terminato, mireasa lui Hristos!

Și a scuipat-o în față pe doamna Hunt, apoi a lăsat ușile liftului să se închidă. Și apoi a strigat spre casa liftului:

— Ai blestemat sânge din sângele tău, pizdă proastă și spurcată! Poți să-i transmiți mesajul ăsta Sfântului Duh și, dacă nu-i place, să-i spui c-am zis că-i poponar și că ar face bine să nu se apropie de mine.

S-a întors în casă, cu lacrimile șiroindu-i pe obraz, s-a așezat la masă și și-a turnat ceva de băut. Și-a aprins o țigară, tremura.

În tot acest timp, Sharon nu spusese nimic. Ernestine mă împinsese către ea, dar Sharon nu mă atinsese. Făcuse ceva mai neobișnuit: mă ținuse cu putere nemișcată fără să mă atingă.

— Cred că bărbații or să stea în oraș o vreme. I-ar Tish are nevoie să se odihnească. Așa că hai să ne culcăm.

Dar știam că mă trimit la culcare ca să mai poată sta

de vorbă un timp, fără mine, fără bărbați, fără nimeni altcineva, să discute despre cum familiei lui Fonny nu-i păsa de el și n-avea de gând să facă nimic ca să-l ajute. Acum noi eram familia lui, singura pe care o avea: și acum totul depindea de noi.

M-am îndreptat lent către camera mea și m-am așezat pe pat pentru o clipă. Eram prea obosită ca să plâng. Eram prea obosită să simt ceva. Într-un fel, soră-mea își asumase totul, pentru că voia ca acest copil să vină pe lume în siguranță: și asta însemna ca eu să dorm.

Așa că m-am dezbrăcat și m-am ghemuit în pat. M-am așezat așa cum mă așezam mereu lângă Fonny, când eram în pat împreună. Mă strecuram în brațele lui și el mă cuprindea. Și acum era atât de prezent încât, din nou, nu puteam plânge. Lacrimile mele l-ar fi rănit prea mult. Așa că m-a luat în brațe și eu i-am rostit numele în șoaptă, în timp ce priveam luminile străzii dansând pe tavan. Ca prin vis le auzeam pe mama și pe soră-mea în bucătărie prefăcându-se că joacă gin.

În acea seară, în camera de pe Strada Bank, Fonny a luat cuvertura mexicană de pe saltea și mi-a pus-o în jurul capului și al umerilor. A zâmbit și s-a dat un pas înapoi.

— Să fiu al naibii dacă n-a răsărit un trandafir în Spanish Harlem. Săptămâna viitoare o să-ți iau un trandafir să-ți pui în păr.

A zâmbit din nou. Apoi o tăcere înțepătoare a cuprins camera și mi-a cuprins urechile. Era ca și cum nimic nu se mai întâmpla pe lume în afară de noi. Nu mi-era teamă. Era mai profund decât teama. Nu puteam să-mi desprind ochii de ai lui. Nu mă puteam mișca. Dacă era ceva mai profund decât teamă nu era încă bucurie. Era uimire.

— Acum am crescut, a spus el, rămânând nemișcat. Am aprobat din cap.

— Și mereu ai fost a mea, nu?

Am aprobat din nou din cap.

— Și știi că și eu am fost mereu al tău, nu? mi-a spus, în continuare nemișcat, cuprinzându-mă cu privirea.

— Nu m-am gândit niciodată la noi în felul ăsta, am zis.

— Gândește-te acum, Tish.

— Știu doar că te iubesc, am spus și am început să plâng.

Pledul mi se părea foarte greu și fierbinte și voiam să mi-l dau jos de pe umeri, dar nu puteam.

Apoi el s-a mișcat, fața i s-a schimbat, s-a apropiat de mine, a luat pledul și l-a aruncat într-un colț. M-a luat în brațe și mi-a sărutat ochii, apoi m-a sărutat și apoi am știut amândoi ceva ce nu știuserăm până atunci.

— Și eu te iubesc, dar încerc să nu plâng din cauza asta, a spus.

A râs și m-a făcut și pe mine să râd, apoi m-a sărutat din nou, mai intens și a încetat să mai râdă.

— Vreau să te măriți cu mine, a spus.

Probabil că am părut surprinsă, pentru că a adăugat:

— Chiar vreau. Sunt al tău și tu ești a mea, și asta e, iubito. Dar trebuie să încerc să-ți explic ceva.

M-a luat de mână și m-a dus la masa lui de lucru.

— Aici e viața mea, adevărata mea viață, a spus.

A luat o bucată mică de lemn, cam cât doi pumni. În ea era scobită speranța unui ochi, promisiunea unui nas, restul era doar o bucată de lemn care, cumva, respira.

— S-ar putea să iasă cum trebuie într-o zi, a spus și a pus-o atent pe masă. Dar cred că deja am stricat-o.

A luat o altă bucată de lemn, cam cât un femur, care ținea captiv un bust de femeie.

— Încă nu știu nimic despre ea, a spus și a lăsat-o jos, din nou foarte atent. Deși mă ținea pe după umeri și stătea foarte aproape de mine, părea să fie foarte departe. M-a privit cu zâmbetul lui mic.

— Uite, nu sunt genul de agarici care să îți facă viața amară și să umble după altele. Fumez iarbă câteodată, dar nu mi-am băgat nimic în venă niciodată și sunt foarte onest. Dar...

S-a oprit și m-a privit, foarte tăcut, foarte intens:

avea o duritate pe care n-o detectasem până atunci. Și în acea duritate pulsa iubirea, ca un torent sau ca un foc, dincolo de rațiune, dincolo de argumente, imposibil de atins de orice i-ar fi adus viața. Eu eram a lui și el era al meu: brusc mi-am dat seama că aș fi blestemată sau poate chiar moartă dacă aș încerca să mă opun acestui decret.

— Dar, a continuat, îndepărtându-se de mine, mâinile lui greoaie încercând parcă să modeleze aerul, trăiesc cu lemnul și cu piatra. Țin piatra la subsol și lucrez aici tot timpul și îmi caut un spațiu în care să lucrez pe bune. Deci, ceea ce încerc să-ți spun, Tish, este că nu îți ofer prea multe. Nu am bani și fac tot felul de munci – doar ca să-mi câștig pâinea, n-am de gând să mă ploconesc în fața nimănui – și asta înseamnă că va trebui să muncești și tu, și când o să ajungi acasă, probabil că doar o să bombăn ceva și o să-mi văd de daltă mea, și probabil că uneori o să crezi că nici nu știu dacă ești aici. Dar să nu crezi asta niciodată. Ești lângă mine tot timpul, tot timpul, fără tine nu știu dacă m-aș descurca, iubito, și când am terminat cu lemnul și cu piatra, vin mereu la tine. Vin mereu la tine. Am nevoie de tine. Te iubesc. Ți se pare în regulă, Tish? a spus el zâmbind.

— Sigur că da, am răspuns.

Aveam mai multe de spus, dar mi se pusese un nod în gât.

M-a luat de mână și m-a condus la salteaua de pe podea. S-a așezat lângă mine și m-a tras spre el; stăteam cu capul în poala lui, iar el stătea aplecat, cu fața chiar deasupra feței mele. Am simțit o oarecare frică în el. Știa că îi puteam simți sexul întărindu-se și începând să împingă în materialul pantalonilor și în maxilarul meu; voia să-l simt, și totuși se temea. Mi-a sărutat fața și gâtul, mi-a dezgolit sânii și i-a atins cu dinții, cu limba, iar mâinile lui îmi mângâiau tot corpul. Știam și nu știam ce face. Eram în mâinile lui și răsufarea lui îmi răsuna în urechi. Eram în mâinile lui: mă schimba, nu puteam decât să mă agăț de el. Nu mi-am dat seama de la început că și eu îl sărutam, că

totul în mine se dezvăluia, se schimba, se întorcea și se apropia de el. Dacă nu m-ar fi ținut în brațe, m-aș fi prăbușit în neființă. Eram îmbrățișată de viața mea. Eram revendicată de viața mea. Parcă pentru prima dată i-am auzit, i-am simțit respirația: era ca și cum respirația lui ar fi izvorât din mine. Mi-a desfăcut picioarele, sau poate că eu le-am desfăcut, și mi-a sărutat interiorul coapselor. Mi-a dat jos toate hainele și m-a acoperit cu sărutări, apoi m-a acoperit cu pledul și s-a îndepărtat.

Pledul îmi zgâria pielea. Mi-era cald și mi-era frig. L-am auzit în baie. L-am auzit trăgând apa. Când s-a întors, era gol. S-a băgat sub pled, lângă mine, și-a întins întregul trup peste al meu și i-am simțit sexul puternic pulsându-mi pe abdomen.

Mi-a cuprins fața în mâini și m-a sărutat.

— Să nu-ți fie frică, să nu-ți fie frică. Amintește-ți că sunt al tău. Amintește-ți că nu te-aș răni pentru nimic în lume. Trebuie doar să te obișnuiești cu mine. Și pentru asta avem tot timpul din lume.

Era două-trei noaptea, mi-a citit gândurile.

— Ai tăi știi că ești cu mine și știi că o să am grijă de tine. Apoi a coborât puțin și i-am simțit sexul în al meu.

— Nu-ți fie teamă. Ține-mă în brațe.

L-am ținut în brațe în agonie, nu exista nimic pe lume de care să mă țin, mi-am băgat mâna în părul lui încâlcit. Nu-mi dădeam seama dacă gemea el sau gemeam eu. A durut, a durut, n-a durut. Era o greutate stranie, o prezență care îmi poseda o parte a mea despre care nu știam că există. Aproape că am țipat, am început să plâng: durea. Nu durea. Ceva necunoscut începea. Limba, dinții lui pe sâni mei dureau, voiam să-l împing, l-am strâns mai tare în brațe și încă se mișca, se mișca, se mișca. Nu știusem că e atât de mare. Am țipat și am strigat pe umărul lui. S-a oprit. Și-a pus ambele mâini sub șoldurile mele. S-a retras, dar nu de tot, pentru o clipă m-am simțit suspendată, apoi m-a tras spre el cu toată puterea și ceva s-a rupt în mine. Ceva s-a rupt și în mine s-a înălțat un

strigăt, dar el mi-a acoperit buzele cu buzele lui. Îl simţeam respirând prin mine, respiraţia lui era respiraţia mea, trupul lui era trupul meu. Acum eram deschisă şi neajutorată şi îl simţeam peste tot. În mine s-a înălţat un cântec, iar trupul lui a devenit sacru; fesele lui, care urcau şi coborau, şi coapsele lui între coapsele mele şi greutatea pieptului său pe al meu şi acea tărie care creştea şi împingea şi mă purta către un alt spaţiu. Îmi venea să râd şi să plâng. Apoi a început ceva cu totul nou, am râs şi am plâns şi i-am rostit numele. L-am strâns din ce în ce mai tare şi l-am primit pe tot. S-a oprit şi m-a sărutat, şi m-a sărutat. Pe gât, pe sâni. Abia mai puteam respira: dacă nu respiram curând, ştiam că vom muri. Fonny s-a mişcat din nou, la început foarte uşor, apoi din ce în ce mai repede. Am simţit că e aproape, am simţit că sunt aproape, că totul în mine curgea către el, şi i-am rostit numele iar şi iar, şi el pe al meu, acum împingând fără milă, a inspirat scurt, apoi a eliberat aerul zgomotos şi apoi s-a retras şi am simţit lichidul fierbinte pe abdomen, pe piept şi pe gât.

Apoi am rămas întinşi mult timp, unul lângă celălalt.

— Îmi pare rău că am făcut atâta mizerie. Dar bănuiesc că nu vrei să facem copii imediat şi n-aveam la mine niciun prezervativ, a spus el apoi, timid, după o lungă tăcere.

— Cred că şi eu am făcut mizerie. A fost prima dată. N-ar fi trebuit să fie sânge?

Vorbeam în şoaptă. El a râs puţin.

— Eu am avut o hemoragie. Vrei să ne uităm?

— Îmi place să stau aşa lângă tine.

— Şi mie. Îţi place de mine, Tish?

— Părea un băieţel - Adică, atunci când facem dragoste, îţi place?

— Să fim serioşi! Vrei doar să m-auzi spunând-o.

— Într-adevăr. Deci...

— Deci, ce?

— Deci de ce n-o spui? a spus şi m-a sărutat.

— M-am simţit un pic ca lovită de tren, dar a fost cel

mai frumos lucru care mi s-a întâmplat.

A râs din nou.

— Și pentru mine.

A spus-o cumva uimit, ca și cum ar fi vorbit cu altcineva.

— Cu nimeni n-a fost așa.

— Ai avut multe fete până acum?

— Nu atât de multe. Și niciuna despre care să-ți faci griji.

— O cunosc pe vreuna dintre ele?

A râs.

— Vrei să ieșim pe stradă și să ți le-arăt? Știi că asta n-ar fi drăguț. Și acum, că te-am cunoscut puțin mai bine, nici nu cred că ar fi prea înțelept.

S-a ghemuit lângă mine și și-a pus capul pe sânul meu.

— Ești o fiară, fetiço. Chiar dacă aș avea timp să umblu după altele, cu siguranță n-aș avea energie. Chiar trebuie să încep să-mi iau vitaminele.

— Taci din gură. Nu fi scârbos!

— De ce sunt scârbos? Vorbesc despre sănătatea mea. Nu-ți pasă de sănătatea mea? Și sunt învelite în ciocolată, vitaminele, vreau să zic.

— Ești nebun.

— Sunt nebun după tine. Vrei să vedem daunele înainte să se usuce asta pe noi?

A aprins lumina și ne-am uitat la noi și la pat.

Era o imagine. Era sânge, destul de mult - sau mie mi se părea mult, dar nu m-am speriat, eram mândră și fericită - pe el, pe pat și pe mine; sperma lui și sângele meu mi se scurgeau lent pe trup, sperma lui era pe el și pe mine, și în lumina slabă, pe trupurile noastre cu piele întunecată, ca un fel de mir. Era de parcă trecuserăm printr-un ritual tribal. Trupul lui Fonny era un adevărat mister pentru mine: trupul iubiților e mereu un mister, oricât de bine ai ajunge să-l cunoști; este învelișul schimbător care găzduiește cel mai mare mister din viața

cuiva. I-am privit îndelung umerii lăți, abdomenul plat, buricul, părul negru și cârlionțat, sexul flasc și greoi: nu era circumcis. I-am atins trupul suplu și l-am sărutat pe piept. Avea gust de sare și de ceva înțepător, un condiment amărui necunoscut: evident, cum s-ar spune, avea să devină un gust cultivat. Mă ținea strâns, cu o mână pe mâna mea, cu o mână pe umăr.

— Trebuie să mergem. Trebuie să te duc acasă înainte să se lumineze, a spus.

Era patru și jumătate.

— Așa e, am răspuns, ne-am ridicat și ne-am dus la duș. Eu i-am spălat trupul și el mi-a spălat trupul și am râs ca niște copii, și m-a avertizat că, dacă nu-mi iau mâinile de pe el, n-o să mai ajungem niciodată acasă și tata s-ar înfuria și, până la urmă, avea multe de vorbit cu tata și trebuia să vorbească cu el curând, a zis Fonny.

Am ajuns acasă la șapte. Tot drumul, Fonny m-a ținut în brațe în metroul aproape gol. Era duminică dimineată. Am mers pe stradă împreună, ținându-ne de mână; nici măcar cei care mergeau la biserică nu se treziseră încă, iar cei care erau încă treji, puținii care erau încă treji n-aveau ochi pentru noi, n-aveau ochi pentru nimeni sau pentru nimic.

Am ajuns în fața blocului și am crezut că Fonny o să plece și m-am întors să-l sărut de rămas-bun, dar m-a luat de mână, a spus „Haide” și am urcat scările. Fonny a bătut la ușă.

A deschis soră-mea, cu părul prins în creștet, într-un halat de baie verde vechi. Arăta cât se poate de neprietenoasă. M-a privit, apoi l-a privit pe Fonny, apoi din nou pe mine. Nu și-a dorit neapărat, dar a zâmbit.

— Ați ajuns chiar la cafea, a spus.

S-a dat la o parte și ne-a lăsat să intrăm.

— Noi, am început să bâigui, dar Fonny a spus:

— Bună dimineată, domnișoară Rivers, și ceva în tonul lui a făcut-o pe soră-mea să-l privească tăios și să se trezească de-a binelea.

— Îmi pare rău că ne-am întors atât de târziu. Aș putea vorbi cu domnul Rivers, te rog? E important.

Încă mă ținea de mână.

— S-ar putea să fie mai ușor să vorbești cu el dacă intri în casă, a spus soră-mea.

— Noi, am bâiguit din nou, încercând să găesc Dumnezeu știe ce scuză.

— Vrem să ne căsătorim, a zis Fonny.

— Atunci chiar ar fi bine să beți o cafea, a zis soră-mea și a închis ușa în urma noastră.

Sharon a intrat în bucătărie și era cumva mai aranjată decât soră-mea, în sensul că avea pantaloni și un pulover și își împletise părul într-o coadă pe care și-o prinsese în creștet.

— Unde ați fost până la ora asta? Știți că nu-mi place. Era cât pe ce să sun la poliție.

Dar îmi dădeam seama că era ușurată să-l vadă pe Fonny cu mine în bucătăria noastră. Asta însemna că se întâmpla ceva important și știa asta. Dacă m-aș fi întors singură, lucrurile ar fi stat cu totul altfel și ar fi intrat și ea în bucluc.

— Îmi pare rău, doamnă Rivers. E vina mea. Nu o mai văzusem pe Tish de câteva săptămâni și aveam multe de vorbit. Aveam multe să-i spun și am stat în oraș până târziu.

— Aveați de vorbit, deci?

El n-a ezitat, nu și-a lăsat privirea în pământ.

— Vrem să ne căsătorim. De-aia am ținut-o în oraș atât de mult.

S-au privit una pe cealaltă.

— O iubesc pe Tish. De-aia m-am ținut departe atâta vreme. Ba chiar m-am văzut cu alte fete și am făcut tot felul de lucruri ca să mi-o scot din minte, a spus și m-a privit.

Și-a lăsat ochii în pământ.

— Dar mi-am dat seama că mă amăgeam. Nu o iubeam decât pe ea. Apoi m-a speriat gândul că poate s-ar

îndepărta sau că ar apărea altcineva în viața ei, așa că m-am întors. M-am întors în fugă. Și nu vreau să mai plec nicăieri. Mereu am iubit-o, știți asta. Și nu sunt băiat rău. Știți și asta. Și sunteți singura familie pe care am avut-o vreodată.

— De-aia nici nu înțeleg de ce, dintr-odată, îmi spui doamna Rivers, i-a spus și apoi s-a uitat către mine. Mda. Sper că-ți dai seama, domnișoară, că ai doar optsprezece ani.

— Cu argumentul ăsta n-ajungi prea departe! Se presupune că sora mai mare se mărită prima. Dar în casa asta n-am respectat niciodată obiceiurile, a spus soră-mea și a turnat cafea.

— Ce părere ai despre toate astea? a întrebat-o Sharon.

— Eu? Sunt încântată să scap de obrăznicătura asta mică. N-am suportat-o niciodată. N-am înțeles niciodată ce vedeți toți la ea, jur, a spus așezându-se la masă și zâmbind. Ia niște zahăr, Fonny, o să-ți prindă bine, crede-mă, dacă vrei într-adevăr să te legi la cap cu surioara mea dulce, dulce.

Sharon a strigat din ușa bucătăriei:

— Joe, hai încoace! Ne-a lovit năpasta! Hai, vorbesc serios!

Fonny m-a luat de mână.

Joseph a intrat în bucătărie, în papuci de casă, niște reiați vechi și un tricou. Mi-am dat seama că nimeni nu dormise în casa asta. Joseph m-a văzut mai întâi pe mine. Chiar n-a văzut pe altcineva. Și, cum era furios și ușurat în același timp, și-a controlat tonul.

— Aș vrea să-mi spui, domnișoară, ce-ai avut în cap s-ajungi acasă la ora asta. Dacă vrei să pleci de-acasă, pleacă de-acasă, înțelegi ce zic? Dar cât stai în casa mea, trebuie să ai respect. M-ai auzit?

Apoi l-a văzut pe Fonny și Fonny mi-a dat drumul la mână și s-a ridicat.

— Domnule Rivers, vă rog, n-o certați pe Tish. A fost

vina mea. Eu am ținut-o în oraș. Trebuia să vorbesc cu ea. Vă rog, domnule Rivers, vă rog! Am cerut-o în căsătorie. Asta am făcut atâtea ore. Vrem să ne căsătorim. De-aia sunt aici. Sunteți tatăl ei. O iubiți. Și știu că v-ați dat seama, trebuie să vă fi dat seama, că și eu o iubesc. Am iubit-o toată viața. Știți asta. Și dacă n-aș iubi-o, n-aș fi acum aici, nu? Aș fi lăsat-o în fața blocului și aș fi dispărut din nou. Știu că poate vreți să mă loviți. Dar o iubesc. E tot ce pot să vă spun.

Joseph l-a privit.

— Câți ani ai tu?

— Am douăzeci și unu de ani, domnule.

— Crezi că ești suficient de mare să te însori?

— Nu știu, domnule. Dar sunt suficient de mare să știu pe cine iubesc.

— Așa crezi tu?

Fonny s-a îndreptat de umeri.

— Sunt sigur.

— Și cum vrei s-aduci o pâine pe masă?

— Dumneavoastră cum ați adus?

Acum noi, femeile, nu mai făceam parte din discuție și știam asta. Ernestine i-a pus cafea lui Joseph și i-a dat ceașca.

— Ai o slujbă?

— Ziua lucrez la o firmă de mutări și noaptea sculpez. Sunt sculptor. Știm că nu va fi ușor. Dar sunt un artist adevărat. Și o să fiu un artist foarte bun, poate chiar unul genial.

S-au privit unul pe celălalt.

Joseph a ridicat ceașca de cafea fără s-o privească și a sorbit fără s-o guste.

— Deci, stai să ne înțelegem. Tu ai cerut-o de nevastă pe fiica mea și ea a spus...

— Da, a zis Fonny.

— Și ai venit aici să mă anunți sau să-mi ceri voie?

— Ambele, domnule.

— Dar n-ai niciun fel de...

— Siguranță, a spus Fonny.

Cei doi bărbați s-au măsurat din priviri. Joseph a lăsat pe masă ceașca de cafea. Fonny nu se atinsese de cafeaua lui.

— Tu ce-ai face în locul meu? a întrebat Joseph.

Simțeam că Fonny tremură. M-a atins ușor pe umăr, apoi s-a îndepărtat.

— Mi-aș întreba fiica. Dacă vă spune că nu mă iubește, o să plec și nu vă mai deranjez niciodată.

Joseph l-a privit îndelung pe Fonny, o privire în care scepticismul capitula în fața unei tandreți resemnate, a unei ogindiri. Părea că vrea să-l lovească pe Fonny, părea că vrea să-l ia în brațe.

Apoi Joseph m-a privit.

— Îl iubești? Vrei să te măriți cu el?

— Da.

Nu știam că vocea mea putea suna atât de straniu. Apoi am spus:

— Da. Da. Sunt fiica ta și fiica mamei și știi foarte bine că la mine Nu e Nu și Da e Da. Iar Fonny a venit să-ți ceară voie și îl iubesc pentru asta. Și îmi doresc foarte mult să ne dai voie să ne căsătorim, pentru că te iubesc. Dar nu cu tine mă mărit. Mă mărit cu Fonny.

Joseph s-a așezat.

— Când?

— Imediat ce strângem un ban, a spus Fonny.

— Fiule, tu și cu mine trebuie să discutăm puțin în cealaltă cameră, a zis Joseph.

Așa că au ieșit din bucătărie, iar noi n-am spus nimic. Nu era nimic de spus. Doar mama a spus după o clipă:

— Ești sigură că-l iubești, Tish? Ești sigură?

— Mami, de ce mă întrebi asta?

— Pentru că spera în secret că o să te căsătorești cu guvernatorul Rockefeller, a spus Ernestine.

Pentru o clipă, mama a privit-o aspru, apoi a început să râdă. Fără să-și dea seama sau fără să vrea, Ernestine era foarte aproape de adevăr: nu un adevăr la propriu, dar

un adevăr: visul siguranței e greu de ucis.

— Știi foarte bine că scofâlcitul ăla e prea bătrân pentru mine, am spus.

Sharon a râs din nou.

— El nu se vede așa. Dar bănuiesc că n-aș suporta felul în care te-ar vedea pe tine. Așa că am închis subiectul. O să te măriți cu Fonny. Dacă mă gândesc mai bine - a făcut o pauză și într-un fel nu mai era Sharon, mama mea, ci altcineva, dar acel altcineva era chiar mama mea, Sharon -, sunt chiar mulțumită.

S-a rezemat de spătarul scaunului, cu brațele încrucișate la piept, întorcându-și privirea, făcând planuri.

— Da. E onest. E bărbat.

— Nu e încă bărbat, dar va fi, de-aia stai aici, încercând să nu plângi. Pentru că asta înseamnă că fiică-ta cea mică va deveni femeie curând, a spus Ernestine.

— Mai taci din gură, îmi doresc din suflet să te măriți, ca eu să *te* înnebunesc de cap, nu invers, a spus Sharon.

— Ți-ar fi și dor de mine, dar nu cred că o să mă mărit vreodată. Unii oameni se căsătoresc și alții nu, știi, mamă? a răspuns imediat Ernestine.

S-a ridicat, s-a plimbat puțin prin încăpere și s-a așezat din nou. Le puteam auzi vocile lui Fonny și lui Joseph din camera cealaltă, dar nu puteam auzi ce zic și ne străduiam foarte tare să nu auzim. Așa sunt bărbații, uneori trebuie lăsați în pace.

Mai ales dacă ajungi să înțelegi că, dacă stau închiși împreună într-o cameră, în care poate nu și-ar dori să fie, o fac pentru că se simt responsabili pentru femeile de lângă ei.

— Pot înțelege asta, a spus Sharon foarte ferm, neclintită.

— Singura problemă e că uneori ți-ar *plăcea* să aparții cuiva, a spus Ernestine.

— Dar e înspăimântător să aparții cuiva, am spus, fără să-mi dau seama că aveam s-o spun.

Și poate că până în momentul în care m-am auzit rostind-o, că nu-mi dădusem seama că e adevărat.

— Oricum o dai, tot nu-i bine, a spus Ernestine zâmbind.

Joseph și Fonny s-au întors din cealaltă cameră.

— Sunteți nebuni amândoi, dar n-am ce să vă fac, a spus Joseph.

L-a privit pe Fonny. A zâmbit blând și sceptic. Apoi m-a privit pe mine.

— Dar Fonny are dreptate, la un moment dat tot trebuia să vină cineva să te ia. Doar că nu credeam că o să se întâmple așa curând. Dar, așa cum spune Fonny și e adevărat, ați fost mereu împreună, de când erați mici. Și nu mai sunteți copii.

L-a luat pe Fonny de mână și l-a adus lângă mine, apoi m-a luat de mână și pe mine și m-a ridicat în picioare. Mi-a pus mâna în mâna lui Fonny.

— Să aveți grijă unul de altul. O să vă dați seama că nu e doar un fel de a spune, a zis.

Fonny avea lacrimi în ochi. L-a sărutat pe tata pe obraz. Mi-a dat drumul la mână. S-a îndreptat către ușa.

— Trebuie să mă duc acasă să-i spun lui tata.

S-a schimbat la față, m-a privit și m-a sărutat peste spațiul care ne despărțea.

— O să se bucure foarte mult. Ne întoarcem în jur de șase, bine? i-a spus lui Joseph, deschizând ușa.

— Bine, a răspuns Joseph cu un zâmbet larg.

Fonny a ieșit. Peste două-trei zile, marți sau miercuri, am mers din nou în centru și am început să căutăm serios un apartament.

Și asta n-avea să fie ca celelalte ieșiri în oraș.

Luni, domnul Hayward era la birou, așa cum spusese. Am ajuns în jur de șapte și un sfert, împreună cu mama.

Domnul Hayward are cam treizeci și șapte de ani, ochi câprui blânzi și părul șaten și rar. Este foarte, foarte înalt, și e solid; e destul de drăguț sau pare destul de drăguț, dar nu mă simt în largul meu în preajma lui. Nu

știu dacă e corect să-l învinovățesc pentru asta. De la o vreme nu mă simt în largul meu în preajma nimănui. Și cu siguranță n-aș putea să mă simt în largul meu în preajma unui avocat.

Când am intrat, s-a ridicat și a poftit-o pe mama pe scaunul mare, pe mine, pe cel mic și s-a așezat din nou la birou.

— Ce faceți azi, doamnelor? Doamnă Rivers? Ce faci, Tish? Ai fost să-l vezi pe Fonny?

— Da, la șase.

— Și cum e?

Asta mi s-a părut mereu o întrebare prostească. Cum să fie un om care se luptă să iasă din închisoare? Dar trebuia să mă forțez să remarc că, dintr-un alt punct de vedere, era o întrebare importantă. În primul rând, era întrebarea cu care trăiam; în al doilea rând, să știe cum era Fonny putea conta foarte mult pentru domnul Hayward, îl putea ajuta la caz. Dar detestam să-i spun domnului Hayward orice despre Fonny. Erau atât de multe lucruri pe care consideram că ar fi trebuit să le știe deja. Dar poate că eram nedreaptă din nou.

— Hai să spunem așa, domnule Hayward: urăște să fie acolo, dar încearcă să nu lase ca asta să-l distrugă.

— Când o să-l scoatem de acolo? a întrebat mama.

Domnul Hayward s-a uitat la mama și apoi la mine și a zâmbit – un zâmbet dureros, de parcă tocmai primise un șut în testicule.

— După cum știți, doamnelor, e un caz foarte dificil, a spus.

— De-aia v-a angajat sora mea pe dumneavoastră, am spus.

— Și începeți să credeți că poate n-a avut încredere în cine trebuia?

Încă zâmbea. Și-a aprins un trabuc.

— Nu, n-aș zice asta.

N-aș fi îndrăznit să spun așa ceva, cel puțin nu încă, pentru că mă temeam că va trebui să caut alt avocat, care

ar fi putut să fie și mai rău.

— Ne plăcea să-l avem în preajmă pe Fonny și ne e dor de el, a spus mama.

— Pot înțelege asta, firește, și fac tot ce-mi stă în putere să vi-l aduc înapoi, cât se poate de repede. Dar, după cum bine știți, cea mai mare problemă e cauzată de refuzul doamnei Rogers de a-și schimba declarația. Și acum a dispărut.

— A dispărut? Cum e posibil să fi dispărut? am strigat.

— Tish, acesta este un oraș foarte mare, este o țară foarte mare, și chiar o lume foarte mare. Oamenii chiar dispar. Nu cred că a ajuns foarte departe, cu siguranță nu-și permite o călătorie foarte lungă. Dar e posibil ca familia ei s-o fi trimis înapoi în Puerto Rico. În orice caz, ca s-o găsesc, o să am nevoie de un detectiv particular și...

— Și asta înseamnă bani, a spus mama.

— Din păcate, a spus domnul Hayward.

M-a privit prin fumul trabucului: o privire stranie, răbdătoare, surprinzător de îndurerată.

Mă ridicasem; acum m-am așezat.

— Târfa aia nenorocită, am zis, târfa aia nenorocită.

— Câți bani? a întrebat mama.

— Încerc să obțin un preț cât mai bun, dar detectivii particulari sunt scumpi fiindcă au motive să fie, și mă tem că ei știu asta. Dacă avem noroc, o găsim pe doamna Rogers în câteva zile sau săptămâni, dacă nu... - a ridicat din umeri - ei bine, momentan, hai să presupunem c-o să avem noroc, a zâmbit el copilărește, timid.

— Puerto Rico, a zis mama aspru.

— Nu știm dacă s-a întors acolo, dar e o probabilitate foarte mare. În orice caz, ea și soțul ei au dispărut acum câteva zile din apartamentul lor de pe Strada Orchard, fără să lase vreo adresă. Nu am reușit să luăm legătura cu alte rude, mătuși sau unchi, care, după cum bine știți, n-au fost niciodată prea cooperanți.

— Dar nu dă rău pentru ea să dispară în felul ăsta?

Este principalul martor în cazul ăsta.

— Da, dar este o femeie tulburată și ignorantă din Puerto Rico, care suferă de pe urma unui viol. Așa că nu e de neînțeles comportamentul ei. Înțelegeți ce vreau să spun?

M-a privit și vocea i s-a schimbat.

— Și este doar unul dintre martorii-cheie ai acestui caz. Ați uitat de declarația polițistului Bell, el a făcut identificarea cu adevărat competentă a violatorului. El este cel care jură că l-a uâzut pe Fonny fugind de la locul faptei. Și sunt de părere poate vă amintiți că am mai vorbit despre asta – că declarația lui este cea pe care doamna Rogers o repetă continuu.

— Dacă l-a văzut pe Fonny la locul faptei, de ce a așteptat să vină și să-l ia din *casă*?

— Tish, Tish, m-a întrerupt mama. Ca să înțeleg și eu, vreți să spuneți că acel polițist Bell îi spune ce să zică? Asta vreți să spuneți?

— Da, a spus domnul Hayward.

M-am uitat la el. M-am uitat în jur. Eram foarte aproape de centru, pe lângă Broadway, nu departe de biserica Trinity. Biroul era din lemn închis la culoare, foarte șlefuit și lăcuit. Era lat, pe el erau două telefoane, pe unul din ele tot licărea un becuțel. Hayward l-a ignorat. Mă privea. Pe pereți erau trofee și diplome și o fotografie mare cu Hayward senior. Pe birou erau două fotografii înrămate. Una cu soția, care zâmbea, și cealaltă cu băiețelii lui. Eu n-aveam nicio legătură cu această încăpere.

Cu toate astea, eram aici.

— Vreți să spuneți că nu există nicio cale de a afla adevărul în acest caz?

— Nu. Nu asta spun. La un caz nu adevărul contează. Contează cine câștigă.

Și-a reaprins trabucul. Fumul a umplut încăperea.

— Nu vreau să spun că mă îndoiesc de adevăr. Dacă n-aș crede că Fonny e nevinovat, n-aș fi luat cazul. Știu câte ceva despre polițistul Bell, care e un rasist și un

mincinos - i-am spus asta în faţă, aşa că sunteţi libere să mă citaţi de câte ori doriţi - şi ştiu câte ceva şi despre procurorul general care se ocupă de caz şi care e şi mai rău. Acum: tu şi Fonny susţineţi că eraţi împreună, în camera de pe Strada Bank, cu un vechi prieten, Daniel Carty. După cum vă puteţi închipui, declaraţia ta e egală cu zero, iar Daniel Carty tocmai a fost reţinut de procuratură incommunicado³. Nu mi-au dat voie să-l văd, a spus el atent.

S-a ridicat şi s-a dus la fereastră.

— Ceea ce fac ei este ilegal, dar, după cum ştii, Daniel are cazier. Evident, încearcă să-l facă să-şi schimbe declaraţia. Şi - nu ştiu sigur, dar aş putea pune pariu - de aceea a dispărut şi doamna Rogers.

S-a întors la birou şi s-a așezat.

— Aşa că... asta e situaţia. O să uşurez lucrurile cât pot. Dar în continuare va fi foarte greu, a spus ridicând privirea către mine.

— Cât de repede aveţi nevoie de bani? a întrebat mama.

— Am demarat deja procedurile de localizare a femeii. O să am nevoie de bani cât de repede. O să oblig procuratura să mă lase să-l văd pe Daniel Carty, dar o să-mi pună beţe-n roate cât pot de mult...

— Deci încercăm să tragem de timp, a spus mama.

— Da, a răspuns el.

Timp: cuvântul mi-a răsunat în cap precum clopotele de la biserică. Fonny petrecea timp după gratii. Timp de şase luni îl țin în pântec, apoi copilul nostru va veni pe lume. Undeva în timp, eu şi Fonny ne cunoscuserăm; undeva în timp, ne iubiserăm; undeva, în afara timpului, dar acum, la mila timpului, ne iubeam.

Undeva în timp, Fonny se plimba într-o celulă, cu părul din ce în ce mai încâlcit. Undeva în timp, îşi scărpină barba, aspră şi crescută; undeva în timp, îşi atingea braţul

³ Tip de arest care presupune ca deţinutul să nu intre în contact cu nicio persoană din afara închisorii în afară de avocatul său. (n.t.)

lipicios, tânjind după o baie. Undeva în timp, încerca să se regăsească știind că era mințit cu consimțământul timpului. Într-un alt timp, se temuse de viață: acum, se temea de moarte – undeva în timp. Se trezea în fiecare dimineață cu imaginea lui Tish sub pleoape și adormea în fiecare noapte simțind-o pe Tish în stomac. Acum trăia cu răgetul, duhoarea, frumusețea și oroarea a nenumărați bărbați și fusese aruncat în acest infern într-o clipită.

Timpul nu putea fi cumpărat. Singura monedă pe care o accepta timpul era viața. Stând pe rezemătoarea de piele a scaunului din biroul domnului Hayward, am privit pe fereastra uriașă până în depărtare, pe Broadway, și-am început să plâng.

— Tish, a spus Hayward deznădăjduit.

Mama a venit și m-a luat în brațe.

— Liniștește-te. Liniștește-te, a spus.

Dar nu mă puteam opri. Părea că n-o vom găsi niciodată pe doamna Rogers, că Bell nu-și va schimba niciodată declarația, că Daniel va fi bătut până când și-o schimba pe a lui. Fonny avea să putrezească în închisoare, Fonny avea să moară acolo, iar eu, eu nu puteam trăi fără Fonny.

— Tish, acum ești femeie. Trebuie să fii femeie. Suntem într-o situație foarte grea, dar, dacă te gândești mai bine, nu e nimic nou. Și tocmai acum, fata mea, nu trebuie să renunți. Nu poți să renunți. Trebuie să-l scoatem pe Fonny de acolo. Nu-mi *pasa* ce trebuie să facem pentru asta, înțelegi ce spun? Deja durează de prea multă vreme. Acum, gândește-te altfel la asta sau, dacă nu, o să te îmbolnăvești. Nu te poți îmbolnăvi acum, știi asta. Prefer să-l omoare statul decât să-l omori tu. Așa că haide, o să-l scoatem de-acolo.

S-a îndepărtat de mine. M-am șters la ochi. S-a întors către Hayward.

— Aveți cumva vreo adresă din Puerto Rico?

— Da.

A scris-o pe o bucată de hârtie și i-a dat-o mamei.

— Trimitem pe cineva acolo săptămâna asta.

Mama a împăturit-o și a băgat-o în geantă.

— Cât de repede credeți că-l veți putea vedea pe Daniel?

— Am de gând să-l văd mâine, dar va trebui să trag tot felul de sfori.

— Faceți tot ce e nevoie, a spus mama.

S-a întors către mine.

— Ne punem capetele la contribuție acasă, domnule Hayward, și rezolvăm cumva. O să vă sune Ernestine mâine dimineață, bine?

— În regulă. Vă rog să o salutați din partea mea.

Și-a lăsat trabucul și mi-a pus o mână greoaie pe umăr.

— Draga mea Tish, mai rezistă puțin. Mai rezistă. Îți jur că o să câștigăm, că Fonny o să fie liber. Nu o să fie ușor. Dar nici atât de imposibil cum ți se pare azi.

— Așa, explicați-i, a zis mama.

— De fiecare dată când mă duc la Fonny, mai întâi întreabă de tine. Și eu îi spun mereu: Tish e bine. Și se uită la fața mea să vadă dacă îl mint. Eu nu prea știu să mint. O să mă duc mâine să-l văd. Deci ce-i spun?

— Spuneți-i că sunt bine, am zis.

— Crezi că poți zâmbi puțin pentru noi? Ca să meargă cu mesajul. Aș putea să-ți iau zâmbetul cu mine. Lui Fonny i-ar plăcea asta.

Am zâmbit și a zâmbit și el, și pentru prima dată între noi s-a întâmplat ceva uman. A luat mâna de pe umărul meu și s-a întors către mama.

— I-ați putea spune lui Ernestine să mă sune în jur de zece sau chiar mai devreme, dacă se poate? Altfel, e posibil să nu mă poată găsi înainte de șase.

— Sigur. Și vă mulțumim mult, domnule Hayward.

— Știți ce? Mi-ar plăcea să nu mă mai domniți.

— Bine. Hayward. Poți să-mi spui Sharon.

— Așa o să fac. Și sper să ne împrietenim după toate astea.

— Cu siguranță. Mulțumim din nou. La revedere, a spus mama.

— La revedere! Nu uita ce ți-am spus, Tish.

— Nu, promit. Spuneți-i lui Fonny că sunt bine.

— Așa te vreau. Sau, mai bine zis, așa te vrea Fonny, a spus arătând mai copilăros ca niciodată.

A zâmbit și ne-a deschis ușa.

— La revedere, a zis.

— La revedere, am răspuns.

Într-o sâmbătă după-amiază Fonny se plimba pe Seventh Avenue când s-a întâlnit cu Daniel. Nu se mai văzuseră de când erau la școală.

Timpul nu-l ajutase cu nimic pe Daniel. Era tot mare, negru și zgomotos; la douăzeci și trei de ani - e puțin mai mare decât Fonny -, cunoscuții îl cam ocoleau. Așa că s-au îmbrățișat pe stradă - după o clipă de șoc și bucurie sincere hohotind de râs, lovindu-se în joacă, din nou copii, și, deși lui Fonny nu-i plac barurile, s-au așezat în cel mai apropiat și și-au luat două beri.

— Ce tare! Ce mai faci?

Nu știu care dintre ei a pus întrebarea sau care dintre ei a pus primul întrebarea, dar parcă le văd fețele.

— De ce mă întrebi pe mine, frate?

— Pentru că, așa cum se spune despre Everest, ești acolo.

— Unde?

— Serios, frate, cum te descurci?

— Îmi rup spinarea pentru evreul de la Confecții, împing o liză, frate, prin lifturi.

— Ce fac ai tăi?

— Tata a murit, frate, acu' ceva timp. Dar noi stăm tot acolo, eu și mama. Se chinuie rău cu varicele. Deci...

Daniel a lăsat ochii în paharul cu bere.

— Ce faci, omule, adică acum?

— Adică în secunda asta?

— Adică ai planuri, frate, sau poți să vii la mine să mai stăm de vorbă? Adică acum?

— Nu fac nimic.

Fonny a dat berea pe gât și a plătit.

— Hai. Avem bere la mine. Hai. O mai ții minte pe Tish?

— Tish?

— Da, Tish. Slăbănoaga de Tish. Fata *mea*.

— Slăbănoaga de Tish?

— Da. E tot fata mea. O să ne căsătorim, frate. Hai să-ți arăt bârlogul meu. O să ne facă ceva de mâncare, hai, ți-am zis că avem bere la mine.

Și, deși n-ar fi trebuit să cheltuiască, l-a băgat pe Daniel într-un taxi și au mers pe Strada Bank, unde eu nu-i așteptam. Dar Fonny nu-și încăpea în piele de bucurie, jubila, și adevărul e că l-am recunoscut pe Daniel după sclipirea din ochii lui Fonny. Și pentru că timpul nu îl ajutase: am văzut în ce măsură fusese terfelit. Și asta nu pentru că sunt foarte perspicace, ci pentru că îl iubesc pe Fonny. Nici iubirea, nici teroarea nu orbește: indiferența orbește. Și nu puteam fi indiferentă la Daniel, pentru că am văzut pe fața lui Fonny cât de minunat i se părea că, în mod miraculos, a pescuit un prieten din apele tulburi ale trecutului.

Dar asta însemna că trebuia să ies la cumpărături, așa că am ieșit și i-am lăsat singuri. Aveam un pick-up. Când am ieșit, Fonny a pus Compared To What și Daniel stătea pe podea și bea bere.

— Deci chiar vă căsătoriți? a întrebat Daniel, melancolic și ironic deopotrivă.

— Da, ne căutăm un loc al nostru, ne uităm după o mansardă, c-ar fi singura chestie care nu ne-ar aduce la sapă de lemn, știi, și în felul ăsta aș putea să muncesc fără s-o scot din minți pe Tish. Camera asta nu e suficient de mare nici pentru unul, dar pentru doi, și am toate materialele aici și la subsol.

A rulat un cui pentru el și pentru Daniel care stătea în fața lui.

— Au mansarde goale peste tot în East Side, frate, și

nimeni nu vrea să le închirieze, decât ciudații ca mine. Sunt niște cotețe, unele n-au nici toaletă. Așa că te-ai gândi că nu e mare scofală să găsești o mansardă.

A aprins țigara, a tras un fum și i-a dat-o lui Daniel.

— Dar, frate, țării ăsteia chiar nu-i plac negrii. Ne detestă în așa hal că mai degrabă ar închiria unui lepros. Jur.

Daniel a tras din țigară și i-a dat-o înapoi lui Fonnybătrâne obosite care-și pupa câinii!⁴ se auzea de la pick-up -, care a tras un fum, a luat o gură de bere și i-a dat-o înapoi.

— Câteodată eu și Tish mergem împreună, altă dată se duce ea singură, altă dată mă duc eu. Dar e mereu aceeași poveste, frate.

S-a ridicat.

— Și-acum nu mai pot s-o las pe Tish să se ducă singură, înțelegi? Săptămâna trecută, am crezut că am făcut rost de un apartament, tipul ăla i-l promisese. Dar nu mă văzuse și pe mine. Și s-a gândit că uite o negresă singură, prin centru, caută o mansardă, e clar că avea de gând să i-o tragă. Credea că îi face ea avansuri, asta credea. Și Tish a venit să-mi spună atât de mândră și de fericită și ne-am dus amândoi acolo. Și când ăsta m-a văzut, a zis că a fost o mare neînțelegere, că nu poate închiria mansarda fiindcă îi vin o grămadă de rude din România, gen peste o juma' de oră, și că trebuie să le dea lor apartamentul. Căcat. Și i-am spus că mănâncă căcat și m-a amenințat că sună la poliție.

S-a ridicat și a luat țigara de la Daniel.

— Va trebui să încerc să găsesc o cale să strâng niște cașcaval, să plec din căcatul ăsta de țară.

— Și ce-ai de gând să faci?

— Nu știu încă. Tish nu știe să înoate, a spus Fonny.

I-a dat înapoi țigara lui Daniel și au izbucnit în râs.

— Poate ai putea să pleci tu primul, a spus Daniel

4 Tired old ladies kissing dogs!, vers din cântecul Compared to What, interpretat de Les McCann și Eddie Harris, (n.t.)

serios.

Țigara și discul se terminaseră.

— Nu, nu cred că vreau asta. Mi-ar fi prea frică, a spus Fonny, în timp ce Daniel îl privea.

— Frică de ce? a întrebat Daniel, deși știa răspunsul la această întrebare.

— Frică, pur și simplu, a spus Fonny după un lung moment de tăcere.

— Frică de ce s-ar putea întâmpla cu Tish? a întrebat Daniel.

Un alt lung moment de tăcere. Fonny se uita pe fereastră. Daniel se uita la spatele lui Fonny.

— Da, a spus Fonny în cele din urmă. Mi-e frică de ce s-ar putea întâmpla cu amândoi dacă nu ne avem unul pe celălalt. Tish e de groază, frate, are încredere în toată lumea. Merge pe stradă și dă din fundulețul ăla al ei și e surprinsă când e vreunul care încearcă să sară pe ea. Ea nu vede ce văd eu.

Din nou s-a lăsat tăcerea, Daniel l-a privit și Fonny a spus:

— Știu că poate par un ciudat, dar am două lucruri în viața asta, frate: am lemnul și piatra și o am pe Tish. Dacă le pierd, sunt pierdut. Sunt sigur. Sunt cum sunt, frate. N-am cum să mă schimb, a spus întorcându-se spre Daniel.

Daniel s-a așezat pe saltea și s-a sprijinit de perete.

— Nu știu dacă ești atât de ciudat. Cred că ești norocos. Eu n-am nimic de genul ăsta. Îmi mai dai, moșule, o bere?

— Sigur, a spus Fonny și a mai adus două doze.

I-a dat una lui Daniel, care a luat o înghițitură mare înainte să zică:

— Abia am ieșit de la pârnaie, moșule. Doi ani.

Fonny n-a spus nimic, doar s-a întors și l-a privit.

Daniel n-a spus nimic, a mâi luat o gură de bere.

— Au spus - și încă mai spun - că am furat o mașină. Frate, nici măcar nu știu să conduc și am încercat să-mi conving avocatul - dar, de fapt, era avocatul lor, mă

înțelegi, lucra la stat – să dovedească asta, dar n-a făcut-o. Și, oricum, nu eram în nicio mașină când m-au săltat, dar aveam un pic de iarbă la mine.

Eram în fața blocului și au venit și m-au săltat. Pur și simplu, știi? Era cam doispe noaptea și m-au închis și a doua zi de dimineață m-au pus la perete într-un șir și cineva a zis *că eu* eram ăla care furase mașina, mașină pe care n-am văzut-o niciodată. Și, știi cum e, pentru că aveam iarbă la mine, mă închideau oricum, așa că au zis că, dacă pledez vinovat, îmi dau o sentință mai ușoară. Dacă nu pledam vinovat, cine știe câte-mi puneau în cârcă. Am fost singur, moșule, n-am avut pe nimeni, așa că am pledat vinovat. Doi ani!

S-a aplecat în față, privindu-l pe Fonny.

— Dar suna mult mai bine decât acuzația de posesie de marijuana.

S-a lăsat pe spate, a râs, a sorbit din bere și l-a privit din nou pe Fonny.

— N-a fost mai bine. I-am lăsat să se pișe pe mine, pentru că mi-era frică și am fost prost, și acum îmi pare rău.

S-a lăsat tăcere. Apoi a repetat:

— Doi ani!

— Te-au făcut, a zis Fonny.

— Da, a spus Daniel, după cea mai zgomotoasă și cea mai lungă tăcere pe care o trăiseră vreodată.

Când m-am întors, erau amândoi acolo, puțin încețoșați, iar eu n-am spus nimic și m-am îndreptat către chicineta minusculă fără să fac zgomot. Fonny a intrat o clipă după mine, m-a cuprins din spate și m-a sărutat pe gât. Apoi s-a întors la Daniel.

— De cât timp ai ieșit?

— Cam de trei luni.

S-a ridicat de pe saltea și s-a dus la fereastră.

— Frate, a fost rău, foarte rău. Și e rău și acum. Poate că m-aș simți altfel dacă aș fi făcut ceva și aș fi fost prins. Dar n-am făcut nimic. S-au jucat cu mine, frate,

pentru c-au putut. Și am noroc c-au fost doar doi ani, știi ce zic? Pentru că pot să facă ce vor cu tine. Tot *ce vor*. Și sunt câini, frate. Am înțeles la pârnaie despre ce vorbeau Malcolm și toți ăia. Albul tre' să fie diavolul. Sigur nu e om. Am văzut niște lucruri, moșule, o să le visez până mor.

Fonny i-a pus lui Daniel mâna pe umăr. Daniel a tresărit. I-au dat lacrimile.

— Știu, dar încearcă să nu te lași doborât. Acum ai ieșit, s-a terminat, ești tânăr, i-a spus Fonny cu blândețe.

— Frate, știu ce zici. Și apreciez. Dar ce nu știi tu și e cel mai rău lucru, frate, cel mai rău, e că te pot face să te caci pe tine de *frică*. Frică, frate. Frica.

Fonny n-a spus nimic. A rămas acolo, cu mâinile pe umerii lui Daniel.

Am strigat din bucătărie:

— Vă e foame, băieți?

— Da, suntem lihnii! Hai mai repede!

Daniel s-a șters la ochi, a venit în ușa bucătăriei și mi-a zâmbit.

— Mă bucur să te văd, Tish. N-ai pus niciun gram pe tine, așa e?

— Hai, ciocu' mic. Sunt slabă că sunt *săracă*.

— Atunci nu înțeleg de ce nu-ți alegi un bărbat bogat. Acum nici c-o să te mai îngrași vreodată.

— Dacă ești slab, poți să te miști mai repede, și când ești într-un loc strâmt, ai șanse mai mari să ieși de-acolo, Daniel. Dacă înțelegi ce vreau să zic.

— Pare că ai înțeles tot. Ai învățat toate astea de la Fonny?

— Am învățat *câteva* lucruri de la Fonny, dar am o minte ascuțită, nu te-a lovit până acum?

— Tish, m-au lovit atâtea că n-am avut când să te remarc.

— Nu ești singurul. Și nu te învinuiesc. Sunt atât de remarcabilă, că uneori trebuie să mă ciupec.

— Asta chiar mi-ar plăcea să văd. Unde? a râs Daniel.

— Atât e de remarcabilă că uneori trebuie să-i dau

câte o scatoalcă.

— Te și bate?

— Ce pot să fac? *Toată viața mea e disperare, dar nu mi pasă...*

Și dintr-odată cântăm:

Când mă ia în brațe, / Lumea chiar este frumoasă. /
N-are sens să spun. / Că voi pleca/ Pentru că mă voi
întoarce/ în genunchi, într-o zi/ Oricum ar fi iubitul meu, /
Sunt a lui/ Pentru totdeauna.⁵

Apoi am început să râdem. Daniel a devenit serios, introspectiv, dintr-odată, foarte distant.

— Săraca Billie, au bătut-o și pe ea în ultimul hal, a spus.

— Frate, trebuie s-o luăm pas cu pas, zi de zi. Dacă te gândești prea mult la asta, chiar că ești mâncat, rămâi blocat, a spus Fonny.

— Hai să mâncăm, am zis.

Am gătit ce știam că-i place lui Fonny: coaste de porc cu turte de mălai, orez și mazăre. Fonny a pus discul lui Marvin Gaye, What's Going On.

— Poate că Tish nu reușește să se îngrășe, dar tu cu siguranță nu scapi. Vă deranjează dacă trec pe la voi mai des, pe la aceeași oră?

— Ești liber să treci când vrei. N-o fi Tish prea frumoasă, dar se descurcă la tigaie, a spus Fonny amuzat și mi-a făcut cu ochiul.

— Mă bucur să aflu că am o utilitate, i-am spus, iar el mi-a făcut din nou cu ochiul și a mușcat dintr-o coastă.

Fonny mesteca și mă privea și într-o tăcere perfectă, fără să ni se miște un mușchi pe față, râdeam împreună. Râdeam din multe motive. Eram împreună, uniți, undeva unde nimeni nu ne putea ajunge, atinge. Eram fericiți chiar și pentru că avem suficientă mâncare pentru Daniel, care

⁵ în original: When he takes me in his arms,/The world is bright, all right./ What's the difference if I say I'll go away/ When I know I'll come back/ On my knees someday/ For, whatever my man is/I am his, / Forevermore! Versuri din cântecul My Man, interpretat de Barbra Streisand, (n.t.)

mesteca liniștit, fără să știe că râdeam, dar care simțea că ni se întâmplase ceva minunat, ceea ce însemna că se întâmplau lucruri minunate și că poate ceva minunat avea să i se întâmple și lui. E grozav să poți ajuta un om să aibă sentimentul ăsta.

Daniel a stat la noi până la miezul nopții. Îi era puțin teamă să plece, să iasă pe străzile alea, iar Fonny și-a dat seama de asta și l-a condus până la metrou. Daniel care nu își putea părăsi mama, dar care-și dorea libertatea de a lua viața în piept și, totodată, era terifiat de ceea ce viața i-ar fi putut oferi, era terifiat de libertate și se zbătea ca prins într-un laț. Iar Fonny, care era mai mic decât el, se zbătea să fie mai în vârstă ca să-și ajute prietenul să atingă izbăvirea. Oare Dumnezeuul meu nu l-a izbăvit pe Daniel? Și atunci de ce nu-i izbăvește pe toți. Cântecul e vechi, întrebarea, fără răspuns.

Când se plimbau în acea seară, și în multe alte seri după aceea, Daniel a încercat să-i spună lui Fonny ceva despre ce i se întâmplase în închisoare. Uneori, era la noi și auzeam și eu, alteori, el și Fonny erau singuri. Uneori, Daniel plângea când vorbea, alteori Fonny îl strângea în brațe. Alteori, eu îl strângeam în brațe. Daniel rupea cuvintele din el, le împingea, le smulgea și le scotea afară cu sângele și carnea lui, le smulgea din el ca un om care încerca să se vindece:

— La început nu știi ce ți se întâmplă. Habar n-ai. Au venit și m-au luat din fața blocului și m-au percheziționat. Când m-am gândit mai târziu, mi-am dat seama că nu știu exact *de ce*. Eram mereu în fața blocului, eu și tovarășii mei, și ăștia treceau mereu pe-acolo și deși eu nu eram niciodată pe nimic, știau că vreunul dintre băieți trebuia să fi luat ceva, știau, o știau. Și îi vedeau pe băieți că dau din cap și se agită. Cred că le plăcea asta. Când m-am gândit la asta mai târziu, mi-am spus: nenorociților ăstora chiar le plăcea treaba asta. Se duceau la secție și raportau: totul e în regulă, domnule. Câteodată mergeam cu denlerul când își făcea turele și distribuia tot. Dar în seara aia eram doar

eu, mă pregăteam să intru-n casă și au oprit mașina, au zbierat la mine, m-au împins în scară și m-au căutat până la piele. Știți cum fac.

Eu nu știam. Dar Fonny a aprobat din cap, cu fața neclintită, cu privirea întunecată.

— Și tocmai ce-mi luasem niște iarbă și o pusesem în buzunarul de la spate. Și-au scos-o din buzunar, frate, și *adoră* să te pipăie pe cur, și-au pasat iarba de la unul la altul, mi-au pus cătușele și m-au băgat în mașină. Și nu mi-am dat seama că o să se ajungă la asta, poate pentru că eram puțin hicih, poate că nu am avut timp să gândesc, dar, moșule, când mi-au pus cătușele, m-au scos din bloc și m-au băgat în mașină, și-apoi când a pornit mașina, voiam s-o strig pe mama. Și apoi a început să mi se facă frică, pentru că mama abia se descurcă singură și și-ar fi făcut griji pentru mine și nimeni nu știa unde eram. M-au dus la secție și m-au încălțat c-o acuzație de posesie de droguri și au luat tot ce-aveam pe mine, iar eu am întrebat: pot să dau un telefon? Și-apoi mi-am dat seama că nu prea aveam pe cine să sun în afară de mama, și pe cine-ar fi putut ea să sune la ora aia din noapte? Am sperat că dormea, știi, că s-a gândit că stau pe-afară până târziu și am sperat că până dimineată, când și-ar fi dat seama că nu eram acolo, m-o gândi la o soluție. M-au băgat în celula asta minusculă cu alți cinci sau șase tipi care dădeau din cap și se băseau, și stăteam acolo și încercam să îmi adun gândurile. Ce căcat era să fac? N-aveam pe cine să sun, chiar nu, în afară, poate, de evreul ăla pentru care lucram, e un tip destul de ca lumea, dar, moșule, nu-nțelegea el așa ceva. Încercam să-mi dau seama pe cine să pun s-o sune pe mama, pe cineva calm, care ar fi putut s-o calmeze și pe ea, cineva care-ar fi putut *face* ceva. Dar nu-mi venea nimeni în minte. A venit dimineata și ne-au băgat în dubă. Era jegosul ăla alb pe care-l săltaseră de pe Bowery, cred, care-și vomitase pe tot pieptul, care se uita-n pământ și cânta. Nu prea știa să cânte, dar putea ca dracu'. Și am fost ușurat că nu eram pe nimic, moșule, că unul dintre

băieți a început să geamă, să își încrucișeze brațele în jurul corpului și transpirația îi șiroia ca la nebuni. Nu eram cu mult mai mare decât el și mi-aș fi dorit să îl pot ajuta, dar știam că nu pot face nimic. Și m-am gândit: gaborii care l-au băgat în dubă știau că tipului ăstuia nu-i e bine. Știu că știau. Nu trebuia să fie acolo, și era doar un puștan. Dar nenorociții care-l băgaseră în duba aia, frățioare, au terminat în pantaloni când l-au vârat acolo. Nu cred că e niciun alb în țara asta căruia să i se scoale puia dacă n-aude un negru gemând de durere. Ajunseserăm și încă nu mă puteam gândi pe cine-aș fi putut să sun. Voiam să mă cac și voiam să mor, dar știam că nu puteam face niciuna, nici alta. M-am gândit că or să mă lase să mă cac când se pregătesc, până una-alta trebuia să mă țin și era prostesc din partea mea să vreau să mor pentru că mă puteau omorî oricând și poate că aveam să mor chiar în ziua aia. Înainte să mă cac. Și-apoi m-am gândit din nou la mama. Știam că deja era îngrijorată.

Uneori, Fonny îl strângea în brațe, alteori eu. Iar alteori, stătea lângă fereastră cu spatele la noi.

— Nu pot să vă spun prea multe despre asta, poate că sunt multe rahaturi pe care n-o să pot niciodată să le spun nimănui. Mă săltaseră pentru treaba cu iarba și mă reținuseră pentru treaba cu mașina. Mașina pe care n-o văzusem încă. Probabil că aveau nevoie de un hoț de mașini în ziua aia. Chiar aș vrea să știu a cui o fi fost mașina. Sper, totuși, să nu fi fost mașina vreunui negru.

Uneori, Daniel zâmbea, alteori se ștergea la ochi. Mâneam și beam împreună. Daniel încerca din răspuțuri să treacă peste ceva, ceva de nerostit, încerca pe cât de mult poate încerca un om. Și uneori, eu îl strângeam în brațe, alteori, Fonny, nu ne avea decât pe noi.

În marțea de după luna în care mersesem la Hayward, m-am dus să-l văd pe Fonny la vizita de la ora șase. Nu-l mai văzusem niciodată atât de supărat.

— Ce dracu' facem cu doamna Rogers? Unde puia mea s-a dus?

— Nu știu, dar o s-o găsim.

— Și cum aveți de gând s-o găsiți?

— O să trimitem pe cineva în Puerto Rico. Credem că acolo s-a dus.

— Și dacă s-a dus în Argentina? Sau în Chile? Sau în China?

— Fonny, te rog. Cum ar fi putut ajunge atât de departe?

— Ei pot să-i dea bani să plece oriunde.

— Cine?

— Procurorii, cine altcineva?

— Fonny!

— Nu mă crezi? Nu-i crezi în stare?

— Nu cred că au făcut asta.

— De unde o să faceți rost de bani s-o găsiți?

— Muncim cu toții, cu toții.

— Da, tata lucrează la confecții, tu la magazin și tatăl tău în port...

— Fonny, ascultă-mă!

— Ce s-ascult? Ce căcat facem cu avocatul ăla? Îl doare-n cur de mine, îl doare-n cur de toți. Vrei să putrezesc aici? Ai idee ce se întâmplă aici? Ai idee ce mi se întâmplă mie, mie, mie aici?

— Fonny. Fonny. Fonny.

— Iartă-mă, iubita mea. N-am nimic cu tine. Îmi pare rău, te iubesc, Tish. iartă-mă.

— Și eu te iubesc, Fonny. Te iubesc.

— Ce face copilul?

— Crește. De luna viitoare începe să se vadă.

Ne-am privit.

— Scoate-mă de-aici, iubita mea. Te rog.

— Promit, promit, promit!

— Nu plânge. Îmi pare rău că am țipat. Nu țipam la tine, Tish.

— Știu.

— Te rog, nu mai plânge. Te rog, nu mai plânge. Nu e bine pentru copil.

- Bine.
- Zâmbești puțin?
- E bine-așa?
- Hai, că poți mai mult.
- E mai bine-acum?
- Da, hai dă-mi un pupic.

Am sărutat sticla. Și el a sărutat sticla.

- Mă mai iubești?
- O să te iubesc mereu, Fonny.

— Te iubesc. Mi-e dor de tine. Mi-e dor de tot ce ești tu, mi-e dor de tot ce-aveam împreună, mie dor să ne plimbăm și să vorbim și să facem dragoste. Iubita mea, scoate-mă de aici.

- O să te scot, mai rezistă puțin.
- Promit. Pe curând.
- Pe curând.

L-a urmat pe gardian în inimaginabilul infern, iar eu m-am ridicat în picioare, cu genunchii tremurând, să traversez din nou Sahara.

În noaptea aceea am visat, am visat toată noaptea, vise îngrozitoare. În acele vise, Fonny conducea un camion, un camion uriaș, cu mare viteză, cu prea mare viteză pe autostradă și mă căuta. Dar nu mă vedea. Eram în spatele camionului și îl strigam, dar huruitul motorului îmi acoperea vocea. Erau două ieșiri de pe autostradă și arătau exact la fel. Autostrada era pe o stâncă, deasupra mării. O ieșire ducea pe alea din fața casei noastre, cealaltă, pe marginea râpei și direct în mare. Conducea prea repede, prea repede! L-am strigat cât de tare am putut și, când a început să ia de volan, am țipat și m-am trezit.

Lumina era aprinsă și Sharon stătea la capul meu. Nu-i pot descrie chipul. Adusese un prosop ud și rece cu care-mi tampona fruntea și gâtul. S-a aplecat și m-a sărutat.

Apoi s-a îndreptat și m-a privit în ochi.

- Știu că nu te pot ajuta prea mult acum, Dumnezeu

mi-e martor c-aș da orice să pot. Dar cunosc bine suferința, dacă asta te ajută cu ceva. Știu că se sfârșește. N-o să te mint, să-ți spun că totul setermin ă mereu cu bine. Uneori se termină cum nu se poate mai rău. Poți suferi atât de mult încât s-ajungi într-un loc în care să nu mai poți suferi niciodată, și asta-i și mai rău.

Mi-a luat mâinile și le-a strâns într-ale ei.

— Încearcă să ții minte asta. Singurul mod prin care reușești să faci ceva este să-ți pui în cap să faci asta. Știu că mulți dintre cei pe care îi iubim, mulți dintre bărbații noștri au murit în pușcărie, dar nu toți. Ține minte asta. Și nu ești singură în pat, Tish. Ai copilul ăla chiar sub inimă și cu toții ne bazăm pe tine, Fonny se bazează pe tine, să-l aduci pe lume teafăr și nevătămat. Doar tu poți face asta. Și ești puternică. Încredete în puterea ta.

— Da, mamă, i-am spus.

Știam că n-am nicio putere. Dar trebuia să o găsesc undeva.

— Ești bine? Poți să dormi?

— Da.

— Nu vreau să sune proteste, dar ține minte că iubirea te-a adus aici. Dacă ai avut încredere în iubire până aici, nu intra în panică tocmai acum.

Și m-a sărutat încă o dată, a stins lumina și a ieșit.

Stăteam întinsă, trează și foarte speriată. *Scoate-mă de aici.*

Mi-am amintit de femei pe care le cunoscusem, dar pe care arareori le privisem, care mă speriau pentru că știau să-și folosească trupul pentru a obține ce voiau. Acum îmi dădeam seama că felul în care le judecasem pe acele femei n-avea nimic a face cu moralitatea. (Și acum începeam să mă întreb care este sensul acestui cuvânt.) Le judecasem după cât de puțin mi se păruse mie că vor. Nu mă puteam convinge să mă înjosesc atât pentru un preț atât de mic.

Dar pentru un preț mai mare? Pentru Fonny?

Și am adormit, pentru o vreme, și apoi m-am trezit.

Nu mai fusesem atât de obosită în viața mea' Mă durea tot corpul. M-am uitat la ceas și mi-am dat seama că în curând trebuia să mă ridic din pat și să merg la muncă, asta dacă nu sunam să spun că sunt bolnavă. Dar nu puteam face asta.

M-am îmbrăcat și m-am dus în bucătărie să beau ceaiul cu mama. Joseph și Ernestine plecaseră deja. Eu și mama ne-am băut ceaiul într-o tăcere aproape deplină. Ceva mi se învârtea continuu în cap. Nu puteam vorbi.

Am ieșit pe stradă. Era puțin după opt. Am mers pe străzi dimineața, străzile astea nu sunt niciodată pustii. Am trecut pe lângă negrul orb de la colț. Poate că îl văzusem toată viața. Dar acum, pentru prima dată, m-am întrebat despre viața lui. Vreo patru puști, toți drogați, stăteau de vorbă la colț de stradă. Câteva femei se grăbeau la muncă. Am încercat să le citesc expresiile de pe față. Câteva femei aveau să se odihnească în sfârșit și se îndepărtau de bulevard către camerele lor. Pe fiecare alee zăceau grămezi înalte de gunoi; grămezi înalte de gunoi zăceau și-n fața fiecărui bloc de-a lungul bulevardului. M-am gândit: dacă chiar o să pun curu' la bătaie, aș face bine să nu încerc aici. Ar dura la fel de mult ca lustruitul podelelor și ar fi mult mai dureros. Ceea ce gândeam de fapt era: știu că n-am cum să fac asta înainte să se nască copilul, dar dacă Fonny nu iese până atunci poate că va trebui să încerc. Poate ar trebui să mă pregătesc. Dar într-un colț al minții mele se zvârcolea un alt gând pe care știam că încă nu aveam curajul să îl conștientizez.

Dar cum să mă pregătesc? Am coborât treptele de la metrou, am trecut de bara metalică și am ajuns pe peron, lângă ceilalți. Când a venit metroul, am împins să intru, împreună cu ceilalți, și m-am sprijinit de o bară în timp ce respirația și mirosul lor mă învăluia. O sudoare rece mi-a acoperit fruntea și a început să mi se scurgă pe spate și la subraț. Nu mă mai gândisem la asta niciodată, pentru că știam că trebuia să lucrez până în ultima clipă, dar acum, când deveneam mai greoaie și îmi era din ce în ce mai rău,

mă întrebam cum aveam să ajung la muncă. Dacă aş fi leşinat, oamenii ăia care urcau şi coborau aveau să ne calce în picioare pe mine şi pe copil. *Ne bazăm pe tine, Fonny se bazează pe tine, să-l aduci pe lume teafăr şi nevătămat.* M-am ținut şi mai strâns de bara metalică. Trupul meu îngheţat s-a cutremurat.

M-am uitat în jur prin vagon. Arăta cumva ca vapoarele de sclavi pe care le văzusem în desenele din ziare. Desigur, ei nu aveau ziare pe navele de sclavi, pe-atunci încă nu aveau nevoie de ele, dar în ceea ce priveşte spaţiul (şi poate că şi în ceea ce priveşte intenţia), principiul era acelaşi. Un bărbat solid mirosind a sos picant şi a pastă de dinţi îmi respira greoi în faţă. Nu era vina lui că trebuia să respire sau că faţa mea era acolo. Avea şi trupul complet lipit de al meu, dar asta nu înseamnă că se gândea la viol sau că se gândea în vreun fel la mine. Probabil că se întreba, destul de trist, cum avea să mai supravieţuiască unei zile la muncă. Şi cu siguranţă nu mă vedea.

Iar când metroul este plin, dacă nu cumva e plin de oameni care se cunosc şi care se duc la un picnic, este aproape întotdeauna linişte. E ca şi cum toată lumea şi-ar ţine respiraţia aşteptând doar să iasă de acolo. De fiecare dată când metroul ajunge în staţie şi câţiva oameni te împing într-o parte ca să poată ieşi – aşa cum s-a întâmplat acum, de exemplu, cu bărbatul care mirosea a sos picant şi a pastă de dinţi –, un mare oftat pare să se ridice, înăbuşit numaidecât de cei care urcă. Acum o fată blondă cu o sacoşă pe umăr îmi sufla mahnirea în faţă. A urmat staţia mea şi am coborât, am urcat scările şi am traversat strada. Am intrat pe uşa de serviciu, am pontat, mi-am dat jos hainele de stradă şi am ieşit pe raion. Am întârziat puţin la etaj, dar am pontat la timp.

Managerul de pe etaj, un tânăr alb, destul de drăguţ, m-a certat în glumă şi m-am grăbit la post.

Nu doar doamnele albe în vârstă sunt cele care vin la teighea să îmi miroasă încheietura. Foarte rar se apropie

vreun negru de acest raion și, dacă sau când o face, alegerile sale sunt adesea mai generoase și întotdeauna mai exacte. Poate că pentru o persoană de culoare într-adevăr arăt prea mult ca o bună neajutorată. Nu vrea să vadă cum devin o târfă. Și poate că unii dintre ei se apropie doar ca să mă privească în ochi, să îmi audă vocea, să vadă ce se întâmplă. Și nu îmi miros niciodată încheietura mâinii: un negru întinde mâna să pulverizez, apoi el își duce încheietura la nas. Și nu se obosește să se prefacă, nu a venit să cumpere parfum. Uneori cumpără, dar cel mai adesea, nu. Uneori mâna coborâtă de la nas se strânge într-o încheștare secretă și, cu acea rugă, cu acel salut, se îndepărtează. Însă un alb îmi va duce încheietura la nas și mi-o va ține acolo o vreme, întreaga zi, i-am privit pe toți cu un gând care mi se tot învârtea prin cap. Ernestine a venit să mă ia la finalul programului. A spus că doamna Rogers fusese localizată în Santurce, Puerto Rico și că unul dintre noi trebuia să meargă acolo.

— Cu Hayward?

— Nu Hayward trebuie să fie aici să se ocupe de Bell și de procurori. Oricum, îți poți da seama de ce din multe, multe motive nu *poate merge* Hayward. Ar fi acuzat de intimidarea unui martor.

— Dar exact asta fac ei!

Ne apropiem de Eighth Avenue, spre Columbus Circle.

— Tish, copilul tău va putea vota până reușim noi să demonstrăm asta.

— Luăm metroul sau autobuzul?

— Ne așezăm undeva până trece ora de vârf. Tu și cu mine, oricum avem de vorbit înainte să discutăm cu mama și cu tata. Ei încă nu știu. Nu le-am spus.

Și îmi dau seama cât de mult mă iubește Ernestine și în același timp îmi aduc aminte că, până la urmă, e doar cu patru ani mai mare ca mine.

Doamna Victoria *Rogers*, *născută Victoria* Maria San Felipe Sánchez, declara *că* în seara de 5 martie, între ora

unsprezece și ora douăsprezece, în vestibulul propriei locuințe *a fost atacată de bărbatul pe care îl identifică ca Alonzo Hunt, și a fost amenințată și folosită de Hunt pentru cele mai extreme și abominabile practici sexuale și forțată să suporte cele mai inimaginabile perversiuni sexuale.*

Nu o văzusem niciodată. Știam doar că un irlandez născut în America, Gary Rogers, un inginer, mersese în Puerto Rico, cu șase ani în urmă, unde o cunoscuse pe Victoria, care avea în jur de optsprezece ani. S-a căsătorit cu ea și a adus-o în țară. Cariera lui nu s-a dezvoltat, ci s-a năruit, pare să fi acumulat multe resentimente. În orice caz, după ce i-a făcut trei copii, a părăsit-o. Nu știu nimic despre bărbatul cu care trăia pe Strada Orchard, cu care se pare că a plecat în Puerto Rico. Copiii se presupune că sunt încă pe continent, la niște rude. „Casa” ei este Strada Orchard. Stă la etajul patru. Dacă violul s-a petrecut în „vestibul”, atunci trebuie să se fi întâmplat la parter, sub scară. E posibil să se fi întâmplat și la etajul patru, dar e puțin probabil, sunt patru apartamente pe etaj. Strada Orchard, dacă știi New York-ul, e foarte departe de Strada Bank. Strada Orchard e foarte aproape de East River, iar Strada Bank e practic în Hudson. E imposibil să fugi din Orchard în Bank, și mai ales fără să fii urmărit de poliție. Și totuși, Bell jura că l-a văzut pe Fonny „fugind de la locul faptei”. Asta ar fi posibil doar dacă Bell ar fi fost în afară orelor de serviciu, pentru că zona lui e West Side, nu East. Cu toate astea, Bell a putut să-l aresteze pe Fonny într-o casă pe Strada Bank. Apoi, este de datoria acuzatului să demonstreze și să plătească pentru a demonstra neconcordanțele și improbabilitatea acestui șir de evenimente.

Ernestine și cu mine ne-am așezat la ultima masă dintr-un bar de pe Columbus. Strategia lui Ernestine cu mine, și cu toți copiii ei, este să îți spună ceva grav și apoi să dea un pas înapoi, calculând cum o să reacționezi. Trebuie să știe asta pentru a-și calcula poziția: plasa de

siguranță trebuie să fie întinsă.

Acum, poate din cauză că-mi petrecusem mare parte din zi și din noapte terorizată de - și calculând - posibilitatea de a-mi vinde trupul, începeam să văd realitatea violului.

— Chiar crezi că a fost violată?

— Tish, nu știu ce-ți trece prin mintea aia aglomerată și înverșunată, dar întrebarea asta n-are nicio relevanță. În ceea ce privește situația în care suntem, da, draga mea, a fost violată. Punct.

A făcut o pauză și a sorbit din pahar. Părea foarte calmă, dar fruntea îi era încordată, conștientă de teroare.

— De fapt, cred că a fost violată și că habar nu are cine a făcut-o, probabil că nu l-ar recunoaște nici dacă ar trece pe lângă ea pe stradă. Poate sună nebunesc, dar așa funcționează mintea. L-ar recunoaște doar dacă ar viola-o din nou. Dar atunci poate n-ar mai fi viol. Dacă înțelegi ce vreau să spun.

— Înțeleg ce vrei să spui. Dar de ce îl acuză pe Fonny?

— Pentru că Fonny i-a fost prezentat ca violator și a fost mult mai simplu să o spună decât să încerce să retrăiască toată nenorocirea. În felul ăsta, pentru ea totul se termină. Cu excepția procesului. Dar apoi, chiar se termină. Pentru ea.

— Și pentru noi?

— Nu. Pentru noi nu se termină nimic.

M-a privit foarte ferm. Poate e ciudat că spun asta, dar i-am admirat îndrăzneala. Își alegea cuvintele neîncetând să mă privească.

— Există o modalitate prin care e posibil să se termine pentru noi. Dar n-o să vorbim încă despre asta. Ascultă-mă. Trebuie să ne gândim la asta foarte serios și din alt unghi. De-aia am vrut să beau ceva doar cu tine, înainte să ajungem acasă.

— Ce încerci să-mi spui?

Dintr-odată, eram foarte speriată.

— Ascultă-mă. Nu cred că vom reuși să o convingem să-și schimbe mărturia. Trebuie să înțelegi: nu minte.

— Ce tot încerci să-mi spui? Ce dracului vrei să spui, cum adică nu minte?

— De ce nu mă asculți? Te rog. Sigur că minte. Noi știm că minte. Dar ea nu minte. Din punctul ei de vedere, Fonny a violat-o și asta este, iar acum nu trebuie să mai aibă nici de-a face cu asta. S-a terminat. Pentru ea. Dacă își schimbă mărturia, o să-și piardă mințile. Sau o să devină o altă femeie. Și știi foarte bine cât de ușor își pierd oamenii mințile și cât de rar se schimbă.

— Și-atunci, ce-ar trebui să facem?

— Trebuie să demontăm cazul procuraturii. Nu are sens să-ți spun că trebuie să îi silim să dovedească ceea ce susțin, pentru că din punctul lor de vedere acuzația este dovada și asta este felul în care vor vedea lucrurile și jurații, se va merge pe burtă. Și ei mint, și noi știm că ei mint. Dar ei nu știu.

Dintr-un motiv sau altul, mi-am amintit ceva ce mi se spusese cu mult timp în urmă, poate că mi-o spusese chiar Fonny: Prostul nu spune niciodată că e prost.

— Nu putem dovedi asta. Daniel e la închisoare.

— Da, dar Hayward merge mâine să-l vadă.

— Asta nu înseamnă nimic. Daniel o să-și schimbe mărturia, pun pariu.

— Poate că da, poate că nu, dar eu am altă idee.

Și iată-ne, două surori în acest bar murdar, încercând să ne păstrăm calmul.

— Să ne imaginăm cel mai prost scenariu. Doamna Rogers nu o să-și schimbe mărturia. Să spunem că Daniel și-o schimbă pe-a lui. Mai rămâne doar Bell, corect?

— Așa, și?

— Am un dosar. Un dosar detaliat. Pot dovedi că a ucis un băiat negru de doisprezece ani, în Brooklyn, cu doi ani în urmă. De-aia a fost transferat în Manhattan. O cunosc pe mama băiatului ucis. Și o cunosc pe soția lui Bell, care-l urăște.

— Nu poate depune mărturie împotriva lui.
— Nu trebuie să depună mărturie. Trebuie doar să stea în sala aia de tribunal și să-l privească.
— Nu văd cum ar putea asta să ajute în vreun fel.
— Știu că nu vezi cum. Și s-ar putea să ai dreptate.
Dar, dacă se ajunge la cel mai prost scenariu, și e mereu bine să presupui asta, atunci strategia noastră rămâne cea de a discredita singurul martor al acușării.

— Ernestine, visezi, i-am spus.
— Nu cred că visez. Pun ce avem pe masă. Dacă reușesc să le-aduc pe femeile alea două în sala de tribunal și dacă Hayward își face treaba ar trebui să le distrugem cazul la interogarea martorilor. Gândește-te, Tish, nu prea au un caz. Dacă Fonny era alb, nu exista niciun caz.

Înțelegeam ce spune. Știam care e logica ei. Era un pariu riscant. Dar, până la urmă, în situația noastră doar pariurile riscante contează. Nu avem altceva: e tot ce avem. Și mi-am dat seama și că, dacă într-adevăr am fi crezut că era fezabil, probabil că am fi stat acolo calme, foarte calme, dezbătând în ce fel să-l desființăm pe Bell. Iar când am fi terminat discuția, am fi ridicat din umeri și am mai fi comandat un rând, și-atât. Oamenii nu știu.

— OK. Și cum rămâne cu Puerto Rico?
— Țsta e unul din motivele pentru care voiam să vorbesc cu tine înainte să vorbim cu mami și cu tati. Fii atentă, tu nu poți merge. Trebuie să rămâi aici. Fără tine, Fonny o să intre în panică. Nu văd cum aș putea merge eu. Trebuie să-l împing de la spate pe Hayward. Evident, nu poate merge niciun bărbat. Tata nu poate merge și, să mă ierte Dumnezeu, dar Frank nici atât. Mai rămâne mama.

— Mama?
— Da.
— N-o să vrea să meargă în Puerto Rico.
— Corect, și urăște avioanele. Dar vrea ca tatăl copilului tău să iasă din închisoare. Normal că nu vrea să meargă în Puerto Rico, dar va merge.
— Și ce crezi c-ar puteafuce ea?

— Poate face ceva ce niciun detectiv particular nu poate face. Poate va reuși să ajungă la doamna Rogers. Poate nu va reuși, dar dacă reușește, avem un avantaj. Și dacă nu, nu pierdem nimic și știm că măcar am încercat.

M-am uit la fruntea ei. Acum era în regulă.

— Și cum rămâne cu Daniel?

— Ți-am spus, Hayward merge mâine să-l vadă. E posibil să fi reușit să-l vadă azi. Ne sună diseară.

M-am lăsat pe spate.

— Ce căcat.

— Da, dar acum suntem până la gât în el.

Apoi am tăcut amândouă. Pentru prima dată, mi-am dat seama cât de zgomotos era barul. Și m-am uitat în jur. Era un loc îngrozitor și mi-am dat seama că oamenii de-acolo credeau că suntem niște târfe obosite sau un cuplu de lesbiene, sau ambele. Ei bine, cu siguranță eram în căcat și probabil că avea să fie și mai rău. Cu siguranță - iar atunci ceva aproape la fel de imperceptibil ca o șoaptă într-un loc aglomerat, ca lumina și la fel de ușor și de bine definit ca o pânză de păianjen m-a lovit sub coaste, uluindu-mi inima - avea să fie mai rău. Dar acea bătaie ușoară, acea lovitură, acel semnal mă anunța că ceea ce poate fi mai rău poate fi mai bine. Da, avea să fie mai rău. Dar copilul, rotindu-se pentru prima dată în acel incredibil vâl de apă, își anunța prezența și mă revendica, îmi spunea, chiar în acea clipă, că ceea ce poate fi mai rău poate fi mai bine și ceea ce poate fi mai bine poate fi mai rău. Între timp - pentru eternitate -, totul depindea de mine. Copilul nu putea veni pe lume fără mine. Și deși poate că într-un fel știam asta de ceva vreme, acum o știa și copilul și îmi spunea că, deși cu siguranță va fi mai rău, odată ce va ieși din apă, ceea ce avea să fie mai rău avea să fie mai bine. Avea să mai rămână în apă un timp, dar se pregătea pentru transformare. Iar eu trebuia să fac același lucru.

— E în regulă, nu mi-e frică, am spus.

Și Ernestine a zâmbit și-a zis:

— Atunci hai să-i dăm drumul de-aici.

Mai târziu am aflat că Joseph și Frank stătuseră și ei într-un bar și iată ce s-a întâmplat între ei:

Joseph are un oarecare avantaj față de Frank – deși abia acum începe să conștientizeze că-l are, sau mai degrabă să bănuiască –, în sensul că nu are niciun fiu. Mereu și-a dorit un fiu, iar asta a afectat-o mai mult pe Ernestine decât pe mine pentru că, până s-apar eu, tata deja se împăcase cu gândul că n-are un fiu. Dacă ar fi avut vreunul, acesta ar fi putut cu ușurință să ajungă mort sau în închisoare. Și știu amândoi, stând față în față la o masă într-un bar de pe Lenox Avenue, că e un miracol faptul că fetele lui Joseph nu au ajuns să facă trotuarul. Amândoi știu mai multe decât și-ar fi dorit oricare dintre ei să știe, și cu siguranță mai multe decât ar putea spune, în legătură cu dezastrele care s-au abătut asupra femeilor din casa lui Frank.

Frank se uită în pământ ținând strâns paharul cu ambele mâini: *el* are un fiu. Iar Joseph soarbe din bere și îl privește. Acum, acel fiu e și fiul lui, iar asta îl face pe Frank fratele său.

Amândoi sunt bărbați în toată firea, se apropie de cincizeci de ani, și amândoi sunt într-o mare încurcătură.

Dar niciunul nu o arată. Joseph are pielea mult mai închisă la culoare decât Frank, are ochii negri, adânci, întunecați, severi, neclintiți, fruntea înaltă în care se zbate o venă către stânga, o frunte atât înaltă încât te face să te gândești la catedrale. Buzele lui sunt mereu puțin curbate. Doar cei care îl cunosc – doar cei care-l iubesc – știu când acea curbură înseamnă zâmbet, dragoste sau furie. Vena care-i pulsează pe frunte e cheia. Buzele i se schimbă foarte puțin, ochii i se schimbă mereu, iar când Joseph e fericit și când râde se întâmplă ceva absolut miraculos. Atunci arată – deși începe să încărunțească – de parcă ar avea treisprezece ani. Odată m-am gândit: mă bucur enorm că nu l-am cunoscut când era tânăr, și apoi m-am gândit: dar *ești fiica* lui, și apoi m-am cufundat într-o

tăcere paralizantă spunându-mi: ce chestie!

Frank are pielea mai deschisă la culoare și e mai slab. Nu cred că l-ai putea descrie pe tata ca fiind frumos, dar cu siguranță ai putea-o spune despre Frank. Nu încerc să îl critic atunci când spun că acel chip a plătit și încă mai plătește un preț îngrozitor. Oamenii te fac să plătești pentru felul în care arăți, care este și felul în care crezi tu că arăți, iar ceea ce scrie timpul pe un chip de om sunt consemnările acestei coliziuni. Frank i-a supraviețuit cu greu. Fruntea lui e brăzdată ca podul palmei, de necitit, părul lui cărunț e des, iar cărlionții i se înalță violent de pe creștet. Buzele lui nu sunt la fel de groase ca ale lui Joseph și nu dansează în același fel, sunt strâns lipite una de cealaltă de parcă și-ar dori să dispară. Are pomeții proeminenți și ochii lui mari și întunecați sunt ușor oblici, că ai lui Fonny, Fonny are ochii tatălui său.

Cu siguranță, Joseph nu poate vedea acest lucru în felul în care îl vede fiica lui. Dar îl privește pe Frank în tăcere și îl silește să-și ridice ochii din pământ.

— Ce-o să facem? întreabă Frank.

— Primul lucru pe care tre' să-l facem e să nu ne mai învinuim unii pe alții și să nu ne mai învinuim pe noi înșine. Dacă nu putem face asta, omule, n-o să-l putem scoate pe băiat de acolo pentru că atât de futuți la cap o să Jim. Și nu putem greși acum, frățioare, știi ce zic, nu?

— Omule, ce facem cu banii? întreabă Frank zâmbind anemic.

— Ai avut vreodată bani?

Frank îl privește întrebător fără să spună nimic. Joseph întreabă din nou:

— Ai avut vreodată bani?

— Nu, răspunde Frank în cele din urmă.

— Atunci de ce să-ți faci griji pentru asta tocmai acum? Frank își ridică din nou ochii din pământ și îl privește.

— Dar cumva ai reușit să-i crești, nu? Dar cumva ai reușit să-i hrănești, nu? Omule, dacă începem acum să ne

facem griji din cauza banilor ne ia dracu' și ne pierdem copiii. Fratele meu, albu' ăla, usca-i-s-ar coaiele și putrezi-i-ar găoaza, *vrea* să-ți faci griji din cauza banilor. Țsta e jocul lui. Dar dacă am ajuns unde suntem fără bani, putem să și mergem înainte. Nu-mi fac griji din cauza banilor, oricum nu au niciun drept la bani, ni i-au furat, și n-au cunoscut niciodată pe nimeni pe care să nu-l mintă și de la care să nu fure. Să știi că pot și eu să fur. Și să jefuiesc. Cum dracu' crezi că mi-am crescut fetele?

Dar Frank nu este ca Joseph. Își lasă din nou privirea în pahar.

- Ce crezi c-o să se întâmple?
- Ce-o *să facem* să se întâmple, spune Joseph ferm.
- Ușor de zis, răspunde Frank.
- Nu și dacă o zici pe bune.

Se lasă o tăcere lungă, neîntreruptă de niciunul dintre ei. Nici măcar muzica nu se mai aude din tonomat. Într-un târziu, Frank spune:

— Cred că îl iubesc pe Fonny mai mult decât pe oricine pe lume. Și mi-e rușine, frate, jur, pentru că era un băiat bun și curajos, nu-i era frică de nimic, în afară de maică-sa, poate. N-a înțeles-o pe maică-sa. Și nu știu ce ar fi trebui să fac. Nu sunt femeie. Și sunt unele lucruri pe care doar o femeie le poate face pentru un copil. Și am crezut că-l iubește, așa cum am crezut odată că mă iubește și pe mine.

Frank soarbe din pahar și încearcă să zâmbescă.

— Nu știu dacă am reușit să-i fiu tată, să-i fiu tată cu *adevărat*, iar acum e în închisoare și nu e vina lui și nici măcar nu știu cum o să-l scot de acolo. Halal bărbat mai sunt!

— El chiar crede că ești. Te iubește și te respectă, ține minte că e posibil *ca eu* să știu asta mai bine ca tine. Mai spune-mi ceva. Băiatul tău cel mic e tatăl copilului fetei mele. Cum poți să stai aici și să-mi spui mie că nu e nimic de făcut? Are un copil pe drum, omule. Vrei să te snopesc în bătaie?

O spune cu ferocitate, dar după o clipă zâmbește. Apoi spune atent:

— Știu. Știu. Dar eu cunosc niște șmecherași, tu cunoști niște șmecherași, iar aici vorbim despre copiii noștri și trebuie să fie liberi. Așa că hai să terminăm băuturile, frate, și să ne punem pe treabă. Avem o grămadă de căcaturi de făcut foarte repede.

Frank își termină băutura și se îndreaptă de spate.

— Ai dreptate, moșule. Hai la treabă.

Data procesului lui Fonny se tot schimbă. În mod paradoxal, asta mă silește să-mi dau seama că îngrijorarea lui Hayward e întemeiată. Nu cred că îi păsa prea mult la început. Nu mai avusese niciodată un caz ca al lui Fonny, Ernestine, în parte din experiență și în parte din instinct, fusese cea care insistase ca el să se ocupe de caz. Dar odată ce-a acceptat, mirosul de rahat s-a ridicat dens și nu a avut încotro, a trebuit să continue să scormonească. Dintr-odată, a devenit evident, de exemplu, că grijile pe care și le făcea pentru clientul său - sau faptul că realmente își făcea orice fel de griji pentru clientul său - l-au poziționat contra celor care dețin puterea. Nu se așteptase la asta, iar acest lucru mai întâi l-a uimit, apoi l-a speriat și apoi l-a înfuriat. Brusc a înțeles că se afla între recompensă și pedeapsă: nu putea evita pedeapsa, dar până la urmă a trebuit să facă limpede faptul că cerea și urmărirea recompensa. Acest lucru a avut ca efect izolarea lui, etichetarea chiar, și pe măsură ce pericolul în care se afla Fonny a crescut, a crescut și responsabilitatea lui Hayward. N-a ajutat că eu nu aveam încredere în el, nici că Ernestine îl presa, nici că mama era laconică și nici că pentru tata nu era decât un alt băiat alb cu o diplomă universitară.

Deși, firește, la început nu am avut încredere în el, nu sunt tocmai persoana pe care ai putea-o numi neîncrezătoare, iar pe măsură ce a trecut timpul, cu fiecare dintre noi încercând să își ascundă spaima de celălalt, am început să ne bazăm din ce în ce mai mult unul

pe altul, n-am avut încotro. Și pe măsură ce a trecut timpul, am început să observ că, pentru Hayward, această luptă devenea din ce în ce mai personală, nu presupunea nici recunoștință, nici onoruri publice. Era un caz sordid și banal acest viol, un băiat negru a violat o femeie ignorantă din Puerto Rico, de ce se ambala atât de mult? Și, astfel, colegii lui îl disprețuiau și îl evitau. Iar acest lucru venea cu și mai multe pericole, printre care pericolul de neignorant că s-ar fi putut refugia în autocompătimire și donquijotism. Dar Fonny era o prezență prea reală și Hayward un om prea mândru pentru ca asta să se întâmple.

Dar nu mai erau date în calendar – probabil că le-ar fi luat o mie de ani să-i judece pe toți cei din închisorile americane, însă americanii sunt optimiști și speră să se găsească timp iar judecătorii înțelegători sau pur și simplu inteligenți sunt la fel de rari ca viscolul la tropice. Și în asta constau puterea obscenă și dușmănia feroce a procuraturii. Astfel, Hayward trebuia să meargă pe sârmă încercând să îl aducă pe Fonny în fața unui judecător care chiar să asculte. Pentru asta, Hayward avea nevoie de șarm, de răbdare, de bani și de o coloană vertebrală din oțel.

A reușit să îl vadă pe Daniel, care fusese bătut. Dar nu a reușit să-i aranjeze eliberarea pentru că Daniel fusese reținut pentru posesie de droguri. Fără să devină avocatul lui Daniel, nu îl putea vizita. I-a sugerat asta lui Daniel, dar Daniel a fost evaziv și speriat. Hayward bănuia și că Daniel fusese drogat și nu știa dacă să îndrăznească să îl cheme ca martor. Așa că iată-ne. Mama începe să-mi dea drumul la cusăturile de la toate hainele, iar eu merg la lucru purtând jachete largi și pantaloni de trening. Dar e limpede că n-o să mai pot lucra pentru prea multă vreme. Însă trebuie să-l văd pe Fonny ori de câte ori pot. Joseph face ore suplimentare, face ture duble, la fel și Frank. Ernestine petrece mai puțin timp cu copiii ei pentru că s-a angajat cu jumătate de normă ca secretară pentru o actriță

tânără și excentrică de ale cărei cunoștințe intenționează să se folosească mai târziu. Joseph fură sistematic și cu sânge rece din port, iar Frank fură de la confecții, iar apoi vând bunurile în Harlem sau în Brooklyn. Nu ne spun aceste lucruri, dar noi le știm. Nu ne spun pentru că se gândesc că dacă lucrurile ies prost să nu putem fi acuzate de complicitate. Nu le putem străpunge tăcerea, nu trebuie să încercăm. Oricare dintre acești bărbați (care se înmulțesc pe zi ce trece) s-ar duce liniștit la închisoare, ar uide un nemernic sau ar arunca în aer un oraș pentru a-și salva progeniturile din ghearele acestui iad democratic.

Sharon trebuie să se pregătească pentru călătoria la Puerto Rico, iar Hayward o instruiește:

— Nu este chiar în Santurce, ci puțin mai departe, în ceea ce poate că era o suburbie odată, dar unde acum e mult mai rău decât ceea ce am numi o mahala. În Puerto Rico cred că se numeștefauella. Am fost odată în Puerto Rico, dar nu o să încerc să îți descriu ofauella. Și sunt sigură că atunci când te vei întoarce, nici tu nu vei încerca să o descrii.

Hayward o privește deopotrivă distant și intens și îi dă o foaie de hârtie cu ceva bătut la mașină.

— Asta este adresa. Dar cred că o să înțelegi aproape imediat ce-ți vei da seama unde mergi că, acolo, cuvântul „adresă” nu are nicio însemnătate. Ar fi mai cinstit să spun că acesta este cartierul.

Cu bereta ei bej, moale pe cap, Sharon privește foaia de hârtia.

— Nu există telefon. Și, oricum, telefonul e ultimul lucru de care ai nevoie. Ai putea la fel de bine să ne trimiți semnale de fum. Dar nu îți va fi greu să o găsești. ia-te după după miros.

Se privesc. Iar Hayward spune cu un zâmbet dureros:

— Acum, ca să facem lucrurile și mai simple, trebuie să îți spun că nu știm exact sub ce nume trăiește acolo. Numele de dinainte de căsătorie e Sánchez, dar asta este ca și cum ai căuta aici o doamnă Jones sau un domn Smith.

Numele de după căsătorie e Rogers, dar sunt convins că acel nume e trecut doar în pașaport. Numele celui pe care trebuie să-l numim concubinul ei – și face o pauză și se uită la o altă bucată de hârtie, apoi la Sharon și apoi la mine – este Pietro Thomasino Álvarez.

Îi dă lui Sharon și acea foaie de hârtie, și, din nou, Sharon o studiază atent.

— Și ia asta cu tine, sper să ajute. Așa arată și acum. E făcută săptămâna trecută.

Și îi dă lui Sharon o fotografie ceva mai mare decât o fotografie de pașaport.

Eu nu o văzusem niciodată. Mă ridic să mă uit peste umărul lui Sharon. E blondă, dar oare portoricanele sunt blonde? Zâmbește constipat la aparatul de fotografiat, dar ochii îi sunt vii. Sprâncenele și ochii sunt închiși la culoare, iar umerii cu pielea creolă sunt goi.

— Asta e făcută într-un club de noapte? întreabă Sharon.

— Da, răspunde Hayward.

Se privesc unul pe celălalt.

— Lucrează acolo?

— Nu, dar Pietro, da.

Mă uit în continuare peste umărul mamei la chipul celui mai mortal inamic al meu.

Mama întoarce fotografia cu fața în jos în poala ei.

— Și câți ani are Pietro?

— În jur de douăzeci și doi, spune Hayward.

Și, exact cum spune cântecul, Dumnezeu *s-a ridicat!* într-o furtună! Și *i-a smintit pe toți!*⁶, în birou se lasă tăcerea. Mama se apleacă înainte, gândind în perspectivă.

— Douăzeci și doi, șoptește.

— Da, mă tem că acest detaliu ar putea crea un alt fel de situație, zice Hayward.

— Eu ce trebuie să fac mai exact? întreabă Sharon.

⁶ în original: God arose! In a windstorm! And He troubled everybody's mind! Versuri dintr-un cântec religios interpretat adesea în bisericile baptiste.(n.t.)

— Să mă ajuți, răspunde Hayward.

După câteva minute, după ce își deschide geanta, apoi portofelul în care bagă cu atenție foile de hârtie, închide portofelul, îl bagă la fundul genții pe care o închide, spune:

— Bun, atunci o să plec mâine. O să sun sau o să rog pe cineva să te sune înainte să plec. Doar ca să știi unde sunt.

Se ridică în picioare, se ridică și Hayward și ne îndreptăm cu toții spre ușă.

— Aveți o fotografie cu Fonny? întreabă Hayward.

— Am eu, răspund.

Deschid geanta și-mi caut portofelul. Am chiar două fotografii: una cu mine și cu Fonny sprijiniți de gardul din fața apartamentului de pe Bank Street. El cu cămașa descheiată până la brâu, cu un braț în jurul meu, amândoi râdeam. Cealaltă, doar cu Fonny, acasă lângă pick-up, serios și calm, și e fotografia mea preferată cu el.

Mama ia fotografiile și i le dă lui Hayward, care le studiază atent. Apoi i le dă înapoi.

— Doar pe astea două le ai? mă întreabă.

— Da, îi răspund.

Mama îmi dă înapoi fotografia doar cu Fonny. Pune fotografia cu mine și cu Fonny în portofel pe care, din nou, îl băgă la fundul genții.

— Asta ar trebui să funcționeze. Până la urmă, e fata mea, iar ea n-a fost violată. Ține-mi pumnii, băiete, să sperăm că mama-mare aduce vești bune la întoarcere.

Îi strânge mâna lui Hayward.

Se întoarce către ușă, dar Hayward o oprește din nou.

— Faptul că mergi în Porto Rico mă face să mă simt mai bine decât m-am simțit în ultimele săptămâni. Dar trebuie să îți spun că procurorii țin legătura constant cu familia Hunt - cu mama și cu cele două surori, adică - și se pare că susțin că Fonny e incorigibil și că n-a fost niciodată bun de nimic.

Hayward face o pauză și ne privește fix pe amândouă.

— Dacă procurorii reușesc să convingă trei femei de culoare respectabile să declare sau să depună mărturie că fiul și fratele lor a fost mereu o creatură antisocială periculoasă, asta ar fi o mare lovitură pentru noi.

Face din nou o pauză și se întoarce către fereastră.

— Ba chiar, cum Galileo Santini nu e deloc prost, ar fi mult mai eficient să nu le cheme ca martori pentru că asta ar însemna că nu pot fi interogate și de noi, trebuie doar să convingă jurații că aceste femei respectabile și pioase sunt dăruitate de rușine și de durere. Iar tatăl poate fi descalificat ca un bețiv care nu e bun de nimic, un exemplu îngrozitor pentru fiul său, mai ales acum, că a amenințat în public că-i zboară creierii lui Santini.

Se întoarce către noi și ne privește atent.

— Cred că o să vă chem pe voi, Sharon, pe tine și pe domnul Rivers, ca martori. Dar știi exact cu ce ne confruntăm aici.

— Mereu e mai bine să știi decât să nu știi.

— Atunci haide să încercăm să rezolvăm, spune Hayward și o bate ușor pe umăr pe Sharon.

Mă gândesc: am eu grijă de surori și de maică-sa. Dar nu spun nimic, decât:

— Mulțumim, Hayward. Pe curând.

— Bine, am înțeles. La revedere, a spus Sharon și am ieșit pe hol, către lift.

Îmi amintesc noaptea în care am conceput copilul pentru că s-a întâmplat în ziua în care ne-am găsit apartamentul. Și tipul ăla, Levy, chiar avea de gând să ni-l închirieze, nu mânca rahat. Era un tip din Bronx de vreo treizeci și trei de ani cu un chip vioi, cu pielea măslinie, cu părul creț și cu niște ochi negri mari și electrici care chiar ne plăcea. Îi plăceau oamenii care se iubesc. Era o mansardă pe Strada Canal, era mare și într-o stare destul de bună. Avea două ferestre mari care dădeau spre stradă și două ferestre în spate care dădeau spre acoperiș. Avea o încăpere în care Fonny putea lucra și, cu toate ferestrele

deschise, nu aveam să murim de cald vara. Eram foarte încântați de acoperiș pentru că ne-am fi putut lua cina acolo, sau am fi putut bea ceva, sau pur și simplu am fi putut sta acolo îmbrățișați seara, dacă voiam.

— Dacă vreți, scoateți niște pături și dormiți pe acoperiși. Faceți copii pe acoperiș. Așa am ajuns eu pe lume, a zâmbit către Fony.

Lucrul pe care mi-l amintesc cel mai limpede despre el este că nu ne-a făcut pe niciunul să ne simțim stânjeniți. Am râs cu toții.

— Voi doi ar trebui să faceți niște copii frumoși și, ascultați aici la mine, lumea chiar are nevoie de copii.

Ne-a cerut chiria doar pe o lună în avans și, cam după o săptămână, i-am dus banii. Iar apoi, când au început problemele lui Fonny, Levy a făcut ceva foarte ciudat și, cred eu, foarte frumos. M-a sunat și mi-a spus că pot să-mi iau banii înapoi oricând doresc. Și a spus că nu va închiria mansarda nimănui în afară de noi.

— Nu pot. Nenorociții. Mansarda rămâne nelocuită până când îți iese bărbatul din pușcărie, și nu bat câmpii, draga mea. Vreau să puteți avea copiii voștri. Așa sunt eu, mai ciudat.

Și mi-a dat numărul lui și mi-a spus să-l sun dacă putea face ceva pentru noi.

Levy ne-a explicat și ne-a arătat cum funcționează sistemul oarecum complicat de încuietori și chei. Până la mansarda noastră urcai trei sau patru etaje. Scările erau abrupte. Exista un set de chei pentru mansarda noastră, care avea două încuietori. Apoi era ușa din capătul scărilor care ne izola de restul clădirii.

— Ce facem, omule, în caz de incendiu? a întrebat Fonny.

— A, am uitat, a spus Levy și a descuiat din nou ușile și a intrat în mansardă.

Ne-a dus până pe marginea acoperișului, unde era grilajul. În colțul îndepărtat din dreapta, grilajul se extindea într-o pasarelă îngustă care ducea la niște trepte

metalice pe care se cobora în curte. Odată ce ajungeai în curte, care părea să fie împrejmuită de pereți, te întrebai ce naiba ai fi putut face. Părea un fel de capcană. Cu toate astea, nu trebuia să sari de pe clădirea în flăcări. Odată ajuns cu picioarele pe pământ, puteai spera să nu fii îngropat sub pereții care ardeau.

— Ei bine, a spus Fonny ținându-mă atent de braț și conducându-mă înapoi pe acoperiș, pot înțelege.

Am repetat ritualul încuietorilor și am coborât în stradă.

— Nu vă faceți griji din cauza vecinilor, după ora șase nu mai e nici țipenie de om acasă. Între voi și stradă nu mai rămân decât mici ateliere falimentare.

Și am ieșit din clădire și ne-a arătat cum să încuiem și să descuiem ușa de la stradă.

— Ai înțeles? l-a întrebat pe Fonny.

— Am înțeles, i-a răspuns.

— Hai să vă fac cinste cu câte un milkshake.

Și am băut trei milkshake-uri la colț și Levy a dat noroc și a plecat spunând că trebuia să ajungă acasă la soție și la copii: doi băieți, unul de doi ani și celălalt de trei ani jumate. Dar înainte să plece ne-a spus:

— Fiți atenți. V-am spus să nu vă faceți griji din cauza vecinilor. Dar aveți grijă la polițiști. Sunt criminali.

Unul dintre lucrurile cele mai îngrozitoare și mai misterioase ale vieții este că avertizările sunt luate în seamă doar retrospectiv: prea târziu.

Levy a plecat, iar Fonny și cu mine am mers ținându-ne de mână pe străzile luminoase, largi și aglomerate spre Village, spre bârlogul nostru. Am vorbit și-am vorbit, am râs și-am râs. Am traversat Houston și-am luat-o pe Sixth Avenue - Avenue of the Americas! - cu toate fututele alea de steaguri pe care nici nu le-am văzut. Eu voiam să ne oprim la una dintre piețele de pe Bleeker Street să cumpăr niște roșii. Am traversat Avenue of the Americas și am luat-o spre vest pe Bleeker. Fonny mă ținea de talie. Ne-am oprit la o tarabă cu legume. Eu am început să mă

uit după roșii.

Fonny urăște să meargă la cumpărături.

— Așteaptă-mă aici un minut. Mă duc să iau țigări, a spus și a urcat puțin pe stradă până după colț.

Am început să aleg roșiile și-mi aduc aminte că fredonam ca pentru mine. Căutam cu privirea un cântar și bărbatul sau femeia care să mi le cântărească și să îmi spună cât îi datorez.

Fonny are dreptate când spune uneori că nu prea mă duce capul. Când am simțit o mână pe fund m-am gândit că e Fonny, apoi mi-am dat seama că Fonny n-ar face niciodată așa ceva în public. M-am întors, ținând cele șase roșii în ambele mâini, și m-am trezit cu o pușlama, cu un italian mic, scund și slinos în fața mea.

— Îmi place așa ferm ca roșioarele alea, a spus, și-a lins buzele și a zâmbit.

În mine s-au petrecut două lucruri în același timp, de fapt trei. Era o stradă foarte aglomerată. Știam că Fonny avea să se întoarcă în orice clipă. Voiam să-i zdrobesc roșiile-n față italianului. Dar nimeni nu ne observase încă și nu voiam ca Fonny să sară la bătaie. Am văzut un polițist alb care se apropia ușor.

Mi-am dat seama că eu eram de culoare și că străzile aglomerate erau albe, așa că m-am întors și am intrat în prăvălie cu roșiile în mână. Am găsit un cântar, am pus roșiile pe cântar și m-am uitat în jur după cineva care să le cântărească astfel încât să plătesc și să pot ieși de-acolo înainte ca Fonny să se întoarcă. Polițistul era acum pe trotuarul de vizavi, iar băiatul intrase după mine înăuntru.

— Hei, păpușă! Tu știi că-mi place ferm ca roșioarele alea.

Acum oamenii chiar se uitau la noi. Nu știam ce să fac, singurul lucru de făcut era să ies de acolo înainte să se întoarcă Fonny. Am încercat să mă mișc, dar băiatul s-a pus în fața mea. M-am uitat în jur după cineva care să mă ajute. Oamenii se holbau, dar nimeni nu se mișca. Din disperare, m-am hotărât să chem polițistul. Dar când m-am

mișcat, băiatul m-a prins de braț. Probabil că era doar un drogat, vai de el, dar când m-a prins de braț, l-am plesnit și l-am scuipat în față. Și chiar în acel moment, Fonny a intrat în prăvălie.

Fonny l-a luat de păr, l-a pus la pământ, l-a ridicat, l-a lovit în coaie și l-a târât afară pe trotuar, unde l-a doborât din nou. Am țipat și l-am ținut pe Fonny cu toată puterea pentru că l-am văzut pe polițistul care stătuse la colț și care acum traversa strada în fugă, iar băiatul alb sângera întins pe ciment. Eram convinsă că polițistul voia să îl omoare pe Fonny. Dar nu-l putea omorî pe Fonny dacă eu îmi puneam trupul între ei. Și cu toată puterea mea, cu toată dragostea mea, cu toată ruga mea, înarmată cu convingerea că Fonny nu avea să mă doboare și pe mine la pământ, mi-am sprijinit capul de pieptul lui Fonny, i-am luat încheieturile în mâini, l-am privit pe polițist drept în ochi și i-am spus:

— Bărbatul acela, de acolo m-a atacat. Chiar acum. Chiar în acest magazin. Toată lumea l-a văzut.

Nimeni n-a spus nimic.

Polițistul i-a privit pe toți. Apoi s-a uitat din nou la mine. Apoi s-a uitat la Fonny. Nu-i puteam vedea chipul lui Fonny. Dar îi puteam vedea chipul polițistului și am știut că nu trebuie să mă mișc, iar dacă puteam, nici să îl las pe Fonny să se miște.

— Și tu unde erai când se întâmplau toate astea - l-a întrebat polițistul pe Fonny și m-a măsurat cu privirea în același fel în care o făcuse și băiatul - între Junior și fata ta? a întrebat și m-a măsurat din nou din priviri.

— Era după colț, să cumpere țigări, am spus pentru că nu voiam ca Fonny să vorbească.

Am sperat că avea să mă ierte mai târziu.

— E-adevărat, puștiule?

— Nu mai e deloc puști, domnule polițist.

Acum s-a uitat la mine, pentru prima dată chiar s-a uitat la mine și, deci, pentru prima dată, s-a uitat și la Fonny.

Între timp, niște oameni îl ridicaseră pe Junior de pe jos.

— Stați prin zonă? l-a întrebat polițistul pe Fonny.

Încă aveam ceafa lipită de pieptul lui Fonny, dar își eliberase încheieturile dintr-ale mele.

— Da, pe Bank Street, a spus Fonny și i-a dat polițistului adresa.

Am știut chiar în acea clipă că Fonny mă va da la o parte.

— O să te luăm la secție, băiete, pentru vătămare corporală.

Nu știu ce s-ar fi întâmplat dacă doamna italiancă ce deținea magazinul nu ar fi vorbit.

— Nu, nu, îi știu pe tinerii aceștia, își fac cumpărăturile aici foarte des. Ce a spus tânăra este adevărat. I-am văzut când au venit împreună și m-am uitat la ea cum și-a ales roșiile, iar tânărul a plecat și i-a spus că se întoarce imediat. Eu eram ocupată, nu am putut să o servesc imediat, roșiile ei sunt încă pe cântar. Iar derbedeul ăla de-acolo chiar a atacat-o. Și a primit exact ce merita. Tu ce ai face dacă cineva ți-ar ataca soția? Asta dacă ai avea o soție.

Mulțimea a chicotit și polițistul s-a înroșit.

— Am văzut exact ce s-a întâmplat. Sunt martoră. Și o s-o spun sub jurământ.

S-au uitat unul la altul.

— Ciudat mod aveți de a vă conduce afacerea, a spus el și și-a lins buza de jos.

— N-o să-mi spui tu mie cum să-mi conduc afacerea. Eram pe stradă dinainte ca tu să exiști și voi rămâne pe stradă mult timp după ce tu vei fi plecat. Ia-l pe golanul ăsta - a spus arătând către băiatul care acum stătea pe bordură înconjurat de prietenii lui - cu tine și du-l la Bellevue sau la Rikers' Island, sau fă-i vânt în râu, că face umbră pământului degeaba. Dar nu încerca să mă sperii pe mine, basta!

Am observat, pentru prima dată, că ochii lui Bell erau

albaștri și că atât cât puteam vedea din părul lui era roșcat.

S-a uitat din nou la mine, apoi la Fonny.

Și-a lins din nou buzele.

Doamna a intrat în magazin, a luat roșiile mele de pe cântar și le-a pus într-o pungă.

— Ne mai vedem, i-a spus Bell lui Fonny privindu-l fix.

— Poate că da, poate că nu, a răspuns Fonny.

— Nu și dacă te văd ei sau te văd eu înainte, a zis doamna italiancă întorcându-se la noi.

S-a întors spre mine și mi-a pus punga cu roșii în mână. Stătea între mine și Bell. M-a privit fix în ochi.

— Ai un bărbat bun. Du-l acasă. Departee de gaborii ăștia împuțiți.

Am privit-o. M-a mângâiat pe obraz.

— Sunt în America de mult timp. Sper să nu mor aici.

A intrat în magazin. Fonny mi-a luat punga cu roșii din mână și a pus-o pe braț, apoi m-a luat de mână și și-a băgat degetele printre ale mele. Ne-am îndepărtat lent, către bârlogul nostru.

— Tish, a spus Fonny, foarte calm, un calm înspăimântător.

Aproape că știam ce urma să spună.

— Da?

— Să nu mai încerci niciodată să mă aperi așa. Nu face asta.

Știam că spun lucrul greșit:

— Dar tu încercă să mă aperi pe mine.

— Nu e același lucru, Tish, a spus Fonny cu același calm înspăimântător.

Și, dintr-odată, a luat punga cu roșii și a izbit-o de primul zid. Doamne-ajută că peretele era gol, Doamne-ajută că începuse să se întunece. Doamne-ajută că roșiile împrășcă, dar nu răsună.

Știam ce zice. Știam că are dreptate. Știam că nu trebuie să spun nimic. Doamne-ajută, nu-mi da drumul la

mână. M-am uitat în jos la trotuarul pe care nu îl puteam vedea. Am sperat să nu-mi audă lacrimile.

Dar le-a auzit.

S-a oprit, m-a tras către el și m-a sărutat. S-a dat înapoi, m-a privit și m-a sărutat din nou.

— Să nu crezi că nu știu că mă iubești. Crezi că o s-o scoatem la capăt?

Apoi eram calmă. Avea lacrimi pe obraji, nu știu dacă erau ale lui sau ale mele. L-am sărutat acolo unde lacrimile noastre curgeau. Am început să spun ceva. Mi-a pus degetul pe buze. Avea zâmbetul lui mic pe chip.

— Șșș, nu spune nimic. Te scot la cină. La restaurantul nostru spaniol, mai ții minte? Doar că de data asta va trebui să mergem pe datorie.

El a zâmbit și eu am zâmbit și am continuat să mergem.

— N-avem bani, dar suntem foarte înfometați. O să fac rost de bani peste două-trei zile, i-a spus Fonny lui Pedrocito când am intrat în restaurant.

— În două-trei zile, așa spuneți toți! Și mai mult - a spus Pedrocito nervos, ducându-și neîncrezător o mână la frunte -, presupun că ați vrea *să luați loc* pentru cină.

— Da, dacă s-ar putea, a spus Fonny zâbind.

— Ați vrea *o* masa, așa este?

Și s-a uitat la Fonny de parcă pur și simplu nu-i venea să creadă.

— Da, adică, da, ne-ar plăcea să stăm la o masă.

— Aaa, bună seara, Señorita - a spus Pedrocito și mi-a zâmbit. O fac pentru ea să știi, e clar că n-o hrănești așa cum trebuie, l-a informat pe Fonny.

Ne-a condus la o masă și ne-a invitat să luăm loc.

— Și acum, cu siguranță vreți două margheritas, așa e? a întrebat încruntat.

— Iar m-ai prins, a spus Fonny și-a izbucnit în râs împreună cu Pedrocito, iar Pedrocito s-a îndepărtat.

Fonny mi-a strâns mâna într-a lui.

— Salut, a spus.

— Salut, am răspuns.

— Nu vreau să te simți prost pentru ce-am zis adineauri. Ești o tipă mișto și stăpână pe ea, iar dacă n-ai fi fost tu, probabil că acum aveam creierii împrăștiați pe pereții vreunui subsol de la secție.

A făcut o pauză și și-a aprins o țigară. L-am privit.

— Așa că nu vreau să spun că ce-ai făcut e greșit. Probabil că era singurul lucru pe care-l puteai face. Dar trebuie să înțelegi de unde vin.

Mi-a luat mâinile într-ale lui.

— Trăim într-o țară a gaborilor și-a criminalilor. Mi-e frică mereu când nu te am în fața ochilor. Și poate că ce s-a întâmplat azi a fost din vina mea, poate că n-ar fi trebuit niciodată să te las singură acolo, dar eram atât de fericit, știi, în legătură cu mansarda, că n-am mai gândit limpede.

— Fonny, am mai fost la prăvălia aia de o sută de ori și nu s-a întâmplat niciodată așa ceva. Trebuie să am grijă de tine, de noi. Nu poți să mergi cu mine peste tot. În ce fel e vina ta? Era un drogat distrus.

— Era un distrus american alb, a spus Fonny.

— Oricum n-a fost vina ta.

Mi-a zâmbit.

— Suntem pe teren minat, iubito. E greu, dar vreau să ții minte că ne pot despărți dacă mă bagă pe mine în rahat sau pot încerca să ne despartă silindu-te pe tine să mă aperi. Înțelegi ce zic?

— Da, înțeleg ce zici. Și știu că e adevărat, am spus în cele din urmă.

Pedrocito s-a întors cu cele două margheritas. A anunțat:

— Astă-seară am pregătit o specialitate foarte, foarte spaniolă, și o testăm pe toți clienții care cred că Franco e grozav. Bănuiesc că tu nu te califici neapărat, așa că n-o să pun arsenic. Fără arsenic, e puțin mai slabă, dar e foarte bună, cred c-o să vă placă. Aveți încredere în mine că nu vă otrăvesc? Ar fi prostesc din partea mea să vă otrăvesc înainte să-mi plătești datoria uriașă. Am da faliment

imediat.

— S-a întors către mine: Ai încredere în mine, Señorita? Îți garantez că e gătită cu dragoste.

— Ai grijă ce zici, Pete, a spus Fonny.

— Mintea ta e ca o ghenă, nu meriți o fată așa frumoasă, a spus și a dispărut din nou.

— Polițistul ăla, polițistul ăla, a spus Fonny.

— Ce e cu el?

Dar, dintr-odată, fără să știu de ce, m-am simțit ca o stâncă, rece și înmărmurită de frică.

— O să încerce să mi-o facă, a zis Fonny.

— Cum? N-ai făcut nimic greșit. A spus și doamna italiancă și-a zis că ar depune mărturie.

— De-aia o să încerce să mi-o coacă. Bărbaților albi nu le place deloc atunci când o doamnă albă le spune: sunteți o adunătură de nenorociți și negrul ăla avea dreptate și poți să mă pupi și-n cur. Pentru că asta i-a spus. De față cu toată lumea aia. Și n-a putut să facă nimic. Dar n-o să uite.

— În curând ne mutăm de-aici, în mansarda noastră, i-am spus.

— Așa e, a spus și a zâmbit.

Pedrocito a venit cu specialitățile serii.

Când doi oameni se iubesc, când se iubesc cu adevărat, tot ce se întâmplă între ei are un aer sacru. Uneori pot părea foarte, foarte departe unul de altul: nu cunosc niciun chin mai îngrozitor, niciun vid mai răsunător – decât acela în care cel iubit nu mai e. Dar în seara aceea, cu jurămintele sub o misterioasă amenințare, amândoi confrunțați cu acest lucru, deși din perspective diferite, am fost mai profund împreună decât fuseserăm vreodată. Aveți *grijă* unul *de celălalt*, ne spusese Joseph. O *să vedeți că nu e doar un fel de a spune*.

După cină și după cafea, Pedrocito ne-a servit cu cognac și ne-a lăsat singuri în restaurantul aproape pustiu. Fonny și cu mine am stat acolo, sorbind din cognac, vorbind puțin, ținându-ne de mână, înțelegându-ne unul pe

celălalt. Când ne-am terminat băuturile, Fonny a spus:

— Mergem?

— Da, i-am spus.

Pentru că voiam să fiu singură cu el, să fiu în brațele lui.

A semnat nota, ultima notă pe care avea s-o mai semneze acolo. Nu mi s-a dat voie niciodată să o plătesc, s-a rătăcit, mi s-a spus.

Ne-am luat la revedere și am mers pe jos până acasă îmbrățișați.

Era o mașină de poliție parcată în fața casei noastre și când Fonny a deschis poarta și a descuiat ușa, a demarat. Fonny a zâmbit, dar n-a spus nimic. Nici eu nu am spus nimic.

Am conceput copilul în acea seară. O știu. O știu din felul în care Fonny m-a atins, m-a ținut în brațe, m-a penetrat. Nu mai fusesem niciodată atât de deschisă. Iar când a vrut să iasă, nu l-am lăsat, l-am ținut cât de strâns am putut, plângând și gemând și tremurând și am simțit viața, viața, viața lui cum mă inundă, cum mă invadează.

Apoi, am rămas neclintită. Nu ne-am mișcat pentru că nu puteam. Am stat îmbrățișați, atât de aproape încât am fi putut fi un singur trup. Fonny m-a mângâiat, mi-a rostit numele și-a adormit. Eram foarte mândră. Trecusem dincolo. Acum eram amândoi unul.

Sharon ajunge la Puerto Rico cu un zbor de seară. Știe exact câți bani are la ea, ceea ce înseamnă că știe cât de repede trebuie să se miște, e contra timp, timp care, la rândul lui, se mișcă contra ei.

Coboară din avion alături de sute de alți oameni și pășește sub cerul negru-albăstrui. Și ceva în felul în care stelele strălucesc atât de jos, ceva în felul în care aerul îi mângâie pielea îi amintește de acel Birmingham pe care nu l-a mai văzut de atâta vreme.

Are cu ea doar o mică geantă de voiaj, așa că nu trebuie să își aștepte bagajul. Hayward i-a făcut o rezervare la un mic hotel din San Juan și i-a scris adresa

pe o bucată de hârtie. O avertizase că era posibil să nu găsească prea ușor un taxi.

Dar, desigur, nu putuse să o pregătească pentru confuzia care domnește peste aeroportul din San Juan. Așa că Sharon rămâne nemișcată pentru o clipă încercând să înțeleagă ceva.

Mama poartă o rochie de vară verde și o pălărie din pânză verde cu boruri largi. Cu poșeta pe umăr și mica geantă de voiaj în mână studiază împrejurimile.

La prima vedere, toată lumea i se pare înrudită. Nu din cauza felului în care arată și nici din cauza limbii, ci din cauza felului în care își vorbesc. Sunt oameni de toate culorile aici, dar, cel puțin la aeroport, asta nu pare să aibă vreo importanță. Toți cei care vorbesc tipă, acesta e singurul mod de a se face auziți, și toți sunt hotărâți să se facă auziți. E imposibil să-ți dai seama cine vine și cine pleacă. Familii întregi par să se fi stabilit aici de săptămâni întregi, cu toate bunurile personale stivuite în jurul lor, nu că aceste stive ar fi foarte înalte. Pentru copii, aeroportul nu pare decât un mare loc de joacă mai interesant.

Problemele lui Sharon sunt reale și profunde. Iar cum nu le poate da voie să devină desperate, trebuie să se bazeze pe ceea ce poate rezolva prin iluzie, iar cheia către iluzie este complicitatea. Lumea vede ce vrea să vadă sau, atunci când lucrurile sunt foarte grave, ce îi spui să vadă: nu vrea să vadă cine sau ce ești, sau de ce exiști. Doar Sharon știe că este mama, doar ea știe ce caută în San Juan, unde nu o așteaptă nimeni. Înainte să trezească prea multe bănuieli trebuie să facă în așa fel încât să fie clar că este o vizitatoare din nord, din America de Nord, care, nu din vina ei, nu vorbește spaniolă.

Sharon se duce la ghișeul Hertz și stă acolo și îi zâmbește cumva insistent uneia dintre tinerele din spatele pupitrului.

— Nu vă supărați, vorbiți engleză? o întreabă pe tânăra.

Aceasta, nerăbdătoare să îi arate că vorbește

engleză, își ridică privirea hotărâtă să fie de ajutor.

Sharon îi arată adresa de la hotel. Tânăra se uită la adresă și apoi la Sharon. Privirea ei o face pe Sharon să-și dea seama că Hayward fusese foarte grijuliu și o cazase la un hotel foarte respectabil.

— Îmi cer scuze că vă deranjez, dar nu vorbesc deloc spaniolă și a trebuit să vin aici în mod neașteptat – face o pauză, dar nu dă nicio explicație. Și nu am carnet de conducere. Mă întrebam dacă aș putea închiria o mașină cu șofer sau, dacă nu, mi-ați putea spune unde aș putea găsi un taxi? Vedeți? îi explică Sharon și arătând cu un gest neajutorat către aeroport.

Zâmbește. Zâmbește și tânăra. Se uită la bucata de hârtie și, mijindu-și ochii, se uită împrejur prin aeroport.

— O clipă, Señora, spune.

Scoate telefonul din furcă, deschide ușa, o închide în urma ei și dispare.

Reapare imediat cu un băiat pe la vreo optsprezece ani.

— Acesta e șoferul dumneavoastră de taxi, vă va duce unde aveți nevoie.

Citește adresa cu voce tare și îi dă hârtia înapoi lui Sharon. Zâmbește.

— Sper să aveți o ședere plăcută, Señora. Dacă aveți nevoie de ceva, îmi permiteți? – îi dă lui Sharon cartea ei de vizită. Dacă aveți nevoie de ceva, vă rog nu ezitați să mă sunați.

— Mulțumesc, mulțumesc mult. Sunteți minunată, spune Sharon.

— Pentru nimic. Jaime, ia geanta doamnei, îi zice autoritară tânărului.

Jaime face ce i s-a spus, iar Sharon își ia rămas-bun și îl urmează.

Primul pus, se gândește Sharon și începe să se teamă.

Dar trebuie să facă alegeri foarte rapid. În drum spre oraș se hotărăște să se împrietenească cu Jaime – pentru

că e acolo – și să se bazeze sau să pară că se bazează pe el. Știe orașul și poate conduce. E adevărat că pare înfiorător de tânăr. Dar asta ar putea fi un avantaj pentru ea. Cineva mai în vârstă, care știe mai multe, ar putea să-i dea mari bătaii de cap. Se gândește să găsească clubul, să-l vadă pe Pietro și poate și pe Victoria fără să le spună nimic. Dar nu e simplu pentru o femeie singură, albă sau de culoare, să intre neînsoțită într-un club de noapte. Mai mult, acel club de noapte ar putea foarte ușor să fie un bordel. Singura opțiune este să joace rolul turistei americane cu ochii mari și umezi, dar ea e o femeie de culoare și acesta este Puerto Rico.

Doar ea știe că e mama, doar ea știe că e pe cale să devină bunică, doar ea știe că are peste patruzeci de ani, doar ea știe ce caută acolo.

Când ajung la hotel, îi dă bacșiș lui Jaime. Apoi, în timp ce bagajul îi este dus la recepție, se uită dintr-odată la ceas.

— Vai de mine, crezi că m-ai putea aștepta câteva minute, doar până mă cazez? Nici nu mi-am dat seama cât de târziu s-a făcut. Am promis că mă văd cu cineva. Nu durează mult. Doar cât să ducă băiatul de la hotel bagajul sus. E în regulă?

Jaime e un băiat cu fața oarecum pământie, cu ochi strălucitori și un zâmbet ursuz. E cu totul intrigat de această neverosimilă doamnă din America de Nord – e intrigat pentru că știe din experiențe sumbre de nerostit că poate avea probleme, că sigur ascunde ceva, dar că nu încearcă să îl rănească în niciun fel. Înțelege că ea are nevoie de el, de taxi, pentru ceva, nu e treaba lui pentru ce. Nu știe că o știe – nu s-a gândit conștient la asta –, dar știe că e mamă. Și el are o mamă. Recunoaște o mamă când o vede. Știe, din nou fără să știe că o știe, că îi poate fi de ajutor în acea seară. Politețea lui este la fel de reală ca problemele ei. Așa că spune, serios, că desigur, o va duce pe Señora unde dorește și că o va aștepta oricât dorește.

Sharon îl păcălește puțin. Se cazează, urcă în lift împreună cu valetul și îi dă bacșiș. Nu se poate hotărî dacă să poarte pălăria sau nu. Problema ei e totodată serioasă și trivială, dar nu s-a mai confruntat niciodată cu ea. Problema ei e că nu-și arată vârsta. Își dă jos pălăria. Și-o pune din nou pe cap. Oare pălăria o face să pară mai tânără sau mai în vârstă? Acasă, arată de vârsta ei (oricare ar fi aceea) pentru că toată lumea știe ce vârstă are. Arată de vârsta ei pentru că își cunoaște rolul. Dar acum urmează să intre într-un club de noapte, într-un oraș necunoscut, pentru prima dată în ultimii douăzeci de ani, singură. Își pune pălăria pe cap. Și-o dă jos. Își dă seama că începe să o cuprindă panica, așa că aruncă pălăria pe noptieră, se spală pe față cu apă rece, așa cum mă spăla și pe mine odată, își pune o bluză albă cu guler înalt, o fustă neagră și pantofi negri cu toc înalt, își prinde părul strâns la spate și își aruncă un șal negru peste cap și peste umeri. Vrea să pară mai în vârstă. Dar toate astea o fac să pară și mai tânără. Sharon se enervează, dar taxiul așteaptă. Își ia geanta, aleargă până la lift, traversează hotărâtă holul hotelului și se duce la taxi. În orice caz, ochii strălucitori ai lui Jaime o informează că arată ca un turist yankeu – sau cirintjo.

Clubul se află într-o zonă noroioasă care pare să fi fost o adevărată mlaștină înainte ca uriașul hotel care-l găzduiește să fi fost construit. Arată absolut îngrozitor, atât de zgomotos, de strident, de întunecat și de crud, încât doar să-l privești face vulgaritatea să pară grație divină. Acum Sharon este cu adevărat speriată, îi tremură mâinile. Își aprinde o țigară.

— Trebuie să găsesc pe cineva, nu durează mult, îi spune lui Jaime.

În acest moment, nu își poate da seama că nici măcar o armată nu l-ar putea face pe Jaime să o lase acolo. Acum Sharon a devenit proprietatea lui. Această doamnă, o știe, are probleme mari. Și nu sunt genul de probleme obișnuite pentru că ea e într-adevră o doamnă.

— Sigur, Señora, spune Jaime zâmbind, și iese din taxi și vine să îi deschidă ușa.

— Mulțumesc, spune Sharon și se îndreaptă rapid către intrarea în club.

Nu pare să stea nimeni la intrare. Dar cu siguranță stă cineva la intrare înăuntru.

Acum totul trebuie făcut după ureche. Și singurul lucru care o susține pe mama, care visase odată să devină cântăreață, e motivul, doar de ea știut, pentru care se află acolo.

Intră în ceea ce este de fapt holul hotelului - chei, recepție, corespondență, casierie, hamali plictisiți (majoritatea albi și indiscutabil palizi) - fără ca cineva să-i acorde vreun pic de atenție. Pășește de parcă știe exact unde merge. Clubul e pe partea stângă, trebuie să cobori niște scări. Face stânga și coboară scările. Nimeni n-a oprit-o până acum.

— Sefiorita?

Nu văzuse niciodată vreo fotografie cu Pietro. Bărbatul din fața ei e anost și măsliniu. Lumina e prea slabă (și circumstanțele prea stranii) ca să-i poată ghici vârsta. Nu pare neprietenos. Sharon zâmbește.

— Bună seara, sper că am ajuns unde trebuie. Aici este...? și bâiguie numele clubului.

— Și, Sefiorita.

— Ar trebui să mă văd cu un prieten, dar nu mai erau locuri la zborul cu care voiam să vin, așa că am fost silită să zbor mai devreme. Deci am ajuns mai devreme. M-ați putea ascunde la o masă, undeva într-un colț?

— Sigur că da, cu mare plăcere. Cum îl cheamă pe prietenul dumneavoastră? spune și o conduce prin încăperea aglomerată.

Nu-i vine nimic în minte așa că trebuie să riște:

— De fapt, e mai degrabă o întâlnire de afaceri. Îl aștept pe Señor Álvarez. Sunt doamna Rivers. De la New York.

— Mulțumesc, doriți să beți ceva cât așteptați? o

întreabă după ce o pofteste la o masă.

— Da, mulțumesc, o „șurubelniță”.

Oricine ar fi el, se înclină și pleacă.

Al doilea pas! se gândește Sharon. Și acum e foarte calmă.

E un club de noapte și muzica e „live”. Sharon își amintește de vremurile în care a fost cu toboșarul. Își amintește de vremurile în care cânta. Dar nu își amintește, așa cum mi-o va spune foarte clar mai târziu, cu nicio urmă de regret. Ea și toboșarul ei s-au îndepărtat și asta a fost, iar ea nu era făcută să devină cântăreață, și ăsta a fost. Dar își amintește ce au încercat să facă, ea și toboșarul ei și trupa, și știe de unde vin toate astea. Așa cum eu îmi amintesc Uncloudy Day pentru că îmi aduc aminte că mama mă ținea pe genunchi atunci când am auzit-o prima dată, ea își amintește My Lord And I: *and so, ive il walk together, my Lord and I*. Acest cântec înseamnă Birmingham, tatăl și mama ei, bucătăria și minele. Poate că nu i-a plăcut niciodată acel cântec, dar îl știe, e parte din ea. Încet-încet, își dă seama că acesta este cântecul pe care-l ascultă, doar că poate cu alte versuri, dacă într-adevăr ceea ce încearcă puștii de pe scenă să bolborosească sunt versuri. Și ei nu știu nimic despre cântecul pe care îl cântă, ceea ce o face pe Sharon să se întrebe dacă știu ceva, orice, despre ei înșiși. E prima dată după foarte multă vreme când Sharon e singură. Chiar și acum, simte doar o singurătate fizică, la fel ca aceea pe care o simte când face cumpărăturile pentru familia ei. Când merge la cumpărături trebuie să asculte, să caute., să spună *da* la asta, nu la cealaltă, să aleagă, are o familie de hrănit. Nu-i poate otrăvi, pentru că-i iubește. Iar acum aude un sunet pe care nu l-a mai auzit niciodată. Dacă ar fi la cumpărături, nu ar putea pune asta pe masă pentru că nu i-ar hrăni familia. My tjal *and I!* zbiară interpretul rock subnutrit, care se smiorcăie până la un orgasm electronic. Dar oricine a avut un iubit, o mamă, un tată sau un Dumnezeu nu ar putea vreodată să sune atât de disperat

masturbatoriu. Iar ceea ce Sharon aude este disperare și disperarea, fie că o poți pune pe masă în fața familiei sau nu, trebuie mereu respectată. Disperarea ne poate face monstruoși, dar ne poate și înnobila. Iar aici, acești copii sunt în arenă, expuși. Iar Sharon îi aplaudă pentru că se roagă pentru ei. Îi vine băutura și zâmbește ridicându-și privirea către un chip pe care nu-l poate vedea. Soarbe din pahar. Se crispează. Puștii se pregătesc de următorul cântec, iar ea se uită la un alt chip pe care nu îl poate vedea.

Puștii încep să cânte următoarea piesă, tare: I Can't Get No Satisfaction.

— Sunteți doamna Rivers? Mă așteptați?

— Așa cred. Nu vreți să luați loc?

Se așază în fața ei. Acum îl poate vedea.

Din nou - gândindu-se la mine și la Fonny și la copil, blestemându-și zilele că a fost atât de ineptă, simțindu-se înconjurată, blocată, cu spatele la perete, iar el cu spatele la ușă - trebuie să riște.

— Mi s-a spus că un anume domn Pietro Álvarez lucrează aici. Dumneavoastră sunteți Pietro Álvarez?

Îl vede. Dar în același timp, desigur, nu îl vede.

— Poate. Ce treabă aveți cu el?

Sharon vrea să își aprindă o țigară, dar se teme că îi va tremura mâna. Ridică paharul cu ambele mâini și soarbe, lent, mulțumindu-i lui Dumnezeu că are șalul pe care îl poate manevra ca să-și ascundă fața. Dacă ea îl poate vedea pe el, și el o poate vedea pe ea. Pentru o clipă, rămâne tăcută. Apoi pune paharul jos și își scoate o țigară.

— Aveți un foc, vă rog?

Îi aprinde țigara. Ea își dă șalul jos.

— Nu îmi doresc în mod deosebit să-l văd pe domnul Álvarez. Vreau să vorbesc cu doamna Victoria Rogers. Sunt viitoarea soacră a bărbatului pe care l-a acuzat de viol și care este acum la închisoare în New York.

Îl privește. Și el o privește. Acum începe să-l vadă.

— Doamnă, dați-mi voie să vă spun că al dracului

ginere mai aveți.

— Am și o fiică dată dracului, dați-mi voie să vă spun.

În mustața pe care și-a lăsat-o ca să pară mai în vârstă se citește încordarea. Își trece mâinile prin părul negru și des.

— Uite care-i treaba. Fata asta a trecut prin multe. Prea multe. Lăsați-o în pace.

— Un om e pe cale să moară pentru ceva ce n-a făcut. Putem să-l lăsăm și pe el în pace?

— Ce vă face să credeți că n-a făcut-o?

— Uitați-vă la mine!

Puștii își termină numărul și coboară de pe scenă. Imediat preia tonomatul: Ray Charles, I Can't Stop Louint] You.

— La ce vreți să mă uit?

Vine chelnerul.

— Ce beți, Señor?

Sharon își stinge țigara și își aprinde imediat alta.

— Trece tot pe nota mea. Adu-mi ca de obicei. Și adu-i și doamnei ce a băut înainte.

Chelnerul pleacă.

— Uitați-vă la mine.

— Mă uit.

— Credeți că-mi iubesc fiica?

— Sincer, e greu de crezut că *aveți o fiică*.

— Sunt pe cale să devin bunică.

— De la...

— Da.

Este tânăr, foarte-foarte tânăr, dar și foarte bătrân. Nu bătrân, însă, în felul în care se așteptase ea. Se așteptase la o bătrânețe a corupției. Însă avea în față o bătrânețe a suferinței. Avea în față frământare.

— Credeți că mi-aș mărita fata cu un violator?

— Poate nu știți că e un violator.

— Mai uitați-vă o dată la mine.

Și se uită la ea. Dar asta nu-l ajută.

— Uite ce e, eu n-am fost acolo. Dar Victoria jură că

el e. A trecut prin multe rahaturi, drăguță, a trecut prin nenumărate rahaturi și nu vreau să mai treacă prin asta. Îmi pare rău, doamnă, dar nu-mi pasă ce se întâmplă cu fiica dumneavoastră.

Face o pauză.

— O să aibă un copil?

— Da.

— Ce vreți de la mine? Nu puteți să ne lăsați în pace?

Nu vrem decât să fim lăsați în pace.

Sharon nu spune nimic.

— Uite ce e. Eu nu sunt american. Aveți toți avocații ăia acolo, de ce veniți la mine? Căcat, îmi pare rău, dar eu sunt un nimeni. Sunt un țigan, un macaronar, o cioară, cum vrei tu, ăla sunt eu. Mi-am făcut un rost aici și-o am pe Victoria și nu vreau s-o mai pun să treacă prin nimic, femeie, îmi pare rău, dar chiar n-am cum să te ajut.

Se ridică, nu vrea să plângă în fața ei. Sharon îl prinde de încheietură. Se așază din nou, își acoperă fața cu mâna.

Sharon își scoate portofelul.

— Pietro, pot să-ți spun așa pentru că sunt destul de în vârstă ca să-ți fiu mamă. Ginerele meu e de vârsta ta.

Își sprijină capul în palmă și o privește. Sharon îi dă fotografia cu mine și cu Fonny.

— Uită-te la ea.

Nu vrea să se uite, dar o face.

— Ești violator?

Își ridică ochii și o privește.

— Răspunde-mi. Ești violator?

Ochii lui întunecați de pe chipul compact, privind-o pe mama fix în ochi, îi fac fața să pară electrică, asemenea unui foc aprins pe o colină îndepărtată: a mai auzit această întrebare.

— Ești violator?

— Nu.

— Crezi că am venit aici ca să te fac să suferi?

— Nu.

— Crezi că mint?

— Nu.

— Crezi că sunt nebună? Știu, cu toții suntem puțin nebuni. Dar crezi că sunt cu-adevărat nebună?

— Nu.

— Atunci vrei să iei fotografia cu tine, te rog, să i-o arăți Victoriei și să o rogi să se gândească la asta, să o studieze? Ia-o în brațe. Fă ce-ți spun. Sunt femeie. Știu că a fost violată, și știu, știu ce știu femeile. Dar știu și că nu Alonzo a violat-o. Și îți spun asta ție pentru că știu că și tu știi ce știu bărbații. Ia-o în brațe.

Îl privește preț de câteva clipe, iar el o privește pe ea.

— Și mă suni, te rog? Te rog? spune și îi dă numele hotelului și numărul de telefon.

El le notează. Se uită la ea, acum aspru și rece. Se uită la numărul de telefon. Se uită la fotografie.

Le împinge pe ambele către Sharon.

— Nu, spune, se ridică și pleacă.

Sharon rămâne pe loc. Ascultă muzica. Privește dansatorii. Se forțează să termine a doua băutură nedorită. Nu-i vine să creadă că ceea ce se întâmplă se întâmplă cu adevărat. Dar se întâmplă. Își aprinde o țigară. E acut conștientă nu doar de culoarea pielii ei, ci și de faptul că în fața atâtor martori poziția ei, ambiguă la sosire, e acum evidentă: băiatul de douăzeci și doi de ani pentru care a călătorit atâta amar de drum să-l vadă i-a întors spatele. Îi vine să plângă. Dar și să râdă. Îi face semn chelnerului:

— Și?

— Cât vă datorez?

Chelnerul e uluit.

— Nimic, Señora. Señor Álvarez a spus că achită el.

Își dă seama că în privirea lui nu e nici milă, nici dispreț. Acest lucru o surprinde și îi umple ochii de lacrimi. Ca să le ascundă, se apleacă și își aranjează șalul. Chelnerul se îndepărtează. Sharon lasă cinci dolari pe masă. Se îndreaptă către ieșire. Bărbatul anost și măsliniu

îi deschide ușa.

— Mulțumesc, Señora. Noapte bună. Taxiul dumneavoastră e afară. Vă mai așteptăm pe la noi.

— Mulțumesc, îi spune mama, zâmbește și urcă scările.

Traversează holul hotelului. Jaime stă sprijinit de mașină. Fața i se luminează când o vede și îi deschide portiera.

— La ce oră aveți nevoie de mine mâine? o întreabă.

— La nouă e prea devreme?

— În niciun caz, mereu mă trezesc înainte de șase, îi răspunde și râde.

Mașina pornește.

— Minunat, spune Sharon, legănându-și piciorul, gândind în perspectivă.

Copilul a început să se miște, trezindu-mă noaptea. Acum, că mama e în Puerto Rico, Ernestine și Joseph sunt cei care au grijă de mine. Mi-e teamă să renunț la slujbă pentru că știu că avem nevoie de bani. Asta înseamnă că foarte des nu ajung la vizita de la ora șase.

Mi se pare că, dacă renunț la slujbă, voi ajunge la timp pentru vizitele de la ora șase pentru totdeauna. I-am explicat asta lui Fonny, care a spus că înțelege și chiar înțelege. Dar faptul că înțelege nu îl ajută când se face ora șase. Oricât de bine ai înțelege, nu poți să nu aștepti: să-ți fie strigat numele, să fii scos din celulă, să fii condus la parter. Dacă ai vizitatori sau chiar dacă ai un singur vizitator, dar e un vizitator constant, înseamnă că e ceva afară căruia-i pasă de tine. Și asta te ajută să te trezești în fiecare dimineață. Oricât de multe ai înțelege și orice ți-ai spune, dacă nimeni nu vine să te vadă, ai probleme. Iar aici, problemele înseamnă pericol.

Într-o dimineață de duminică, Joseph mi-o spune direct. În dimineața aia mi-e mai rău ca de obicei și Joseph trebuie să aibă grijă de mine pentru că Ernestine are mult de lucru acasă la actriță. Nu îmi pot explica ce face ființa asta dinăuntrul meu, dar pare să fi făcut picioare. Uneori

stă nemișcată zile în șir, poate dormind, dar mai probabil plănuiind să evadeze. Apoi, se răsucește și bate apa, evident plictisită de acest element și dorindu-și să iasă. Începem să avem un dialog supărător, ființa asta și cu mine: mă lovește, iar eu scap un ou pe podea, mă lovește iar și dintr-odată răstorn ibricul de cafea pe masă, mă lovește iar și parfumul de pe încheietura mâinii mă face să simt un gust sărat în cerul gurii, și mâna pe care o am liberă apasă pe vitrina de sticlă cu atâta forță că ar putea-o rupe în două. Fir-ar *să fie!* Ai răbdare! Fac tot *ce* pot, și lovește din nou, încântată că primește un răspuns atât de furios. Te *rog!* Nu te mai mișca! Iar apoi, extenuată sau, bănuiesc eu, isteată, chiar nu se mai mișcă după ce fruntea îmi e plină de sudoare, și vomit continuu până la micul dejun și merg degeaba la baie de cel puțin patru ori. Chiar e isteată, vrea să trăiască, nu se mișcă niciodată când sunt în metrou sau când traversez vreo stradă aglomerată. Însă devine din ce în ce mai grea și, cu fiecare oră, își revendică din ce în ce mai mult din mine. Își impune revendicările. Mesajul e că nu îmi aparține – deși există un alt fel de lovitură, mai blândă, de obicei noaptea, care îmi arată că nu se opune să-mi aparțină, că poate vom ajunge să ne iubim –, ci că îi aparțin. Dar apoi izbește din nou cu putere, ca Mohammed Ali, iar eu sunt la pământ.

Nu îmi mai recunosc trupul, devin diformă. Încerc să nu mă uit la el, pentru că pur și simplu nu îl mai recunosc. Mai mult, uneori îmi dau jos o haină seara, iar dimineața abia o pun din nou pe mine. Nu mai pot purta tocure, îmi distorsionează centrul de greutate în același fel în care un ochi nefuncțional deformează vederea. Nu am avut în viața mea sâni sau fund, dar încep acum să se vadă. Mi se pare că mă îngraș cu câte un kilogram pe oră și nici nu îndrăznesc să îmi închipui cum o să arăt atunci când ființa asta din mine o să lovească până când, în sfârșit, o să iasă. Doamne. Și totuși, începem să ne cunoaștem eu și această ființă, această creatură, și uneori amândouă suntem foarte, foarte binevoitoare. Are ceva să îmi zică, iar eu trebuie să

învăţ să ascult, altfel nu voi şti ce să-i spun când ajunge pe lume. Şi Fonny nu m-ar ierta niciodată pentru asta. Până la urmă, eu mi-am dorit copilul ăsta mai mult decât el. Şi undeva în străfunduri, dincolo de toate necazurile noastre, sunt foarte fericită. Abia dacă mai pot fuma câte o ţigară, fiinţa dinăuntrul meu a avut grijă de asta. Au început să-mi placă gogoşile şi ciocolata, iar singurul fel de alcool care mai are vreun gust este cognacul. Aşa că Ernestine aduce din când în când câte o sticlă de la actriţă de-acasă.

— Stai liniştită, că n-o să le simtă lipsa. La cât beau ăştia...

În această duminică dimineată, Joseph îmi dă a treia ceaşcă de ciocolată caldă, pentru că primele două au ieşit pe unde-au intrat, şi stă la masă în faţa mea.

— Vrei să aduci copilul ăsta pe lume sau nu?

Felul în care mă priveşte şi tonul vocii lui mă sperie îngrozitor.

— Da, vreau.

— Şi îl iubeşti pe Fonny?

— Da, îl iubesc.

— Atunci, îmi pare rău, dar va trebui să renunţi la slujbă.

Îl privesc.

— Ştiu că-ţi faci griji din cauza banilor. Dar lasă asta în grija mea. Am mai multă experienţă. Oricum nu câştigi mare rahat. Nu faci decât să te consumi şi să-l înnebuneşti pe Fonny. Dacă continui în ritmul ăsta o să pierzi copilul. Iar dacă pierzi copilul, Fonny n-o să mai vrea să trăiască şi tu vei fi pierdută, apoi eu voi fi pierdut şi-atunci totul va fi pierdut.

Se ridică şi se duce la fereastră, stă cu spatele la mine. Apoi se întoarce din nou cu faţa.

— Vorbesc serios, Tish.

— Ştiu că vorbeşti serios.

Joseph zâmbeşte.

— Ascultă-mă, fetiţa mea. Trebuie să avem grijă unii de alţii pe lumea asta, nu? Acum, sunt câteva lucruri pe

care eu le pot face și tu, nu. Atâta tot. Sunt niște lucruri pe care *eu* le pot face și tu, nu, la fel cum tu poți face niște lucruri pe care eu, nu, cum ar fi să aduc copilul ăsta pe lume în locul tău. Aș face-o dacă aș putea. Aș face orice pentru tine, știi asta nu? spune și mă privește zâmbind.

— Da, știu asta.

— Și sunt lucruri pe care tu le poți face pentru Fonny și eu, nu, corect?

— Da.

Joseph se plimbă de colo-colo prin bucătărie.

— Voi, tinerii, urâți să vi se spună asta, și eu am urât să aud asta când eram tânăr, dar chiar sunteți tineri. Copilă, nu v-aș da pe niciunul pe toată cafeaua din Brazilia, dar chiar sunteți tineri. Pe Fonny abia dacă pot să nu-l mai numesc băiat. Și are niște probleme pe care niciun băiat n-ar trebui să le aibă. Și nu te are *decât* pe tine, Tish. Nu te are decât pe tine. Și eu sunt bărbat și știu ce zic. Înțelegeți ce spun?

— Da.

Se așază în fața mea.

— Trebuie să mergi să-l vezi în fiecare zi, Tish. În fiecare zi. Tu ai grijă de Fonny, că de restul avem noi grijă. Bine?

— Bine.

Îmi sărută lacrimile de pe obraji.

— Tu adu copilul ăla pe lume în siguranță. O să-l scoatem pe Fonny de la închisoare, promit. Tu promiți?

— Da, promit, îi răspund și zâmbesc.

A doua zi de dimineață mă simt prea rău ca să mai merg la lucru, iar Ernestine sună la magazin să anunțe. Le zice că cineva, eu sau ea, va veni să ia salariul meu zilele următoare.

Așa că asta a fost și iată-ne. Ca să fiu sinceră, trebuie să recunosc că, la un anumit nivel, detest să nu am nimic de făcut. Dar acest lucru mă silește să recunosc că am ținut cu dinții de slujba asta ca să-mi evit problemele. Acum sunt singură cu Fonny, cu copilul și cu mine însămi.

Dar Joseph are dreptate și Fonny radiază de fericire. În zilele în care nu merg să-l văd pe Hayward merg să-l văd pe Fonny de două ori pe zi. Sunt mereu acolo pentru vizita de la ora șase. Și Fonny știe că voi fi acolo. E foarte straniu și acum încep să înțeleg ceva foarte bizar. Prezența mea fizică, deși nu are nicio valoare practică și ar putea fi considerată din punct de vedere pragmatic o trădare, este mult mai importantă decât orice alt lucru pragmatic pe care l-aș putea face. În fiecare zi, când mă vede, când îmi vede chipul, înțelege din nou că-l iubesc și, Doamne, cât îl iubesc, din ce în ce mai mult, din ce în ce mai profund, cu fiecare oră care trece. Dar nu e doar asta, prezența mea înseamnă că și alții îl iubesc suficient de mult încât să mă elibereze ca să pot fi acolo. Nu e singur, nu suntem singuri. Iar dacă eu sunt îngrozită de faptul că nu mai am nimic asemănător cu ceea ce s-ar putea numi talie, el este încântat.

— Ia uite-o! Cât *două* case! Ești sigură că nu sunt gemeni? Sau tripleți? Poate scriem istorie, să mor eu.

Râde cu capul dat pe spate, ținând receptorul în mână, privindu-mă în ochi.

Și înțeleg că, într-adevăr, copilul crește odată cu dorința lui de a fi liber. Așa că nu-mi pasă că m-am făcut cât două case. Copilul vrea să iasă. Fonny vrea să iasă. Și vom reuși la timp.

Jaime e prompt, Sharon ajunge în favella înainte de nouă și jumătate. Jaime știe, în mare, pe unde se află casa, dar nu o cunoaște pe acea femeie, cel puțin nu știe sigur dacă o cunoaște sau nu. Încă se mai gândește la asta când Sharon coboară din taxi.

Hayward încercase să o avertizeze pe Sharon spunându-i că nu fusese niciodată capabil să descrie o favella și că se îndoia că după ce se va întoarce, ea va dori să încerce. E devastator. Deasupra, cerul albastru și soarele strălucitor, aici, marea albastră, acolo, mormanele de gunoi. Îți ia câteva minute să îți dai seama că mormanele de gunoi sunt favella. Casele sunt construite pe

mormanele de gunoi, locuințe, unele parcă urcate pe picioaroange încercând să se înalțe deasupra mizeriei. Unele au acoperișuri din tablă ruginită. Unele au ferestre. În toate sunt copii.

Jaime merge lângă Sharon, mândru să fie protectorul ei, tulburat de ceea ce au de făcut. Duhoarea e atroce, dar copiilor, cățărându-se pe munții lor, făcând aerul să răsunе, cu pielea închisă la culoare, pe jumătate goi, cu ochii lor sclipitori, cu râsul lor, intrând și ieșind din mare, nu pare să le pese.

— Pe-aici ar trebui să fie, spune Jaime și Sharon păsește pe sub o arcadă într-o curte părăginită.

Casa pe care o are în față trebuie să fi fost cândva o foarte importantă reședință privată. Acum nu mai este nimic privat. Generații întregi de var se cojesc de pe pereți, iar soarele, care dezvăluie fiecare pată și fiecare crăpătură, nu mai catadicsește să pătrundă în încăperi: la unele încă se mai văd obloane, sau ce a mai rămas din ele. Fauella e mai zgomotoasă ca o orchestră neinstruită la repetiții și sunetul copiilor este tema: o temă infinit dezvoltată în armonii extraordinare în vocile vârstnicilor. Par să fie uși peste tot: joase, întunecate și pătrate.

— Cred că ar putea fi aici. La etajul trei, spune Jaime agitat arătând către una dintre uși. Ați spus că e blondă?

Sharon îl privește. E de neconsolat, nu vrea ca ea să urce singură. Ea îl mângâie pe obraz și zâmbește, dintr-odată îi amintește de Fonny, îi amintește de ce se află acolo.

— Așteaptă-mă aici. Nu-ți face griji, nu stau mult.

Și intră pe acea ușă și urcă scările de parcă ar ști exact unde merge. Sunt trei uși la etajul trei. Pe niciuna nu e trecut vreun nume. Una dintre uși e întredeschisă, așa că bate, deschizând-o puțin mai mult.

— Doamna Rogers?

O față foarte slabă cu niște ochi negri enormi pe un chip închis la culoare, cu o rochie de casă înflorată, păsește desculță în mijlocul încăperii. Părul ei e de un

blond murdar, pomeții proeminenți, buzele subțiri, gura lată, un chip blând, vulnerabil, prietenos. O cruciuliță aurie îi atârnă la gât.

— Señora? spune și rămâne neclintită privind-o pe Sharon cu ochii aceia extraordinari, speriată.

— Señora?

Sharon nu spune nimic, doar stă în prag și o privește.

Fata își umezește buza de jos cu limba. Apoi spune din nou:

— Señora?

Nu arată de vârsta ei. Arată ca o fetiță. Apoi se mișcă, lumina îi cade diferit pe față și Sharon o recunoaște.

Sharon se sprijină de ușă temându-se pentru o clipă că se va prăbuși.

— Doamna Rogers?

Ochii fetei se îngustează, buzele i se curbează.

— Nu, Señora. Vă înșelați, eu sunt Sánchez.

Se privesc. Sharon încă se sprijină de ușă.

Fata face un gest de parcă ar vrea să închidă ușa. Dar nu vrea să o împingă pe Sharon. Nu vrea să o atingă. Face un pas și se oprește, își atinge cruciulița de la gât și se uită la Sharon. Sharon nu-i poate citi expresia de pe față. Vede îngrijorare, nu diferită de îngrijorarea lui Jaime. Vede și spaimă, dar și o înțelegere temătoare, ascunsă.

Sharon încă nu știe sigur dacă se poate mișca sau nu, dar simte că, indiferent dacă o poate face, e mai bine să rămână sprijinită de ușă. Asta-i oferă un oarecare avantaj.

— Îmi cer scuze, Señora, dar am treabă, așa că vă rog. Nu cunosc nicio doamnă Rogers. Poate e într-una dintre celelalte case de pe-aici. Dar sunt atâtea, ar trebui să căutați o vreme, a spus și a zâmbit anemic uitându-se pe fereastră.

O privește pe Sharon cu amărăciune. Sharon se îndreaptă de spate și, dintr-odată, se privesc în ochi, fiecare sprijinindu-se de privirea celeilalte.

— Am o fotografie cu tine, spune Sharon.

Fata nu răspunde. Încearcă să pară amuzată.

Sharon scoate fotografia și i-o arată. Fata se apropie de ușă, Sharon intră în cameră.

— Señora! V-am spus deja că am treabă. Nu sunt o lady nord-americană, a spus și-a măsurat-o pe Sharon din priviri.

— Nici eu nu sunt o lady. Sunt doamna Rivers.

— Iar eu sunt doamna Sánchez. Ce vreți de la mine? Nu vă cunosc.

— Știu că nu mă cunoști. Poate că nici n-ai auzit vreodată de mine.

Ceva se întâmplă pe chipul fetei, gura i se strânge și scormonește în buzunar după țigări, suflând apoi insolentă fumul către Sharon. Dar:

— Vreți o țigară, Señora? spune și îi întinde pachetul de țigări.

În ochii fetei e o rugămintă, iar Sharon ia o țigară cu mâna tremurândă și fata i-o aprinde. Pune pachetul la loc în buzunar.

— Știu că nu mă cunoști, dar cred că ai auzit de mine.

Fata aruncă o privire către fotografia din mâna lui Sharon, se uită la Sharon și nu spune nimic.

— Aseară m-am întâlnit cu Pietro.

— A, și el v-a dat fotografia asta?

Vrea să fie sarcastică, dar își dă seama că a făcut o greșală. Și totuși, o privește sfidător pe Sharon de parcă ar spune: există foarte mulți Pietro.

— Nu. Mi-a dat-o avocatul lui Alonzo Hunt, bărbatul care spui că te-a violat.

— Nu știu despre ce vorbești.

— Ba eu cred că da.

— Uite ce e, nu am nimic cu nimeni. Dar trebuie să vă rog să plecați de aici.

Tremură și e aproape în lacrimi. Își ține ambele mâini strânse în fața corpului, de parcă ar vrea să se împiedice să o atingă pe Sharon.

— Sunt aici ca să încerc să scot un om de la închisoare. Acel om se va însura cu fiica mea. Și nu el te-a violat.

Scoate fotografia cu mine și cu Fonny.

— Uită-te la ea.

Fata se întoarce către fereastră și se așază pe patul nefăcut, privind afară.

Sharon se apropie de ea.

— Uită-te la ea, te rog. Fata asta e fiica mea. Bărbatul care e cu ea e Alonzo Hunt. El e bărbatul care te-a violat?

Fata nu vrea să se uite nici la fotografie, nici la Sharon.

— Țsta e bărbatul care te-a violat?

— Un lucru pot să spun sigur, doamnă, n-ați fost niciodată violată.

S-a uitat fugitiv la fotografie și apoi la Sharon.

— Arată ca el. Doar că el nu râdea.

După o clipă, Sharon întreabă:

— Pot să mă așez?

Fata nu spune nimic, doar oftează și își încrucișează brațele la piept. Sharon se așază lângă ea pe pat. În jurul lor par să fie mii de radiouri pornite și de la toate se aude B.B. King. De fapt, Sharon nu recunoaște ce se aude la radio, dar recunoaște ritmul, niciodată nu mai sunase atât de tare, atât de insistent, atât de tânguitor. Niciodată nu mai sunase atât de hotărât și atât de periculos. Ecoul acestui ritm răsună în nenumărate voci umane amplificat de marea care strălucește și strălucește dincolo de mormanele de gunoi, dincolo defauella.

Sharon stă și ascultă, ascultă cum n-a mai ascultat niciodată. Chipul fetei e întors către fereastră. Sharon se întreabă ce aude, ce vede. Poată că nu aude și nu vede nimic. Stă acolo cu o deznădejde încăpățânată și neclintită, cu brațele subțiri între genunchi, ca cineva care cunoaște bine strânsoarea capcanei.

Sharon îi privește spatele fragil. Părul creț al fetei începe să se deterioreze și e negru la rădăcini. Ritmul

muzicii se aude mai tare, aproape de nesuportat, începe să îi răsună în cap și Sharon simte că-și pierde mințile. E foarte aproape să plângă, nu-și poate explica de ce. Se ridică de pe pat și se îndreaptă către muzică. Privește copiii, privește marea. În depărtare se vede o arcadă, abandonată de indigeni, nu foarte diferită de cea pe sub care a trecut. Se întoarce și se uită la fată. Fata se uită în pământ.

— Te-ai născut aici? o întreabă Sharon.

— Uite ce e, doamnă, înainte să continui, lăsați-mă să vă spun spun că nu puteți să-mi faceți nimic, nu sunt singură și neajutorată aici, am prieteni, asta ca să știți.

Și îi aruncă lui Sharon o privire furioasă, temătoare și bănuitoare. Dar nu se mișcă.

— Nu încerc să-ți fac nimic. Încerc doar să scot un om de la închisoare.

Fata se întoarce cu spatele la Sharon.

— Un om nevinovat, adaugă Sharon.

— Doamnă, cred că n-ați venit unde trebuia, serios. Nu aveți de ce să vorbiți cu mine. Eu nu am ce să fac.

Sharon începe să caute răspunsuri:

— Cât timp ai stat în New York?

Fata aruncă țigara pe geam.

— Prea mult.

— Ți-ai lăsat copiii acolo?

— Ascultați-mă, nu-mi băgați copiii în ăsta.

În încăpere se face cald. Sharon își dă jos jacheta subțire și se așază din nou pe pat.

— Și eu sunt mamă, spune cu grijă.

Fata o privește încercând să mărească o distanță disprețuitoare. Însă, deși invidia îi este familiară, disprețul îi este străin.

— De ce ai venit aici? o întreabă Sharon.

Nu este o întrebare la care fata se așteptase. De fapt, nu este o întrebare pe care Sharon intenționase să o pună.

Și se privesc cu acea întrebare strălucind între ele ca atunci când lumina se schimbă pe mare.

— Ați zis că sunteți mamă, spune fata în cele din urmă, se ridică și merge din nou la fereastră.

De data asta, Sharon o urmează și privesc marea împreună, într-un fel, odată cu răspunsul aspru al fetei, mintea lui Sharon începe să se limpezească. În răspunsul fetei citește o rugămintă și începe să-i vorbească altfel.

— Fata mea, pe lumea asta ți se întâmplă multe lucruri îngrozitoare și cu toții putem face lucruri îngrozitoare. Am fost femeie dinainte să fii tu femeie. Ține minte asta. Dar - se întoarce către Victoria și o trage spre ea, încheieturile subțiri, mâinile osoase, brațele încrucișate, atingând-o ușor, încercând să-i vorbească în felul în care mi-ar vorbi mie - plătești pentru minciunile pe care le spui.

Se uită la fată. Fata se uită la ea.

— Bagi un om la închisoare, fata mea, un om pe care nu l-ai văzut niciodată. Are douăzeci și doi de ani și vrea să se însoare cu fiica *mea și* - ochii Victoriei îi întâlnesc pe ai ei - e negru.

Îi dă drumul fetei și se întoarce către fereastră.

— Ca noi.

— L-am văzut.

— L-ai văzut la secție. Atunci l-ai văzut pentru prima dată. Și singura dată.

— De ce sunteți atât de sigură?

— Pentru că-l știu dintotdeauna.

— Ha, spune Victoria și încearcă să se elibereze.

Lacrimi îi umplu ochii întunecați și învinși.

— Dacă ați ști de la câte femei am auzit asta. Dar ele nu l-au văzut cum l-am văzut eu, cum a venit la mine. Ele nu văd asta niciodată. Femei respectabile, ca dumneavoastră, ele nu văd asta niciodată.

Lacrimile încep să-i șiroiască pe obraji.

— Poate că l-ați știut pe băiețelul drăguț, și poate că e un bărbat drăguț, cu dumneavoastră. Dar nu știți bărbatul care a făcut ce mi-a făcut mie!

— Dar tu ești sigură că-l știi? o întreabă Sharon.

— Da, sunt sigură. M-au dus la secție și m-au pus să-l aleg din șirul ăla și l-am ales. Și gata.

— Dar ai... S-a întâmplat în întuneric. Tu l-ai văzut pe Alonzo Hunt la lumină.

— Era lumină pe hol. Am văzut destul.

Sharon o prinde din nou de umeri și îi atinge cruciulița.

— Fata mea, fata mea, pentru numele lui Dumnezeu.

Victoria se uită la mâna de pe cruciuliță și țipă, un sunet ca niciun altul pe care Sharon să-l mai fi auzit vreodată. Se desprinde de Sharon și aleargă spre ușa care rămăsese deschisă în tot acest răstimp. Țipă și plânge.

— Pleacă de-aici! Pleacă de-aici!

Uși se deschid. Oameni încep să apară. Sharon aude taxiul claxonând. Unu, doi, unu, doi, unu, doi, trei, unu, doi, trei. Acum Victoria strigă ceva în spaniolă. Una dintre femeile mai în vârstă de pe coridor intră și o ia pe Victoria în brațe. Victoria se prăbușește plângând la pieptul femeii, iar femeia, fără să o privească pe Sharon, o ia pe fată de acolo. Dar toți ceilalți care s-au strâns se holbează la Sharon, iar acum singurul sunet pe care îl aude este claxonul de la taxiul lui Jaime.

Se holbează la hainele ei, nu are ce să le spună. Se îndreaptă către hol, către ei. Are jacheta subțire de vară pe braț, geanta pe umăr, fotografia cu mine și cu Fonny într-o mână. Trece lent printre ei, coboară lent scările. Sunt oameni la fiecare etaj. Iese din curte în stradă, Jaime îi deschide portiera. Ea urcă, el trânteste ușa și, fără să spună nimic, pornește mașina.

Seara se duce la club. Dar bărbatul de la intrare o informează că Señor Álvarez nu va veni în seara aceea, că nu au mese pentru femei neînsoțite și că, oricum, clubul e plin.

Mintea e ca un obiect pe care se adună praf. Nici obiectul și nici mintea nu înțeleg de ce se depune ceea ce se depune. Dar odată ce s-a depus, nu mai dispăre. Și astfel, după acea după-amiază la standul cu legume, am

început să-l văd pe Bell peste tot, tot timpul.

Pe-atunci nu știam cum îl cheamă. Am aflat cum îl cheamă în seara în care l-am întrebat. Deja memorasem numărul de pe insignă.

Cu siguranță îl mai văzusem și înainte de acea după-amiază, dar până atunci nu fusese decât un alt polițist. După acea după-amiază, avea ochii albaștri și părul roșcat. Avea în jur de treizeci de ani. Mergea cam ca John Wayne, defilând ca să curețe universul, și chiar credea rahaturile astea, un jegos malefic, stupid și infantil. La fel ca eroii lui, era cam limitat, burtos, cu curul mare, iar ochii lui erau la fel de goi ca ochii lui George Washington. Dar începeam să înțeleg ceva despre acei ochi goi. Și ceea ce aflam mă speria de moarte. Dacă te uiți fix la acel albastru care nu clipește, fix în acel punct din mijlocul ochiul, descoperi o cruzime nețărnută, o răutate arctică. În acei ochi ai noroc dacă nu ești. *Dacă* ochii de pe culmile lor înalte au fost siliți să te observe, dacă ești în iarna incredibil de înghețată care sălășluiește în spatele acestor ochi, ești marcat, marcat, marcat, ca un om într-un palton negru care se târăște pe zăpadă. Ochii detestă această prezență în peisaj, le strică priveliștea. Curând paltonul negru va rămâne neclintit, înroșindu-se de sânge, iar zăpada se va înroși și ea, iar ochii detestă și asta, așa că o dată clilesc și dintr-odată ninge, acoperind tot. Uneori eram cu Fonny când mă intersectam cu Bell, alteori eram singură. Când eram cu Fonny, ochii priveau drept în față către soarele înghețat. Când eram singură, ochii mă strângeau ca o gheară de pisică, îmi răsăiau pielea ca o răzătoare. Acești ochi privesc doar ochii victimei înfrânte. Nu pot privi altfel de ochi. Când Fonny era singur, se întâmpla același lucru. Ochii lui Bell alunecau pe trupul negru al lui Fonny cu incontestabila cruzime a dorinței, de parcă ar fi aprins o torță țintind sexul lui Fonny. Când se intersectau și eram și eu de față, Fonny se uita drept la Bell, iar Bell se uita drept în față. O sd-țifut viața, *băiete*, spuneau ochii lui Bell. N-o să poți, spuneau ochii lui Fonny, o să *mă pun pe picioare*

și-o să mă car de-aici.

Îmi era frică pentru că îmi dădeam seama că pe străzile din Village eram complet singuri. Nimeni nu avea grijă de noi, iar cei care ne iubeau nu erau acolo.

Bell a vorbit cu mine o dată. Mă duceam la Fonny, ieșisem târziu de la muncă. Am fost surprinsă să-l văd pentru că am coborât din metrou la 4th Street colț cu Eighth Avenue, iar de obicei el stătea în cartier pe la Bleecker și McDougal. Mergeam aproape fără suflu pe bulevard cărând un pachet cu diverse lucruri pe care tocmai îl luasem de la magazinul evreului când l-am văzut apropiindu-se lent de mine. M-am temut pentru o clipă fiindcă în pachetul meu erau: lipici, capse, acuarele, hârtie, bolduri, cuie și pixuri, toate furate. Dar el nu avea de unde să știe asta și deja îl uram prea mult ca să îmi pese. Începea să se întunece, era înjur de șapte, șapte și jumătate. Străzile erau pline: bărbați care mergeau către casă, bețivi care se sprijineau de ziduri, femei care se grăbeau undeva, copii portoricani, drogați și iată-l și pe Bell.

— Pot să te ajut cu pachetul ăla?

Aproape că am scăpat pachetul. De fapt, aproape că m-am scăpat pe mine. L-am privit în ochi.

— Nu, mulțumesc frumos, i-am spus și am încercat să-mi văd de drum, dar îmi stătea în cale.

L-am privit din nou în ochi. Poate că a fost prima dată când am privit cu-adevărat în ochi un alb. Asta m-a oprit, am rămas nemișcată. Nu era ca atunci când privești un om în ochi. Nu era ca nimic cunoscut mie, și deci a fost ceva foarte puternic. Era seducția ce promitea violul. Era violul ce promitea pervertirea și răzbunarea, în toate sensurile. Voiam să mă apropiu, să intru înăuntrul lui ca să îi despic fața, să o schimb și să o distrug, să mă afund în zâmbet alături de el. Apoi aveam să fim amândoi liberi, aproape că puteam auzi fanfara.

— Căcat, nu mergi prea departe, dar mi-aș dori să te pot ajuta cu pachetul ăla, a spus pe un ton aproape șoptit.

Încă ne mai văd pe acel bulevard grăbit, aglomerat la apus, eu cu pachetul meu și geanta, privindu-l, el privindu-mă pe mine. Dintr-odată eram a lui, m-a inundat o dezolare așa cum nu mai simțisem niciodată. M-am uitat la ochii lui, la buzele umede, grăbite, copilărești și i-am simțit sexul întărindu-se.

— Nu sunt băiat rău, spune-i prietenului tău. Nu trebuie să-ți fie frică de mine, a spus.

— Nu mi-e frică. O să-i spun. Mulțumesc, i-am răspuns.

— Noapte bună, a spus.

— Noapte bună, i-am răspuns și m-am îndepărtat grăbită.

Nu i-am spus niciodată lui Fonny. N-am putut. Am ferecat conversația într-un colț al minții mele. Nu știu dacă Bell a vorbit vreodată cu Fonny, dar mă îndoiesc.

În seara în care Fonny a fost arestat, Daniel era pe la noi. Era puțin abțiguit. Plângea. Vorbea din nou despre perioada din închisoare. Văzuse nouă bărbați violând un băiat. Și el fusese violat. Nu avea să mai fie niciodată acel Daniel de dinainte. Fonny l-a strâns în brațe, l-a strâns în brațe până când s-a prăbușit. M-am dus să fac cafea.

Și au bătut la ușă.

SION

Fonny sculptează în lemn. E un lemn moale maroniu, e pus pe masa lui de lucru. S-a hotărât să îmi sculpteze bustul. Peretele e plin de schițe. Eu nu sunt acolo.

Uneltele sunt pe masă. Se învâрте speriat în jurul lemnului. Nu vrea să-l atingă. Dar știe că trebuie. Nu vrea să pângărească lemnul. Îl privește lung, aproape plângând. Ar vrea ca lemnul să-i vorbească. Până nu îi vorbește, nu se poate mișca. Eu sunt captivă în tăcerea lemnului, și el la fel.

Ia dalta, o lasă din mână. Își aprinde o țigară, se așază pe taburetul lui de lucru, se uită fix, ia dalta din nou.

O lasă din nou jos, se duce în bucătărie și își toarnă o bere, se așază din nou pe taburet, se uită la lemn. Lemnul

se uită la el.

— Jegosule, spune Fonny.

Ia din nou dalta și se apropie de lemnul care-l așteaptă. Îl atinge ușor cu mâna, îl mângâie. Ascultă. Îl atinge cu dalta, tatonează. Dalta începe să se miște. Fonny începe.

Și se trezește.

E singur în celulă la ultimul etaj. E provizoriu. Curând îl vor trimite jos, într-o celulă mai mare, cu alți bărbați. În colțul celulei e o toaletă. Pute. Și Fonny pute.

Cască, își duce mâinile la ceafă și se întoarce furios pe patul îngust. Ascultă. Nu știe cât e ceasul, dar nici nu contează. Toate orele sunt la fel, toate zilele sunt la fel. Se uită pe podea, lângă pat, la pantofii fără șireturi. Încearcă să găsească un motiv de-a fi aici, un motiv să se miște sau să nu se miște. Știe că trebuie să facă ceva ca să nu se scufunde în acest loc, și încearcă în fiecare zi. Dar nu reușește. Nu poate nici să se retragă în sine, nici să păsească în afara lui. E suspendat, e împietrit. E împietrit de frică. Se ridică, merge până la colț și se pișă. Toaleta nu e chiar funcțională, în curând o să dea pe-afară. Nu știe ce poate face cu asta. Aici sus e singur și îi e frică. Dar îi e frică și de momentul în care va fi mutat jos, cu ceilalți, pe care îi vede la masă, care îl văd. Știe cine sunt, i-a mai văzut pe toți, dacă i-ar fi întâlnit afară ar fi știut ce să le spună. Aici nu știe nimic, e mut, e complet înspăimântat. Aici e la mila tuturor și la mila acestor ziduri și acestor gratii. Afară nu e tânăr. Aici își dă seama că e tânăr, foarte tânăr, prea tânăr. Și oare va îmbătrâni aici?

Se uită prin mica deschizătură din ușa celulei la ce poate vedea din coridor. Totul e nemișcat și mut. Pesemne e foarte devreme. Se întreabă dacă astăzi e ziua în care e dus la dușuri. Dar nu știe ce zi e, nu-și poate aminti când a fost dus la dușuri ultima oară. O să întreb *pe cineva azi, se gândește*, și-atunci o să-mi amintesc. Trebuie să mă forțez să-mi amintesc. Nu pot să mă las să continui așa. Încearcă să-și amintească tot ce-a citit despre viața în închisoare.

Nu-și poate aminti nimic. Minteaa lui e la fel de goală ca o cochilie, sună ca o cochilie, un sunet fără sens, fără întrebări, fără răspunsuri, fără nimic. Și pute. Cască din nou, se scarpină, se cutremură, cu un efort supraomenescâși înăbușă un țipăt, se prinde de gratiile ferestrei înalte și se uită la ceea ce poate vedea din cer. Atingerea oțelită îl calmează puțin, piatra rece, aspră pe piele îl consolează puțin. Se gândește la Frank, tatăl lui. Se gândește la mine. Se întreabă ce facem noi acum, chiar în acest moment. Se întreabă ce face lumea, lumea lui, fără el, se întreabă de ce a fost lăsat singur aici, poate să moară. Cerul e de culoarea oțelului. Lacrimi grele se scurg pe obrajii lui Fonny și barba nerasă îl mănâncă. Nu-și poate aduna puterile pentru că nu poate găsi vreun motiv ca să fie aici.

Stă întins pe pat. Mai are doar cinci țigări. Știe că urmează să îi aduc țigări în seara asta. Își aprinde o țigară și se uită la țevile de pe tavan. Tremură. Încearcă să se liniștească. Încă o zi. Nu *te stresa*. *Fii calm*.

Trage din țigară. I se scoală. Și-o freacă absent prin chiloți. E singurul lui prieten. Strânge din dinți, vrea să reziste, dar este tânăr și este singuratic și singur. Și-o freacă lent, rugându-se parcă, cu ochii închiși. Sexul lui tare răspunde, arde, iar Fonny oftează și trage din nou din țigară. Face o pauză, dar mâna lui nu se oprește, nu se poate opri. Își mușcă buza de jos, își trage pătura până sub bărbie. Mâna nu se oprește, se strânge, mișcându-se mai repede, iar Fonny se ridică și coboară. Ah. Încearcă să nu se gândească la nimeni, încearcă să nu se gândească la mine, nu vrea să am nicio legătură cu acea celulă, cu acel act. Ah. Și se întoarce, se ridică, palpită, abdomenul începe să-i tremure. Ah, și ochii i se umplu de lacrimi. Nu vrea să se termine. Trebuie să se termine, Ah, ah, ah. Scapă țigara pe podeaua de piatră, capitulează, se preface că e cuprins de brațe umane, geme, aproape strigă, sexul lui gros și fierbinte îl face să-și arcuiască spatele, să-și încordeze membrele. Ah. Nu vrea să se termine. Trebuie să se

termine. Geme. E incredibil. Sexul său spasmodic împrășcă, erupe pe mână, pe burtă, pe coaie, oftează, după o clipă prelungă deschide ochii și celula se prăbușește asupra lui, ziduri și gratii, amintindu-i că e singur.

E adus jos pentru vizita de la ora șase.

Își amintește să ridice receptorul. Zâmbește.

— Hei, ce faci, iubita mea? Povestește-mi ceva.

— Știi că n-am nimic de povestit. Ce faci tu?

Sărută peretele de sticlă. Sărut și eu peretele de sticlă.

Dar nu arată bine.

— O să vină Hayward să te vadă mâine dimineată. Crede că s-a stabilit o dată pentru proces.

— Când?

— Curând, foarte curând.

— Ce-nseamnă curând? Mâine? Luna viitoare? La anu'?

— Crezi că ți-aș fi spus dacă nu știam că în curând, Fonny?

Ce crezi? Hayward mi-a spus că pot să-ți zic.

— Înainte să se nască copilul?

— Da, înainte să se nască copilul.

— Când trebuie să se nască?

— Curând.

Se schimbă la față și începe să râdă. Ridică pumnul amenințător în glumă.

— Cum e copilul?

— Foarte vioi și puternic, crede-mă

— Te rupe-n bătaie, așa-i? Săraca Tish, spune și râde din nou.

Apoi se schimbă din nou la față, acum altceva îi luminează chipul, e foarte frumos.

— L-ai mai văzut pe Frank?

— Da, lucrează mult peste program. O să vină mâine.

— Vine cu tine?

— Nu, o să vină de dimineată cu Hayward.

— Ce face?

— Face bine, iubitul meu.

— Și cele două surori triste ce fac?

— Ce-au făcut și până acum.

— Adică sunt tot nemăritate.

— Tot, Fonny. Tot nemăritate.

Aștept următoarea întrebare.

— Și mama?

— N-am mai văzut-o. Dar pare să facă bine.

— Inima aia bolnavă nu i-a venit încă de hac, nu?

Mama ta s-a întors din Puerto Rico?

— Nu încă, dar o așteptăm în orice clipă.

Se schimbă din nou la față.

— Dar dacă gagica aia spune în continuare că am violat-o, o să rămân aici multă vreme.

Îmi aprind o țigară și o sting. Copilul se mișcă de parcă ar încerca să-l vadă pe Fonny.

— Mama crede că Hayward poate să-i desființeze mărturia. Pare să fie destul de isterică. Lucrează ca târfa cu juma' de normă, asta n-o ajută. Iar tu erai cel mai negru din șirul ăla de suspecti în dimineața aia. Erau câțiva albi și un portorică și câțiva tipi mulatri, dar tu erai singurul netjru.

— Nu știu ce-ar putea însemna asta.

— Ar putea însemna că acest caz poate fi respins. Ea spune că a fost violată de un bărbat negru, iar tu ești singurul negru dintr-un șir de albi spălăciți. Așa că normal că spune că tu ai fost. Dacă ea căuta un negru, ea știe că nu putea fi niciunul dintre ceilalți.

— Și cu Bell cum rămâne?

— Deja a omorât un puști de culoare, ți-am zis. Și Hayward o să se asigure că jurații vor afla asta.

— Căcat. Dacă jurații află asta, probabil că or să-i dea o medalie. Că face curățenie pe străzi.

— Fonny, nu mai gânde așa. Iubitule. Când a început tot rahatul ăsta am stabilit că o să luăm fiecare zi în parte și că ne păstrăm calmul și nu gândim prea mult în

perspectivă. Înțeleg exact ce spui, iubitul meu, dar nu are sens să vezi lucrurile așa...

— Ți-e dor de mine?

— Doamne, da! De-aia nu trebuie să îți pierzi calmul. Eu te aștept, copilul te așteaptă.

— Iartă-mă, Tish. Îmi pare rău. O să mă adun. Dar uneori e greu, că n-am ce cauta aici, știi ce zic? Și se întâmplă tot felul de lucruri în mine pe care nu le înțeleg, încep să văd lucruri pe care nu le vedeam înainte. Nici nu știu cum să numesc lucrurile astea și mi-e frică. Nu sunt atât de puternic pe cât credeam. Sunt mai tânăr decât credeam. Dar o să devin mai puternic, îți promit. Îți promit, Tish. Poate că trebuia să văd ceva, și nu puteam vedea clar dacă nu eram aici. Poate. Poate că asta e. Tish, mă iubești?

— Te iubesc. Te iubesc. Trebuie să știi că te iubesc la fel cum știi că ai părul creț și încâlcit.

— Arăt oribil?

— Mi-ar plăcea să pun mâna pe tine. Dar pentru mine ești frumos.

— Și mie mi-ar plăcea să pun mâna pe tine.

Se lasă tăcerea și ne privim. Ne privim atunci când ușa se deschide în spatele lui Fonny și apare bărbatul acela. Asta este mereu cel mai îngrozitor moment, când Fonny trebuie să se ridice și să-mi întoarcă spatele, când eu trebuie să mă ridic și să-i întorc spatele. Dar Fonny e calm. Se ridică și strânge pumnul. Zâmbește și rămâne pe loc câteva secunde, privindu-mă drept în ochi. Ceva se transferă de la el la mine: iubire și curaj. Da. Da. O să reușim cumva. Cumva. Mă ridic în picioare, zâmbesc și strâng și eu pumnul. El se întoarce către infern. Eu mă îndrept către Sahara.

Greșelile de calcul ale acestei lumi sunt nețărmutate. Procuratura, acuzarea, statul – Statul uersus Alonzo Hunt – au reușit să imobilizeze, să izoleze sau să intimideze fiecare martor în favoarea lui Alonzo Hunt. Dar au și greșit, așa cum avea să ne spună Sharon în seara în care

Ernestine a împrumutat mașina și șoferul actriței ca să o putem lua pe mama de la aeroportul Kennedy:

— Am mai așteptat două zile. M-am gândit că nu se poate termina așa. Treaba asta nu poate să se termine așa. Jaime a spus că ba da, că așa se va termina. Deja aflase toată insula. Toată lumea știa. Jaime știa mai multe decât știam eu însămi. Spunea că sunt urmărită peste tot, că eram urmărită peste tot și într-o seară, când eram în taxi, mi-a dovedit-o. Dar vă povestesc altă dată despre asta.

Chipul mamei spune că și ea vede ceva ce n-a mai văzut niciodată.

— Nu mai puteam merge nicăieri. În ultimele două zile, Jaime a fost spionul meu. Îi cunoșteau taxiul mai bine decât îl cunoșteau pe el, dacă înțelegeți ce vreau să spun. Oamenii mereu cunosc exteriorul mai bine decât interiorul. Dacă vedeau taxiul lui Jaime venind, era Jaime, nu se mai uitau înăuntru.

Chipul lui Sharon. Chipul lui Joseph.

— Așa că a împrumutat mașina altcuiva. În felul ăsta nu știau când vine. Când și-au dat seama că era el, deja nu mai conta, pentru că nu mai era cu mine. Era parte din peisaj, la fel ca marea, ca mormanele de gunoi, era ceva ce cunoșteau dintotdeauna. Nu mai trebuia să-l privească. N-am mai văzut așa ceva niciodată. Poate că nu îndrăzneau să se uite la el, la fel cum nu se uită la mormanele de gunoi. La fel cum nu se uită la ei înșiși, la fel cum nu ne uităm nici noi. N-am mai văzut așa ceva niciodată. Niciodată. Eu nu vorbesc spaniolă, iar ei nu vorbesc engleză. Dar trăim cu toții pe aceleași mormane de gunoi. Din aceleași motive.

Mă privește.

— Din același motiv pentru care nu m-am gândit niciodată la asta în felul acesta. Oricine a descoperit America, trebuia târât înapoi acasă în lanțuri, să moară.

Mă privește din nou.

— Tu să aduci copilul pe lume, m-ai înțeles? îmi spune.

Zâmbește. E foarte aproape de mine. Și este foarte departe.

— N-am să las pe nimeni să pună lanțurile pe copilul tău. Atâta tot.

Se ridică și se plimbă de colo-colo prin bucătărie. O privim, chiar a slăbit. Ține un pahar cu gin și suc de portocale în mână. Știu că încă nu și-a desfăcut bagajul. Pentru că o văd cum se luptă cu lacrimile îmi dau seama că, de fapt, e încă tânără.

— În orice caz. Era acolo, Jaime era acolo când au luat-o pe fată. Țipa. Pierdea o sarcină. Pietro o căra în brațe pe scări. Deja începuse să sângereze.

Soarbe din pahar. Stă lângă fereastră, foarte singură.

— Au dus-o în munți, într-un loc numit Barrcinejuitas. Trebuie să știi unde e ca să ajungi acolo. Jaime spune că nu o să mai fie văzută niciodată.

Gata procesul: acuzarea a rămas fără principalul martor, încă mai avem o mică speranță cu Daniel, dar niciunul dintre noi nu îl poate vedea deși știm unde e. A fost transferat într-o închisoare în nord: Hayward s-a dus să verifice, Hayward se ocupă de caz.

Acuzarea va cere timp. Noi vom cere ca acuzațiile să fie retrase și să se renunțe la caz: dar trebuie să fim pregătiți să ajungem la o înțelegere de eliberare pe cautiune, dacă statul va permite acest lucru, dacă noi vom putea strânge banii.

— Am înțeles, spune Joseph, se ridică și se duce lângă Sharon, dar nu o atinge. Privesc insula lor.

— Ești bine? întrebă Joseph, aprinde o țigară și i-o dă.

— Da, sunt bine.

— Atunci hai la culcare. Ești obosită. Ai fost plecată o vreme.

— Noapte bună, spune Ernestine ferm, iar Sharon și Joseph se îndreaptă îmbrățișați către camera lor.

Într-un fel, acum noi suntem vârstnicii lor. Și copilul mă lovește din nou. Timpul.

Dar toate astea au un efect cataclismic, dezastruos, asupra lui Frank, și Joseph este cel care trebuie să îi dea vestea. Mai mult, programul lor este acum atât de haotic, încât trebuie să-i dea vestea acasă.

Fără să spună nimic, a reușit să ne interzică lui Ernestine și mie să le zicem ceva celor din familia Hunt.

E aproape miezul nopții.

Doamna Hunt e în pat. Adrienne și Sheila tocmai s-au întors acasă și chicotesc și șușotesc în bucătărie, în cămăși de noapte, bând Ovaltine. Posteriorul lui Adrienne începe să capete rotunjimi, dar Sheila n-are nicio șansă. Sheilei i s-a spus că seamănă cu o actriță de mâna a doua, Merle Oberon, pe care a întâlnit-o la Late Late Show, așa că și-a pensat sprâncenele cu aceeași intenție, dar nu cu același efect. Tipa aia, Oberon, măcar a fost plătită pentru asemănarea ei alarmantă cu un ou.

Joseph trebuie să fie devreme în port, așa că nu are timp de pierdut. Nici Frank, care, la rândul lui, trebuie să fie devreme în centru.

Frank pune o bere în fața lui Joseph, iar el își toarnă niște vin. Joseph ia o gură de bere. Frank ia o gură de vin. Se privesc timp de o îngrozitoare clipă, conștienți de chicoteala fetelor din bucătărie. Frank vrea să le facă să se oprească din râs, dar nu-și poate desprinde ochii de ai lui Joseph.

— Deci? întreabă Frank.

— Ține-te bine. Nu e ușor ce urmează să spun. Procesul a fost amânat pentru că tipa din Puerto Rico a pierdut copilul și-a luat-o razna complet, și-a pierdut mințile, omule, oricum e pe undeva prin munți prin Puerto Rico și nu se poate deplasa și nimeni nu poate merge s-o vadă, nu poate veni la New York acum, sub nicio formă, așa că procuratura vrea să amâne procesul până când o să poată.

Frank nu spune nimic.

— Înțelegi ce spun? întreabă Joseph.

— Da, înțeleg, spune Frank pe o voce joasă și soarbe

din vin.

Din bucătărie se aud vocile șoptite ale fetelor: acest sunet e pe cale să-i facă pe amândoi să-și piardă mințile.

— Vrei să-mi spui că or să-l țină pe Fonny la închisoare până-și revine aia? Asta-mi spui? întrebă Frank, soarbe din vin și se uită din nou la Joseph.

Ceva în felul în care arată Frank începe să-l sperie pe Joseph, dar nu își dă seama ce anume.

— Asta vor să facă. Dar s-ar putea să reușim să-l scoatem pe cauțiune.

Frank tace. Fetele chicotesc în bucătărie.

— Cât?

— Nu știm încă. Nu au stabilit încă suma.

Bea din bere din ce în ce mai speriat, într-un mod obscur, dar profund.

— Când vor stabili suma?

— Măine. Poimăine - trebuie să o spună - Dacă...

— Dacă ce?

— Dacă acceptă cererea noastră, omule. Nu sunt obligați să stabilească nicio sumă, moșule.

Mai are ceva de spus.

— Și... nu cred c-o să se întâmple asta, dar mai bine să privim toată treaba din cel mai rdu unghi, e posibil să încerce să facă acuzația lui Fonny mai gravă pentru că fata aia a pierdut copilul și pentru că pare să o fi luat razna.

Liniște. Râsul fetelor din bucătărie.

Joseph se scarpină la subraț și îl privește pe Frank. Joseph e din ce în ce mai neliniștit.

— Deci suntem futuți, spune Frank în cele din urmă cu un calm glacial.

— De ce spui asta, omule? E greu, de acord, dar nu s-a terminat încă.

— Oh, ba da, s-a terminat. N-or să-i dea drumul până nu se pregătesc, și nu sunt gata încă. Și n-avem ce face, spune Frank.

— Trebuie să facem ceva! strigă Joseph speriat.

Își aude vocea izbindu-se de pereți, de râsul fetelor

din bucătărie.

— Ce putem face?

— Dacă ne acordă cauțiunea, strângem împreună biștarii...

— Cum?

— Nu știu, moșule, cum. Știu doar că asta tre' să facem!

— Și dacă nu ne acordă cauțiunea?

— Îl scoatem de-acolo! Nu-mi pasă ce tre' să facem ca să-l scoatem de-acolo!

— Nici mie, dar ce-am puteaface?

— Sd-l scoatem de-acolo. Asta tre' să facem. Amândoi știm că n-are ce cauta acolo. Sunt niște mincinoși jechoși, și-o știu și ei foarte bine.

Se ridică în picioare. Tremură. În bucătărie se lasă tăcerea.

— Uite ce e. Știu ce zici. Zici că acum ne strâng de coaie. Așa e. Dar e sânge din sângele nostru, omule, zdruje din sângele nostru. Nu știu cum o să facem. Știu doar că trebuie să o facem. Știu că tu nu te temi pentru tine și, să mă ierte Dumnezeu, dar nici eu pentru mine. Băiatul ăla tre' să iasă de acolo. Punct. Iar noi tre' să-l scoatem. Punct. Și primul lucru pe care tre' să-l facem e să nu ne pierdem calmul. Nu putem să-i lăsăm pe jechoșii ăia albi bășiți să mai facă căcaturile astea. Destul ne-au omorât copiii.

Se liniștește și ia o gură de bere.

Frank se uită către bucătărie unde cele două fete stau în prag.

— E totul în regulă? întreabă Adrienne.

Frank trânteste paharul de vin pe podea, răsună, se face tăndări.

— Pizde proaste spălăcite, dispăreți din ochii mei, m-ați auzit? Dispăreți dracului din ochii mei! Dacă chiar ați fi femei ați pune curu' la bătaie pe trotuar să vă scoateți fratele de la pușcărie în loc vă dați pizda de pomană la toți fătălăii bășiți care vă amușină cu câte-o carte la subraț.

Marș la culcare! Dispăreți din ochii mei!

Joseph le privește pe fete. Vede ceva foarte straniu, ceva la care nu se mai gândise până acum: Adrienne își iubește tatăl cu o iubire cu-adevărat disperată. Știe că suferă. L-ar alina dacă ar putea. Dar nu știe cum. Ar da orice să știe cum. Nu știe că îi amintește lui Frank de mama ei.

Fără să spună nimic, Adrienne își lasă ochii în pământ și pleacă, Sheila o urmează.

Tăcerea e uriașă, și se extinde. Frank își lasă capul în palme. Apoi Joseph vede că Frank își iubește ficele.

Frank nu spune nimic. Pe masă cad lacrimi, scurgându-se de pe palmele cu care și-a acoperit fața. Joseph privește: lacrimile se scurg din palmă pe încheietură și se sparg de masă cu un sunet ușor, ușor, de nesuportat. Joseph nu știe ce să spună, încă.

— Nu e vremea să plângem, omule, îi spune.

Își termină berea. Se uită la Frank.

— Ești bine?

— Da, sunt bine, spune Frank într-un târziu.

— Culcă-te. Tre' să te trezești devreme de dimineață.

Vorbim mâine seară. M-ai înțeles?

— Da, am înțeles, spune Frank.

Când Fonny află că procesul s-a amânat, și află de ce și ce efect ar putea avea tragedia Victoriei asupra tragediei lui – eu sunt cea care îi spune –, în el se întâmplă ceva straniu, dar întru totul minunat. Nu renunță la speranță, dar nu se mai agață de ea.

— Bine, e tot ce spune.

Mi se pare că îi văd pomeții pentru prima oară și poate că e adevărat, a slăbit atât de mult. Se uită la mine, se uită în mine. Are ochii enormi, adânci și întunecați. Sunt ușurată și înspăimântată totodată. S-a îndepărtat, nu de mine, dar s-a îndepărtat. E într-un loc în care eu nu sunt.

Și mă întreabă privindu-mă cu acei ochi enormi, plini:

— Ești bine?

— Da, sunt bine.

— Copilul e bine?

— Da, copilul e bine.

Zâmbește. Cumva, e șocant. Mereu voi vedea spațiul din care i-a lipsit dintele.

— Și eu sunt bine. Nu-ți face griji. Vin acasă. Vin acasă la tine. Vreau să te țin în brațe. Vreau să mă ții în brațe. Vreau să țin copilul nostru în brațe. Trebuie să se întâmple. Nu-ți pierde încrederea.

Zâmbește din nou și totul se mișcă în mine. Iubire, iubire.

— Nu-ți face griji. O să vin acasă.

Zâmbește din nou, se ridică și mă salută militărește. Mă privește îndelung, e o privire pe care nu am mai văzut-o niciodată pe niciun chip. Se atinge scurt, se apleacă și sărută peretele de sticlă, sărut și eu peretele de sticlă.

Acum Fonny știe de ce este aici, de ce este unde este, acum îndrăznește să se uite în jur. Nu e aici pentru ceva ce a făcut. Asta a știut mereu, dar acum știe asta și încă ceva. La masă, la dușuri, când urcă și coboară scările seara, înainte ca toți să fie închiși din nou, ascultă: ei ce au făcut? Nu mare lucru. Să ai puterea să bagi oamenii ăștia unde sunt acum, să-i ții unde sunt acum, asta înseamnă să faci lucruri mari. Afară sunt criminali și violatori ocupați cu tot ce trebuie să facă, fac lucruri mari: hoți, pedofili, băieți cu studii superioare și serviete diplomat, ocupați, ocupați, ocupați, lucruri mari. Torționari, fac lucruri mari. Episcopi, preoți, diaconi, mari lucruri se întâmplă. Politicieni, fac lucruri și mai mari. Acești oameni captivi reprezintă prețul ascuns al unei orori ascunse: cei drepti trebuie să poată și unde sunt damnații. Dar asta, se gândește Fonny, funcționează în ambele sensuri. Ești înăuntru sau ești afară. OK. Am înțeles, nenorocirilor. N-o să mă răpuneri.

Îi aduc cărți și citește. Reușim să-i facem rost de hârtie și face schițe. Acum, că știe unde este, începe să vorbească cu ceilalți bărbați, se face comod, ca să spun așa. Știe că aici i se poate întâmpla orice. Dar pentru că știe asta, nu își mai poate întoarce spatele: trebuie să

înfrunte, să tachineze, să joace, să îndrăznească.

E pus la izolare pentru că refuză să fie violat. Pierde un dinte, din nou, și aproape că pierde un ochi. Ceva se înăsprește în el, ceva se schimbă definitiv, lacrimile îi îngheață în abdomen. Dar a ieșit de pe teritoriul disperării. Luptă pentru viața lui. Are copilul în fața ochilor, are o întâlnire de la care nu poate lipsi, stă în rahat, transpiră, duhnește, dar când va veni pe lume copilul, va fi acolo, o jură.

Hayward aranjează lucrurile și cauțiunea e posibilă. Dar e mare. Și vine vara.

În acea zi, pe care nu o să o uit niciodată, Pedrocito m-a dus acasă cu mașina de la restaurant și greoaie, greoaie, greoaie m-am dus la locul meu și m-am așezat.

Copilul era neliniștit și mie îmi era frică. Aproape că era timpul. Eram atât de obosită, aproape că voiam să mor. Pentru că fusese pus la izolare, nu-l mai văzusem de mult pe Fonny. Dar în acea zi îl văzusem. Era atât de slab, era atât de învinețit, aproape că am țipat. Către cine, unde? Am văzut această întrebare în ochii negri enormi, oblici ai lui Fonny, ochi care acum străluceau ca ochii unui profet. Dar când zâmbea, îmi vedeam din nou iubitul, ca pentru prima dată.

— Trebuie să mai pui niște carne pe tine, Doamne iartă-mă!

— Vorbește mai tare, că nu te-aude, a spus zâmbind.

— Aproape că am strâns banii pentru cauțiune.

— M-am gândit eu că o să reușiți.

Stăm și ne uităm unul la altul. Facem dragoste prin toată sticla aia, prin toată piatra și prin tot oțelul.

— Fii atentă. O să ies de-aici în curând. Vin acasă pentru că mă bucur să vin acasă, înțelegi?

Îl privesc în ochi.

— Da.

— Acum sunt un artizan. Adică un tip care face mese. Nu-mi place cuvântul artist. Poate că nu mi-a plăcut niciodată. Și habar n-am ce căcat înseamnă. Sunt un tip

care lucrează din viscere cu mâinile. Acum știu despre ce e vorba. Chiar cred că știu. Chiar dacă o să mă duc la fund. Dar nu cred că o să se întâmple. Acum.

E foarte departe de mine. E cu mine, dar e foarte departe. Și de-acum așa va fi mereu.

— Oriunde vei merge, eu te voi urma.

A râs.

— Iubito, iubito, iubito. Te iubesc. O să-ți fac o masă și mulți oameni or să mănânce în jurul ei pentru multă, multă vreme.

De pe scaun, m-am uitat pe fereastră, la străzile îngrozitoare, la străzile rele. Ce s-a întâmplat aici? Cu siguranță, pământul de sub noi e blestemat.

Nu e niciun om neprihănit, niciunul măcar.⁷

Copilul a lovit, dar într-un fel foarte diferit, și am știut că aproape venise timpul. Îmi amintesc că m-am uitat la ceas, era opt fără douăzeci. Eram singură, dar știam că, în curând, va intra cineva pe ușa aia. Copilul a lovit din nou și mi s-a oprit respirația, aproape că am țipat și telefonul a sunat.

Am traversat încăperea greoaie, greoaie, greoaie și am răspuns.

— Alo.

— Alo, Tish? Sunt Adrienne.

— Bună, Adrienne.

— Tish, l-ai văzut cumva pe tata? Frank e pe la voi?

Vocea ei aproape că m-a dărâmat. Nu auzisem niciodată o asemenea spaimă în glasul cuiva.

— Nu, de ce?

— Când l-ai văzut ultima oară?

— Eu nu l-am văzut. Știu că s-a văzut cu Joseph, dar cârmu l-am văzut.

Adrienne plângea în telefon. Se auzea îngrozitor prin telefon.

— Adrienne! Ce s-a întâmplat? Ce s-a întâmplat?

Și-mi amintesc că în acea clipă totul a rămas

⁷ Verset biblic din Epistola lui Pavel către romani (n.t.)

neclintit. Soarele nu s-a mai mișcat, pământul nu s-a mai mișcat, cerul ne privea de sus, așteptând, iar eu mi-am dus mâna la inimă să o fac să bată din nou.

— Adrienne! Adrienne!

— Tish, pe tata l-au dat afară de la muncă acum două zile, au spus că fura și l-au amenințat că-l bagă la închisoare și era supărat din cauza lui Fonny și era beat când a venit acasă și ne-a înjurat pe toate și-a plecat și nu l-am mai văzut de atunci. Tish, nu știi unde e tata?

— Adrienne, nu știu. Jur pe ce-am mai scump că nu știu. Nu l-am văzut.

— Tish, știu că nu mă placi.

— Adrienne, noi ne-am certat, dar asta-i tot, e-n regulă. E normal. Asta nu înseamnă că am ceva cu tine. Și cu siguranță nu ți-aș face rău. Ești sora lui Fonny. Și dacă-l iubesc pe el, trebuie să te iubesc și pe tine. Adrienne?

— Dacă-l vezi, mă suni?

— Da, da, sigur că da.

— Te rog, te rog, te rog mult, mi-e frică, a spus Adrienne pe un ton șoptit, cu totul diferit, și a închis telefonul.

Am pus receptorul în furcă și cheia s-a învârtit în broască și a intrat mama.

— Tish, ce s-a întâmplat?

M-am dus înapoi la scaunul meu și m-am așezat.

— Tocmai a sunat Adrienne. Îl căuta pe Frank. A spus că l-au dat afară de la muncă și că era foarte supărat. Și Adrienne, biata de ea, părea să fie la pământ. Mamă - și ne-am uitat una la alta și chipul mamei era la fel de neclintit cum e cerul -, tata l-a mai văzut?

— Nu știu. Dar Frank n-a mai trecut pe aici.

A lăsat sacoșa pe televizor, a venit la mine și m-a mângâiat pe frunte.

— Cum te mai simți?

— Sunt obosită, mă simt ciudat.

— Vrei să-ți torn o gură de cognac?

— Da, mulțumesc, mami. E o idee bună. Poate îmi

face bine la stomac.

S-a dus în bucătărie, s-a întors cu paharul de cognac și mi l-a pus în mână.

— Te supără stomacul?

— Puțin, dar o să-mi treacă.

Am luat o gură de cognac și m-am uitat la cer. M-am privit pentru o clipă și apoi s-a îndepărtat din nou. Eu am privit cerul. Părea să aibă ceva să-mi spună. Mă aflu într-un loc straniu, singură. Totul era neclintit. Chiar și copilul era neclintit.

Sharon s-a întors către mine.

— Ai fost la Fonny azi?

— Da.

— Și cum mai e?

— E frumos. L-au lovit, dar nu l-au dărâmat, știi ce zic? E frumos.

Dar îmi aduc aminte că eram atât de obosită încât abia puteam vorbi. Avea să mi se întâmple ceva. Asta am simțit, stând pe scaun, privind cerul, și nu mă puteam mișca. Nu puteam decât să aștept.

Săuind schimbarea.

— Cred că Ernestine a făcut rost de restul de bani, de la actrița ei, a spus Sharon zâmbind.

Înainte să pot răspunde, cineva a sunat la ușă și Sharon s-a dus să deschidă. Ceva din vocea ei m-a făcut să sar în picioare și să scap paharul de cognac pe jos. Încă îmi amintesc expresia lui Sharon. Stătea în spatele tatii și-mi amintesc figura lui.

Frank fusese găsit în susul râului, departe, în pădure, în mașină, cu ușile încuiate și motorul pornit.

M-am așezat pe scaun.

— Fonny știe?

— Nu cred. Nu încă. N-o să afle până mâine.

— Trebuie să-i spun.

— Nu poți să mergi la el până dimineață, fata mea.

Joseph s-a așezat.

— Cum te simți, Tish? m-a întrebat Sharon abrupt.

Am deschis gura să spun... Nu știu ce să spun. Când am deschis gura mi s-a tăiat respirația. Totul a dispărut în jur, în afară de ochii mamei. O veste incredibilă schimbase aerul dintre noi. Apoi, nu îl puteam vedea decât pe Fonny. Apoi am țipat. Era timpul.

Fonny lucrează lemnul, piatra, fluieră, zâmbește. Și undeva foarte departe, dar apropiindu-se, copilul plânge și plânge și plânge și plânge și plânge și plânge și plânge și plânge, de parcă ar vrea să trezească morții.

St Paul *de Vence Ziua* lui Columb, 12 octombrie 1973

Născut în 1924 în Harlem, New York, James Baldwin este un romancier, eseist, dramaturg, poet și critic social din Statele Unite care a oferit o voce literară erei activismului pentru drepturile omului din anii '50 și '60. Baldwin ficționalizează întrebări fundamentale despre rasă, sexualitate, credință, libertate și obstacolele internalizate de indivizi în contextul complexelor presiuni sociale și psihologice.

Printre cele mai cunoscute opere ale sale se numără romanele *Go Teii It on the Mountain* (1953), *Alta țară* (Paralela 45, 2017), *Just Above My Head* (1979), volumul de proză scurtă *Gointi to Meet the Man* (1965) și eseurile *Notes of a Native Son* (1955), *Nobody Knotvs My Name* (1961), *The Fire Next Time* (în curând la Black Button Books).

James Baldwin a murit pe 30 noiembrie 1987 în Saint-Paul-de-Vence, Franța. Mormântul lui se află în cimitirul Femeliff din Hartsdale, lângă New York.

Dacă Strada Beale ar putea vorbi este primul său roman care abordează o poveste de dragoste din comunitatea afro-americană și este singurul său roman în care naratorul este o femeie. Acțiunea este expusă prin ochii lui Tish, o tânără de nouăsprezece ani îndrăgostită de Fonny, un tânăr scare ajunge la închisoare, din cauza unui sistem profund discriminatoriu.

James Baldwin creează un caleidoscop emoțional de fragilitatea, tandrețe, dezamăgire, speranță, nedreptate și

disperare într-un roman care a devenit una dintre cele mai apreciate ecranizări ale anului 2018, în regia lui Barry Jenkins. Filmul a primit numeroase nominalizări la Premiile Oscar și la Globurile de Aur. Actrița Regina King a primit atât premiul Academiei, cât și Globul de aur pentru cea mai bună actriță în rol secundar.

Titlul cărții face referire la Strada Beai din Memphis, un simbol al muzicii blues și al culturii afro-americane în general.